

PROTESTAI VLIKUI

Mus informuoja, kad dėl Vli-ko katalikiškųjų grupių elgesio, atmetant susitarimą su Diplo-matijos šefu ir tuom pačiu su visais mūsų pasiuntiniais (visi pasiuntiniai pasisakė už susita-rimo vykdymą) Vliko pirminin-kui siunčiami apgailestavimai ir protestai.

Šiame Dirvos puslapyje dėl tokio elgesio pasisako nesenai i Vakarus prasiveržę Lietuvos laisvės kovotojai. Po protestu padėti visų trijų parašai. Su-prantamais sumetimais pavar-džių neskelbiame.

Dirvos redakcija tuo aktualiū klausimu yra gavusi daug raši-nių. Ateinančiuose numeriuose dalį jų atspausdinsime, o kitus panaudosime sutrumpinę.

NAUJA EMIGRACIJOS ORGANIZACIJA?

IRO veikla, kaip jau buvo įvairiomis progomis informuo-ta, baigiasi šių metų pabaigoje. Jau dabar aiškėja, kad jokiū bū-du IRO nesuspės pagelbėti vi-siems pasirušusiems išemigruo-ti tremtiniams.

Yra kilęs sumanymas sudary-ti naują organizaciją, kuri tęs-tų pagalbą norintiems išemigruo-ti tremtiniais ir kitiems euro-peiečiams pasibaigus IRO veiki-mui. Norima sudaryti sąlygas, kad ateinančiais metais galėtų iš Europos tirstai apgyventi kraštų išemigruoti; įskaitant ir tremtinius, 115.000 asmenų.

Emigracijos, kuri ateinančiais metais sudarytų sąlygas iš Eu-ropos išemigruoti 115.000 asme-nų, įskaitant šin skaičių ir tremtinius, tuo reikalu įvy-ko Briuselyje konferencija, ku-rioje dalyvavo 23 valstybių at-stovai. Konferenciją suaukė Belgija, tačiau vadovaudamasi Amerikos pageidavimais.

Nutarta įieškoti kelių, kad ateinančiais metais emigracija galėtų būti toliau tęsiama.

"Tremtis"

TAUTOSAKOS LOBYNAS

Dr. J. Balio Lietuvių Tautosakos Lobyne abi dalys jau baig-tos spausdinti. Spausdino Dir-vos spaustuvė.

Artimiausiomis dienomis kny-ga bus išrta, išsiuntinėta pre-numeratoriams ir platintojams.

Dirvos talka

Iki gruodžio 5 d. Dirvos skel-biamoji talka davė 323 naujus skaitytojus. Tie nauji skaityto-jai sudaro 1080 taškų.

Atskiri talkininkai šiuo metu turi taškų:

Paplenas J., Chicago	218
Astrauskas St., Worcester	173
Pauža Vl., Detroit	68
Svarcas P., Collinsville	64
Sodaitis A., Brooklyn	60
Česonis A., Baltimore	32
Paršeliūnas J., Toronto	30
Smigelskis A., Cleveland	24
Diržys A., Venecuela	20
Saladžius Pr., Rochester	20

Kiti talkininkai turi mažiau taškų.

Talkai beliko tik trys savaitės, o talkos plano įvykdyta tik treč-dalis.

Kaip talkos pranešime pa-skelbta, premijos bus paskirtos, jei bus įvykdyta pusė talkos plano. O iki pusės plano dar rei-177 naujų skaitytojų. Visi kvie-čiami pasipausti ir premijas lai-mėti.

DIRVA

THE FIELD

Jei tikrai Jums Lietuva rūpi

(Pro geležinę uždangą prasiveržusių vyrų raštas VLIK'ui)

Šiame mūsų Tėvynei taip sun-kiame laikotarpyje, kada visas Lietuvos kraštas paplūdes krau-juose ir ašarose, Tėvynei reika-lingos Jos sūnų ir dukterų su-burtos vieningos jėgos netiktai ten Tėvynėje, bet ir čia išei-voje. Visos jėgos turėtų dirbti vien tik mūsų Tėvynės Lietuvos naudai.

Mes čia esame nesenai, čionyš-tį gyvenimą pažįstame mažai, bet iš laikraščių, pasikalbėjimų ir iš visko to ką mes matėme ir girdėjome, susidarė įspūdis labai baisus.

Jeigu jūs mūsų neskaityt ko-vojančios Lietuvos atstovais, tai laikykite kėnciančios Lietuvos atstovais. Mes nesenai buvome Lietuvoje, mes matėme išmėty-tus Lietuvos laisvės kovotojų lavonus po turgavietes, ne vieną mes patys palaikydome, mes pa-tys buvome Laisvės kovotojų ryšininkais: jų eilėse yra mūsų broliai, seserys, tėvai, kurie už tai gujami, tampomi po kalėjim-us, mušami.

Mes galėjome viską užmiršus tapti Lietuvių Tautos išdavikais, susidaryti sau lengvą, visko pil-ną gyvenimą, sąskaiton Lietuvių Tautos kraujo, ašarų, vargo, bet mes savo idėjų neišdavėme, savo naudos nežūrėjome, o Lietuvai likome ištikimi iki galo.

Ir kada paukoję viską Lie-tuvai ką turėjome brangiausia: tėvus, motinas, brolius, seseris, — viską, viską ką turėjome, at-važiavę i Vakaru Pasaulį ir ti-kėjomės rasti tokį vieningumą, kaip ten Lietuvoje palikome, kur nesvarbu ar tu turėjai tar-nybą, ar buvai kokios nors par-tijos narys, ar turėjai žemės, ar buvai prekybininkas, ar buvai kalvis.

Tas klausimas Lietuvoje nėra svarbus, neturi jokios reikšmės. Lietuvių Tauta šiandieną stato tik vieną klausimą ar tu esi lie-tuvais, ar išgama?

Mums pasiekus Vakarų Pa-saulį, pačiom pirmom dienom išėjus i laisvę kaip "kuoli i galvą" gavę pasijutom. Dar ne-susitikus su platesniu lietuvių rateliu jau atsirado keliatas par-tijų. Mes buvome labai nuste-binti. Vėliau kada mums teko susipažinti su augstesniais sluogsniais, pasirodė, kad pir-moje eilėje partijos, partijos ir dar kartą partijos. Ir lietuvių tarpe nėra santalkos, nėra vie-nybės, nėra susitarimo.

Mes esame labai nusivylę, ne-galime naktimis miegoti, visuo-met kyla klausimas, kodėl taip yra?

Bet atsakymo nerandame. Labai dažnai kyla klausimas, ar gi tos aukos aukojamos dėl Lietuvos Laisvės turi būti au-kojamos tik tų žmonių, kurie nuo bado, šalčio ir nuovargio miršta Sibiro taigose, arba pū-va Vorkutos katargose, o Lie-tuvoje karžgių — partizanų la-vonai iš turgaviečių mėtom po šiukšlynus, dėl mados užmetant vieną kitą kastuvą žemių ir pa-likant varnų global, kai jų bro-liai ir seserys, čia Vakarų Pa-saulyje, ne tik nedrebėdami dėl savo gyvybės ir laisvės, bet dar ir ištekluose gyvendami, eik-voja laiką ir jėgas, partijų ne-santalkai. Ar tą Lietuvių Tau-tos liejamą kraują, vargą, aša-ras, pateisina asmenys, kurie

nežino kas tai yra santaika, vie-nybė?

Ne. Mūsų Tėvynei tikrai daug naudingiau būtų, kad pirmoje eilėje būtų statoma Lietuvių Tauta, o tik paskui Laisvoje Lietuvoje būtų partijos ir "aš" nes tik Lietuvių Tauta esanti Lietuvoje, turi teisę spręsti kas vertas kas ko užsitarnavo, tas tą ir gaus.

Bet šiandieną kada mūsų Tautai, Tėvynei toks sunkus lai-kotarpis, Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas nesu-randa bendros kalbos, nesuta-

ria pačiais esminiais klausimais, kurie būtų Lietuvai tikrai nau-dingi, bet vėl juk jie gal nelabai būtų naudingi partijoms ar as-menims. Ir čia vėl partija ar asmuo pastatytas pirmoje ei-lėje.

To jau per daug! Prašome kėnciančios ir kovo-jančios Tautos vardu, daryti rimtai išvados ir priieiti prie su-sitarimo gyvybiniais Lietuvos egzistavimo ir išlaisvinimo klau-simais, Jei tikrai Jums Lietuva rūpi.

(Seka trijų vyrų parašai).

Venecuelos lietuviai literatūros premijai paskyrė \$1500

Jau anksčiau redakcija mūsų atstovo Venecueloj A. Diržo buvo painformuota, kad Venecuelos lietuviai ruošiasi paskirti stambesnę pinigų sumą remti mūsų rašytojų kūrybą. Drauge buvom ir paprašyti išlaikyti paslaptį, kol visas darbas galutinai bus atliktas.

Štai, dabar, gavome iš Vene-cuelos pranešimą, kad šių metų literatūrinei premijai Venecue-los lietuviai paskyrė 1500 dolo-rių. Tuos pinigus, tieša, sudėjo ne visi Venecuelos lietuviai, bet tik keli patriotai — pasišventė-liai. Ir jie tą padarė ne vien sa-vo vardu, bet visų Venecuelos lietuvių vardu.

Oficialūs šios aukos aktas taip skamba:

"Brangindami lietuvišką spau-dintą žodį ir per jį besireiškian-čią mūsų tautinę kūrybą, einan-čią iš mūsų tautos dvasios gel-mių ir savo grožio tarnaujančią tai pačiai mūsų tautai, mes, šį aktą pasirašiusieji, sutariame sudėti šitokią auką:

Bielūnas Jurgis — boliv. 1.000
Jablonskis Liudas — „ 1.000
Kikas Donatas — „ 500
Mikalauskienė Petrė — „ 500
Vencus Vladas — „ 1.000
Vokietaitis Kestutis — „ 500
Zupkus Marius — „ 500

Viso Bolivarų 5.000
Penkis tūkstančius bolivarų = \$1.500.

Tą bendrą ir visą auką pa-skiriame 1952 metų Literatūros Premijai, kuri savo ruožtu būtų paskirta geriausiam tų metų ra-šytam kūrinui — poezijai ar romanui.

Šią premiją aukojame visų Venecuelos šalyje gyvenančių lietuvių vardu ir skiriame atgy-mosios Lietuvos 1918-1940 me-tuose trijų Respublikos Prezi-dentų — Antano Smetonos, Aleksandro Stulginskio ir Kazio Griniaus pagerbimui.

Šių trijų garbingų Lietuvos sūnų — buvusių Lietuvos Res-publikos priešakyje — asmenyje pagerbiame ir pačią Lietuvą, di-keingos jos praeities paunksmė-lis ir laisvėje kūrusią savo dva-sinę ir medžiaginę gerovę.

Siuo savo žygiu darome dali-nį patarnavimą mūsų rašyto-jams, atsidurusiems su nemaža savo tautos dalimi tremtyje ir nešantiems sunkų likimą. Tegul šis patarnavimas bus ženklū-rūnų.

jiems, kad kiekvienas išvartys iš savo namų bedalis lietuvis, kur jis bebūtų ilgesyje savo tautos laisvės, mena tokį pat bedalį mūsų brangų rašytoją ir laukia iš jo dovanos — naujos ir geros knygos 1952 metais.

Visa tai, tegul bus mūsų visų rašytojų tokiu nuosirdumu pri-imta, kaip kad mūsų padaryta.

Petrė Mikalauskienė
Jurgis Bieliūnas
Vladas Vencus
Liudas Jablonskis
Kestutis Vokietaitis
Donatas Kikas
Marius Zupkus
Venecuela, 1951 m. spalio 1 d.

Reikia manyti, kad Rašytojų Draugija, šią premiją skirda-mai, sudarys tokią svarią premi-jai skirti komisiją, kurios spren-dimas bus mūsų visų lietuvių pasididžiavimas, kaip ir Vene-cuelos lietuvių padarytoji auka.

AMERIKIEČIŲ lėktuvo igula laikoma "šnipais"

Sovietų "Tass" agentūros ži-nia, kad lapkričio mėn. iš Vo-kietijos i Belgiją skridęs ame-rikiečių transportinis lėktuvas sovietų lėktuvų buvo priverstas nusileisti Vengrijoje ir jo igula perduota vengrams, sukėlė ne-maža dėmesio. Amerikiečių tei-gimui, lėktuvas gabenęs i JAV ambasadą Belgrade įvairių me-džiagų, sovietai gi paskelbė, kad to lėktuvo uždavinys buvo pa-imti Jugoslavijoje "šnipus ir sa-botažininkus" ir juos nuleisti sovietų ar jų satelitų teritorijo-je. Vengrai savo notoje apkalti-ne amerikiečius, esą, jie nesidi-liauja siuntę i Vengriją šnipų ir agentų. Dabar amerikiečių la-kūnai laikomi šnipais ir prieš juos perduodant vengrams, jie ištardyti sovietų. Washingtonas numato padaryti reikiamus žy-dingos jos praeities paunksmė-lis, nors diplomatiniai stebė-tojai ir prisibijo kai kurių sun-kumų. Spėjama, kad amerikie-čiai gali būti palaikyti ir įkai-tais — vengrai vis reikalauja iš amerikiečių grąžinti jų žinioje esančią 11 amž. šv. Stepono ka-lais patarnavimas bus ženklū-rūnų.

KORėjoje NIEKO NAUJO

Naujos viltys, jokios pažangos nematyti — štai savokos, ku-rias nuolat aptiksimė praneši-muose iš Korėjos. Ar ligi gruodžio m. 27 d. pavyks galutinai susitarti? Kiek galima spresti iš šiuo metu sunkiai einančių derybų, daug ženklų rodytų, kad vėl visos viltys nueis niekais ir 30 dienų terminas nebologai galės pasitarnauti komunistams dar labiau sustiprinti savo karines pajėgas. Tuo tarpu gi Korėjos fronte sausumos dalinių kovos visai sulėtėjo ir tebevyksta tik aviacijos ir karo laivų veiksmas. Komunistų daliniai fronto lini-jose žaidžia orasvydį, gi sąjun-gininkai ramiai sau rūko ciga-retes. Pasaulio viešajai nuomo-nei pereitą savaitę net buvo su-sidarys vaizdas, kad Korėjoje karas sustabdytas. Šią nuomonę buvo sustiprinę amerikiečių agentūros Associated Press pranešimas apie, galimas dalykas, Baltųjų Rūmų įsakymą bent lai-kinai sustabdyti sausumoje ka-rinius veiksmus.

NESUSIPRATIMAI IR KALTINIMAI

Anot patarlės — nežino deš-nė, ką daro kairė... kažkas pa-našaus buvo įvykę ir Korėjoje. Spauda pranešė apie karo veiks-mų sustabdymą, britų Edenas džiaugsmingai paskelbė apie naują pažangą Tol. Rytuose, gi JT vyr. būstinėje, Washingtone ir Mažuose Baltuosiuose Rū-muose Key West, kur saulėje šildosi prez. Trumanas, pasireiškė nusteimas ir net pasipikti-nimas. Nors žemesni karininkai Korėjoje ir buvo paskelbę įvai-rių įsakymų apie kovų stabdy-mą, tačiau Trumanui ir Was-hingtonui įsikišus, apkaltinus spaudą, padėtis "atstatyta" ir įsakyta kovoti, ligi bus pasira-šyta paliaubų sutartis. Spauda puolė ta proga prezidentą ir vis-kas liko sena tvarka — sausu-moje kovos visvien aprimo. De-rybose nesimato jokių susitari-mo žymių — raudonieji atkak-liai reikalauja po paliaubų at-šaukti iš Korėjos visas svetimas kariuomenes, sąjungininkų gi at-stovai ir toliau nenusileidžia dėl galimybių visoje Korėjoje vyk-dyti priežiūros veiksmus. Šiuo metu Washingtonui kiek nerimo kelia toks klausimas — jei ligi termino pabaigos nepavyks su-sitarti, tai ar JT pajėgos turės vėl puliti prieš su ribo-tomis galimybėmis jį nu-to lėktuvo uždavinys buvo pa-imti Jugoslavijoje "šnipus ir sa-botažininkus" ir juos nuleisti sovietų ar jų satelitų teritorijo-je. Vengrai savo notoje apkalti-ne amerikiečius, esą, jie nesidi-liauja siuntę i Vengriją šnipų ir agentų. Dabar amerikiečių la-kūnai laikomi šnipais ir prieš juos perduodant vengrams, jie ištardyti sovietų. Washingtonas numato padaryti reikiamus žy-dingos jos praeities paunksmė-lis, nors diplomatiniai stebė-tojai ir prisibijo kai kurių sun-kumų. Spėjama, kad amerikie-čiai gali būti palaikyti ir įkai-tais — vengrai vis reikalauja iš amerikiečių grąžinti jų žinioje esančią 11 amž. šv. Stepono ka-lais patarnavimas bus ženklū-rūnų.

IR VOKIETIJA DIENOTVARKEJE

Trys vakarų valstybės Pary-žiaus susirinkime pasiūlė ištirti asmenines, politines ir konstitu-cines laisves visoje Vokietijoje ir išaiškinti, ar būtų galimi ne-trukdomi visuotini rinkimai. Tas pasiūlymas įrašytas i rezoliucio-ną ir šį antradienį pradėtas svar-styti Pol. Komisijoje. Rezoliu-cijoje siūloma sudaryti bešališk-ą komisiją, kuri turėtų ištirti laisvių padėtį visose keturiose Vokietijos zonose ir Berlyne. So-vietai jau anksčiau griežtai rei-šinosi JT komisijos sudarymui, pabrėždami, kad nors jie ir sie-kia visuotinių rinkimų, tačiau tai esąs abiejų Vokietijų vyriausy-bių, bet ne tarptautinių organų reikalas. Antradienį diskusijas Vokietijos rinkimų klausimu pradėjo britų atstovas Selwyn Lloyd, savaitės pabaigoje lau-kiama ir sovietų atsakymas.

Visur kalba apie taiką ir visur kala ginklus

sklandžiai, tačiau visą šią tarp-tautinę atmosferą savo šešėliu slegia rytų — vakarų pažiūrų skirtingumai ir nesutarimas dėl nusiginklavimo politikos. Ilgai dėsęs, matyt dėl instrukcijų iš Kremliaus, Višinskis pagaliau sutiko įsileisti i slaptus pasita-rimus nusiginklavimo klausimais su kitais trim didžiausiais. Su-sirinkimo pirm. Nervo vadovau-jant šie pasitarimai jau kelios dienos tebevyksta už sargybos saugomų durų ir, atrodo, jos ir pasibaigs tik nervingais viena kito apkaltinimais. Pirmadienį posėdis jau iš dalies buvo ro-dyklis, kad gruodžio mėn. 10 d. visi didieji savo raporte susirinkimo Politinei Komisijai nega-lės pranešti jokių džiuginančių rezultatų. Tą dieną i vakarų at-stovų pasiūlymą įsileisti gink-lavimosi inspektorius Višinskis ir vėl atsakė įprasta tyla.

Iš kitų susirinkimo darbų mi-nėtinas Jugoslavijos skundo pa-rėmimas — net 50 balsų prita-ka jugoslavų rezolucijai prašyti sovietus ir jų satelitus atnaujin-ti diplomatinis santykius su Belgradu ir taikingai sutvarkyti pasienio nesusipratimus. Dabar balsavimas įvyko Pol. Komisijo-je, gi šios savaitės pabaigoje panašaus balsavimo (prieš bal-savo tik sovietinis penkių blo-kas) laukiama visuotiname su-sirinkime. Aišku, ir jugoslavų atstovas Džilas su savo 77 pusl. kaltinimais prieš sovietus ir so-vietų Soblevas nesigailėjo vie-nas kitam karčių žodžių, šis gi pastarasis dar prikišęs Ameri-kos bičiuliavimosi su "fašisti-ne" Jugoslavija ir siekiamą ją paversti prieteliu sovietų puo-limui.

IR VOKIETIJA DIENOTVARKEJE

Trys vakarų valstybės Pary-žiaus susirinkime pasiūlė ištirti asmenines, politines ir konstitu-cines laisves visoje Vokietijoje ir išaiškinti, ar būtų galimi ne-trukdomi visuotini rinkimai. Tas pasiūlymas įrašytas i rezoliucio-ną ir šį antradienį pradėtas svar-styti Pol. Komisijoje. Rezoliu-cijoje siūloma sudaryti bešališk-ą komisiją, kuri turėtų ištirti laisvių padėtį visose keturiose Vokietijos zonose ir Berlyne. So-vietai jau anksčiau griežtai rei-šinosi JT komisijos sudarymui, pabrėždami, kad nors jie ir sie-kia visuotinių rinkimų, tačiau tai esąs abiejų Vokietijų vyriausy-bių, bet ne tarptautinių organų reikalas. Antradienį diskusijas Vokietijos rinkimų klausimu pradėjo britų atstovas Selwyn Lloyd, savaitės pabaigoje lau-kiama ir sovietų atsakymas.

BILIONAS DOL. PER MĖN. GINKLAMIS

Pereitam savaitgalį preziden-tas Truman nedaug teturėjo lai-ko naudotis Floridos saule ir vandens malonumais — visą lai-ką užėmė svarbūs pasitarimai su Gynybos Mobilizacijos vadovu Wilsonu ir centralinės žvalgybos viršininku gen. Bedell Smith. Jei su šiuo pastaruoju aptarti amerikiečių saugumo reikalai visame pasauly, tai Wilson nu-pasakojo prezidentui ir vėliau (Perkelta i 8-tą puslapį)

JAUNŲJŲ FONDAS

Brooklyno šeštadieninės Mai-rionio Mokyklos vedėjo p. A. Bendoriaus iniciatyva, neseniai padaryti pirmieji žingsniai ug-dyti mūsų jaunimo solidarumo ir artimo pagalbos idėją bei gel-bėti Vokietijoje pasilikusiems lietuviams moksleiviams.

Sąjūdis laikinai pavadintas "JAUNŲJŲ (Broliškos Pagal-bos) FONDU". Jam pritaria mo-kyklos mokytojai ir visi moki-niai. Šio fondo tikslas yra ši-toks:

I. — Jaunųjų Fondas steigiamas tikslu pagelbėti pasilikusiems Vokietijoje lietuviams mokslei-viams, pirmoje eilėje sergan-tiems.

II. — Fondo lėšas sudaro sava-rankiškas moksleivių mokeskis, kuriuo apsidėda visi šeštadieni-ųjų ir kitokių lietuviškų mokyk-lų mokiniai Jungtinėse Ameri-kos Valstybėse.

III. — Mokesčiai skirtą sumą moksleivis pats sutaupo ir jokiū būdu pinigų šiam reikalui ne-prašo iš tėvų.

IV. — Prisiimtą mokesčių moks-leivis moka reguliariai, kiekvie-no mėnesio pirmąjį šeštadienį, klasės išrinktąjam išdinkinui.

V. — Klasių išdinkinai išsiren-ka išdinkiną — seniūną, kuris iš visų klasių išdinkinų surink-tus mokesčių pinigus perduoda BALF'ui.

VI. — BALF'as prašomas gaut-us Jaunųjų Fondo pinigus per-siųsti per savo įgaliotinius Eu-ropoje lietuviams moksleiviams ligoniams ir kitiems jaunesiems labiausiai reikalingiems para-mos.

VII. — BALF'as prašomas re-guliariai pranešti, kam gautus pinigus persiuntė.

VIII. — Jaunųjų Fondo narių mokesčių rinkimą prižiūri klasių auklėtojai ir mokyklos vedėjas.

IX. — Jaunųjų Fondo nariai Ka-lėdų ir Velykų progomis siunčia per BALF'ą pagal išgales dova-nų ir laiškų savo draugams pa-silikusiems Europoje.

X. — Klasių išrinktieji išdinkin-kai sudaro mokyklos Jaunųjų Fondo valdybą, kuri tvarko fon-do reikalus.

Šio Fondo reikalingumas ir tikslas buvo išaiškintas visiems moksleiviams, kurie karščiausiai jam pritarė ir pasisiūlė apsidėti mokesčiais ir būti fondo nariais. Pastebėtina, kad kai kurie mo-kiniai primygtinai siūlėsi apsi-dėti didesniais mokesčiais, bet tokius teko įtikinti, kad geriau mažesnę, bet užtikrintą sumą ir mokama ne iš tėvų kišenės, bet iš sutaupų nuo saldinių, ska-nėsenų, pramogų ir t.t. Visi mo-kiniai su tuo sutiko ir nubalsavo sekančiai: VI klasės mokiniai per mėn. mokes po 25 centus, V klasės — po 20 centų, IV klasės — po 15 centų, III klasės — po 25 centus, antroji ir pirmoji — po 5 ir 10 centų mėnesiui.

Šia proga, visos kitos lietuvių mokyklos Amerikoje ir kitur kviečiamos prisidėti prie "JAU-NUJŲ BROLIŠKOS PAGALBOS FONDO". BALF

RIAUSĖS EGIPTE ASTREJA

Pranešimas iš Egipto, šiomis dienomis Sueso kanalo srity įvy-ko ligšiol rimčiausi susidurimai tarp egiptiečių ir britų dalinių. Abiejų pusių pranešimai skirtingi. Egipto vidaus reikalų minis-terijos komunikate pasakyta, kad ties Sueso miestu įvyko še-šių valandų kovos tarp 70 britų šarvuotų automobilių ir egiptie-čių policijos. Britai panaudoję ir kulkosvaideis ir reikalavę egiptiečių pasitraukti. Egiptiečių teigimu, susišaudy-muose žuvo du egiptiečiai poli-cininkai, 14 civilių ir 13 britų karių, gi britų šaltiniais, nušau-ti 7 britų kariai ir 4 egiptiečiai. Pastaromis dienomis aukų skai-čius jau siekia 50 žmonių.

Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editors: Vincas Rastenis, B. Gaidžiūnas. Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: in the United States — \$4.00 in Canada — \$4.50, elsewhere — \$5.50.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas Ohio Lietuvių Leidybos Bendrove, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Iš-eina kiekviena ketvirtadienį. Redaktoriai: V. Rastenis, B. Gaidžiūnas. Įregistruota kaip antrasis klasės siuntis 1915 metų gruodžio 6 d., Cle-velande pagal 1879 m. kovo 3 dienos įstatymą. Prenumerata metams iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, kitur — \$5.50.

KAS ir KUR

• Chicagoje veikia lietuvių ag-ronomų draugija. Įvykusiame me- tiniam susirinkime išrinkta nau- ja valdyba. Ją sudaro: A. Ver- bickas — pirm., V. Tallat-Kelp- ša — vicepirm., J. Sklerius — kasininkas, P. Žumbakis — sek- retorius ir K. Ječius — narys.

• Lietuvos žemės ūkio atstaty- mo reikalų komisijos centras yra Chicagoje. Žemės ūkio at- statymo komisiją sudaro: prof. J. Paltarokas, prof. V. Manelis ir K. Ječius.

• Australijoje išleista pirmoji lietuviška knyga — Pulgio An- driušio "Sudiev, kvietkeli" Aus- tralijoje ji kaštuoja 7 šilingai.

• Adelaidėje, Australijoje, pra- dėjo veikti lietuvių teatras. Pir- muoju pastatymu eina V. Ku- dirkos satyra "Viršinkiniai". Re- žisuoja J. Gučius. Dekoracijas gamino dail. A. Rūkštelė.

• Mažosios Lietuvos veikėjo Martyno Jankaus vaikai iš Vo- kietijos atvyko į Kanadą.

• Laikraštiniui Jeronimui Ci- cėnui suėjo 25 metai kaip dirba spaudos darbu.

• Kanadoje, Montrealyje, išlai- kė valstybinius egzaminus ir ga- vo gydytojo praktikos teises An- tanas Kaveckas, V. A. Nakuta- vičius ir Antanas Pacevičius.

• Komunistinė spauda praneša, kad Lietuvoje esąs vyskupas Paltarokas pasirašęs komunisti-

nės Pasaulinės Taikos Tarybos atsišaukimą. Kieno verčiamas tai padarė — nepasakyta.

• Lapkričio mėn. 24 d. Los An- geles, Calif. mirė buvęs Lietuvos kariuomenės generolas Pr. Ta- mašauskas.

• Nemuno knygynas Chicagoje (3143 S. Halsted St., Chicago 8) išleido kalėdinius sveikinimo at- virukus. Vieno atviruko, su vo- ku, kaina 10 ct.

• Vokietijoje pasilikusių lietu- vių švietimo reikalams apie du metus vadovavo mokytojas Pr. Karalius. Šiuo metu jis pakeliui į Ameriką.

• Rašytoja Nelė Mazalaitė pri- imta nare į The Gallery of living Catholic Authors.

• Prof. Ign. Končius, gyvenęs So. Bostone, Mass. tebeserga ir gydomas ligoninėje.

• Baletininkė Aldona Šlepetytė jau pradėjo pasirodyti Academy of Music pastatymuose, New Yorke.

Prisidėk

prie VILTIES — spaudos

ir radio bendrovės

rėmimo.

Pro mano akinius

Metalo įmonėje dirba 300 lietuvių

V. ALSEIKA

— Kur dirbu? Na, aišku — Drilyje. Kur gi kitur?

— Žinai, tie bosai pas mus visai malonūs!

— Būtų visai gerai, bet ka- muoja naktinė pamaina!

Pasizvalgys, ypač naujųjų ateivių tarpe Clevelande, tokių pasikalbėjimų nebus sunku nu- girsti. Nebus lengva rasti ir kitą tokį JAV miestą, kur vie- noje įmonėje būtų susibūręs toks didelis lietuvių skaičius — apie 300. Nebus taip pat lengva rasti kitą įmonę, kur atvykėliai iš Europos būtų radę, palyginti, ne tik neblogas materialines są- lygas, bet, svarbiausia, ir gerą moralinį traktavimą.

1950 m. pabaigoje ir šių me- tų pradžioje šis "Drilis" buvo vieta, kur lietuviui "urmu" ap- guldavo įmonės darbo skyrių — Employment Office ir neduoda- vo ramybės jos vedėjui Melvyn Hansen. Tie lietuvių "urmu" ir patekdavo į įmonę ir tik retam toji "laimė" nenusišypsodavo.

Kas gi tas Drilis? Tiksliau, tai — The Cleveland Twist Drill Company. Šiais metais šioji ben- drovė mini savo 75 metų sukak- tį. Jos ligšiolinė veikla — bū- dinga Amerikai, jos pramonės augimui ir paskirų asmenų verž- lumui bei iniciatyvai. Įmonės įkūrėjas Jacob D. Cox, Sr. 1876 m. gavęs 2000 dol. paskolą, New Yorko valstybėje, į tvirtą pana- šiam lauze atidarė įmonę ir pasiryžė ją plėsti ir tobulinti. Nei karai, nei depresijos nebuvo kliūtis augti grąžtų fabrikui ir per tuos 75 metus jis padarė ne- paprastą pažangą. Anot dabarti- nio įmonės direktoriaus, Jacob D. Cox, Jr., pradžiosio vadovau- ti prieš 33 metus, tai esąs po- būdis "pažangos, kuri ir Ameri- ką paverčia geriausia pasauly gyvenimo vieta". Gal tai perdėta, tačiau, iš tikrųjų, Mr. Cox su savo bendradarbiais gali džiaug- tis pasiektais rezultatais.

Juk, štai, pradėjusi darbą su keliais žmonėmis, dabar šioji

įmonė turi daugiau kaip pusant- ro tūkstančio darbininkų ir tar- nautojų. Kai darbininkui 1876 m. valandinio atlyginimo buvo 20 ct., dabar jis siekia viduti- niškai apie 1.85 val. Kai anais laikais gamintos vos kelios grą- žtų rūšys, dabar grąžtų, vad. reamerių ir kitų grąžtų rūšių, gamina per mėn. Vietoje poros mašinų jų jau naudojama 3000. Be valandinio atlyginimo, dar- bininkai jau 36 metus Kalėdoms gauna įmonės pelno procentus (išmokėta per 6 mil. dol.). Be visos eilės savo pastangų 49 gatvėje, dabar įpusėtas statyti jau 20-sis, penkių aukštų pasta- tas ir jis, su įrengimais, kaš- tuosias 4 mil. dol. Jį pastatčius, įmonės gamyba padidėsianti vi- su ketvirtadaliu. Kaip matyti, Twist Drill Co. sparčiai išaugo ir jos plėtimasis glaudžiai sieja- su nepaprastu plieno pramonės išaugimu Amerikoje.

Mes, naujieji šios įmonės dar- bininkai, aišku, su dideliu dė- mesiu ir simpatija sekame buvu-

sią ir esamą įmonės veiklą. Tuos jausmus gal net daugiau nustel- bia dėkingumas įmonės vadovy- bei. Tik jos dėka dideliame lietu- vių skaičiui pavyko gauti darbo rimtoje įmonėje. Tik ji suprato, kad Europoje išauklėti žmonės kiek apmokius, gali būti labai naudingi įmonei. Atrodo, kad pirmieji patekę į šią įmonę pa- darė neblogą įspūdį, nes vėliau lietuvių jau beveik "užkariavo" įmonę.

Galėtų čia kilti įdomūs klaui- simai — ar lietuvių ateiviai tikrai geri fiziniai darbininkai? Kodėl jie noriau priimami net už vietinius, patyrusius darbi- ninkus? Kaip išaiškinti faktas, kad buvę inteligentinių profesii- jų žmonės (valdininkai, karininkai, pedagogai, teisininkai, net tuosias 4 mil. dol. Jį pastatčius, įmonės gamyba padidėsianti vi- su ketvirtadaliu. Kaip matyti, Twist Drill Co. sparčiai išaugo ir jos plėtimasis glaudžiai sieja- su nepaprastu plieno pramonės išaugimu Amerikoje.

Šį kartą gi tenka pripažinti, kad lietuvis — naujasis tremti-

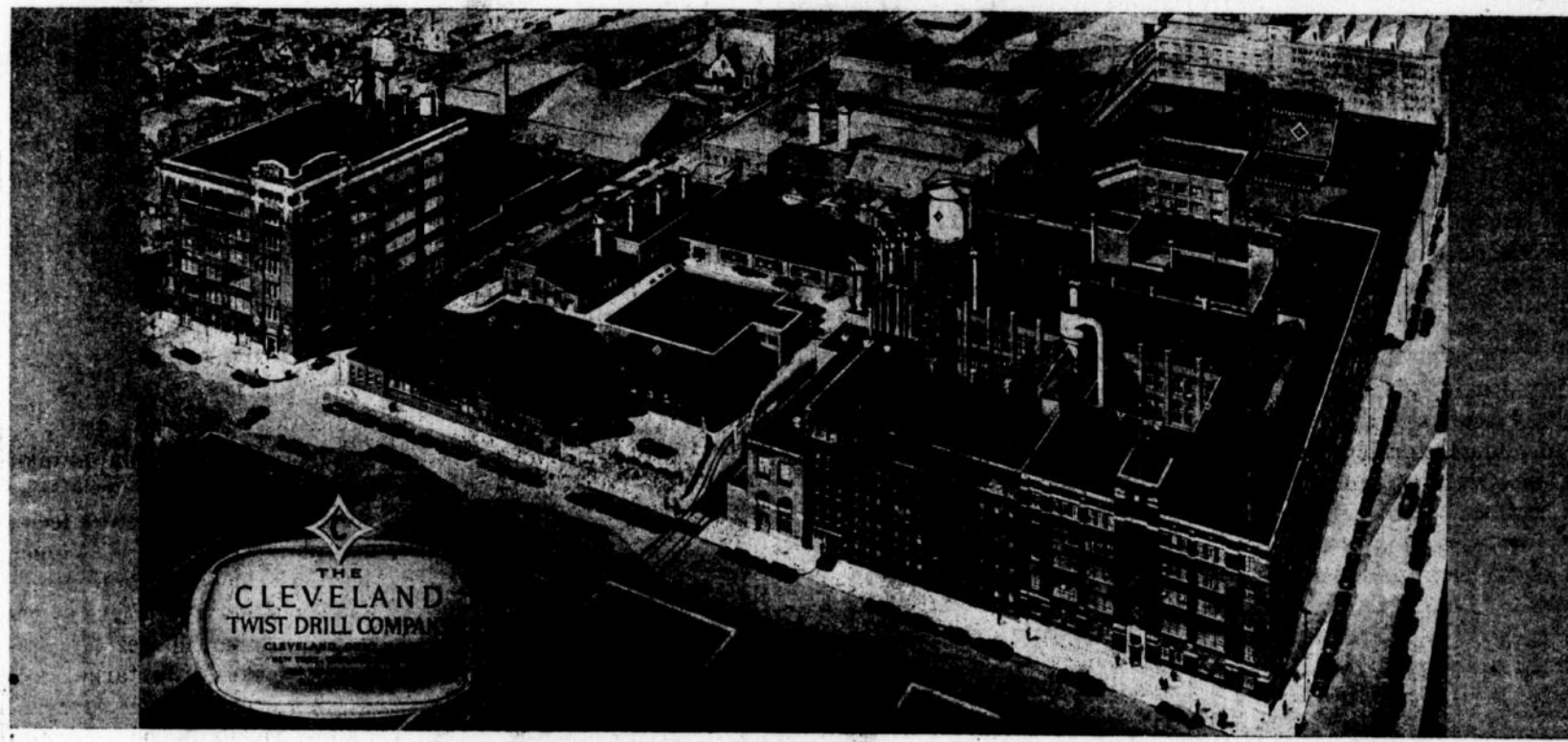
nys ir senasis ateivis (ir jų ran- dama įvairiuose įmonės skyriuose) didelėje metalo "šapoje" ne tik gerai dirba, bet ir gerai yra vertinamas. Tai pastebėjimo pirmoje eilėje iš įvairių virši- ninkų ir pačios vadovybės daž- nai reikiamos nuomonės. Pa- našų reikšmį nesunku paste- bėti ne tik Clevelande, ir tikrai galima, kad tokių duomenų nėra surinkęs Mr. Armon'as, nes prie- šingu atveju jis nebūtų ame- rikiečių spaudoje paskelbęs sa- vo gėdingo laiško. O jei Twist Drill B-vė plačiau minėtina, tai tik dėlto, kad tai bene vieninte- lis pavyzdys Amerikoje, kaip vertinami ir koncentruojami įli- eiami į didelės įmonės darbo pro- cesą nauji Europos ateiviai. Ir jie su įmone labiau ir labiau su- siejami.

Netenka abejojti, kad toks me- todas turi ir prasmės, nes juk ar ne per prisiriusius darbinin- kus pasiekiami ir geresnė ga- myba? Kad šioji politika naši, rodo faktas, kad nuo perein- vasaros sulėtėjus gamybai (at- rodo, laikinai) tie naujieji dar- bininkai, kiek sumenkėjus ir jų uždarbiui, vis dėlto nereikia di- delio noro skintis su metalo įmone. Nenorėtų jie skintis ir su daugumoje mandagiais ir su- įsijautimu juos traktuojančiais "bosais" ir kitais vadovais. Anot Vydūno, darbininkas įieško ne duonos, bet žmoniškumo. Jei šio-

ji pastaroji dorybė pastebėta mi- nimoje įmonėje ir ypač san- tykiuose su ateiviais, tai dar labiau pabrėžia išskirtiną jos pobūdį.

O kaip santykiai su amerikie- čiais — bendradarbiais? Pasi- taiko, kad tie santykiai visai draugiški, tačiau negalima ir nu- slėpti, kad senieji darbininkai vykdo aiškų paskirstymą į dvi klases: "mes" ir "jie — DP's". Nors šių eilučių autoriui tenka įmonėje dirbti nuo per. metų gruodžio m. 6 d., taigi jau me- tus, bet "klasių" paskirstymas tebegalioja ir vietomis išsileja į nevisai malonius antagonizmo reiškinius. "Jie", atseit, atima- mums duoną, jiems duoda ne- blogesnius darbus, jie susirinkę būreliuose kalbasi tik savo kal- ba, jie... ir t.t. Daug netiesos ir tremtinių padėties nesupra- timo.

Lietuviai dirba metalo įmonė- je... Nykiose tremties sąlygose jie įmonėje, ties Erie ežeru, ra- do neblogą prieglobstį. Jų iš- būtas laikas įmonėje paliks pėd- sakų ir iškeliaus į kitus gyve- nimą viekelius. Tai įmonė, ku- rioje daug sunkių dėžių (ne "baksu", gerbiamieji...) su grąžtais, ir kurioje daug malo- nių žmonių dėjo pastangas nau- jus ateivius tremtinius prijaun- kinti prie mašinų.

J I S ?

GUY DE MAUPASSANT

Vertė Vacys Kavaliauskas

Mano brangus bičiuli, tu čia nieko nesupranti. Aš tai nujačiu. Tu ma- nai, kad aš esu pamišęs? Gal būt tru- putį esu, bet ne dėl tų priežasčių, ku- rias tu prileidi.

Taip, aš vedu. Štai kas.

Tačiau mano idėjos ir mano įsi- kinimai nėra pasikeitę. Legalias jung- tuves aš tebelaikau kvailyste. Aš esu tikras, kad iš dešimties vedusių vyrų aštuoni yra apgadinėjami. Jie, ži- noma, daugiau ir neverti dėl lengvabū- diskumo supančioti savo gyvenimą, atsisakyti laisvosios meilės — vienin- telio gero daikto šiame pasaulyje, nu- kirpti sparnus fantazijai, kuri mus nuolat traukia kada-aš šiandien jau- čiuosi negalįs mylėti vienos moters, nes visuomet aš perdaug myliu visas kitas. Aš norėčiau turėti tūkstantį lūpų, tūk- santį rankų ir tūkstantį temperamen- tų, kad tuo pačiu laiku galėčiau apka- binti istisą armiją šių žavingų, bet ne- reikšmingų būtybių.

Tačiau aš vedu.

Turiu pridurti, kad savo rytdienos žmonos aš visiškai nepažinau. Ją esu matęs tik tai keturis ar penkis kartus. Žinau, kad ji man nepatiks, ir to man užtenka tam reikalui, dėl kurio aš ve- du. Ji yra maža, šviesiaplaukė ir sto- ra. Poryt aš karštai trokšiu žmonos aukštes, tamsiaplaukės ir laibos.

Turtinga ji nėra. Ji tepriklauso pasiturinčiai šeimai. Tai mergina, tin-

kama vesti, kokių paprastoje miesčio- niijoje tuzinais galima rasti: be kva- lifikacijų ir matomų defektų. "Panelė Lajolle yra labai puiki" — sako apie ją. O ryt sakys: "Ponia Raymond tik- rai puiki". Pagaliau ji priklauso tų garbingų merginų legijonui, iš kurio pasiėmęs sau žmoną esi tol laimingas, kol pamatai, kad visos kitos tau labiau patinka už išsirinktąją.

— Tai kam vesti? — paklausi tu.

Man nedrąsu tau pasakyti šią keis- tą ir neįtikinančią priežastį, kuri ma- ne verčia padaryti tokį beprasmių veiks- mą.

Aš vedu, kad nebūčiau vienas.

Aš nežinau, kaip tau tai pasakyti, kad tu mane suprastum. Tu manęs gailiesiesi ir kartu neapkęsi — tokia skurdi yra mano dvasinė būseną.

Aš nebegaaliu naktį būti vienas. Aš noriu šalia savęs jausti kokią nors būtybę. Būtybę, kuri galėtų kalbėti, ką nors pasakyti. Nesvarbu ką.

Aš noriu, kad, pertraukęs jos mie- gą, galėčiau staiga ko nors paklausti, ko nors kviailo, kad tik išgirsčiau balsą, kad žinočiau, jog mano butas yra ap- gyventas, kad jausčiau budinčią sielą, kad, staiga uždegęs žvakę, matyčiau šalia savęs žmogišką būtybę, nes... nes... — (aš nedrįstu prisipažinti prie- šios gėdos) — nes aš vienas bijau.

Ak, tu vis dar manęs nesupranti.

Aš nebijau jokio pavojaus. Pamė-

gintų kas įeiti, aš net nemirktelėjęs ji nudėčiau. Aš nebijau vaiduoklių. Aš netikiu antgamtiniais dalykais. Aš ne- bijau numirėlių. Aš tikiu, kad kiekvie- na būtybė visiškai sunyksta.

Tad?... Na, aš bijau pats savęs; aš bijau baimės; bijau savo pamišusios dvasios spazmų; bijau šio baisaus ir nesupranto teroro jautimo.

Juokis, jei nori, bet tai baisu, nes- pagydoma. Aš bijau sienų, baldų, kas- dieninių daiktų, kurie atgyja, tarytum gyvos būtybės. Aš ypač bijau baisaus savo minčių sąmyšio, savo surizgusio proto, kurį aš pametu dėl paslaptingos ir nematomos baimės.

Pirmiausia aš pajuntu kažkokį ne- ramumą, kuris įsiveržia į mano sielą, ir mano kūnas pagaugais nueina. Aš dairausi aplinkui. Nieko! Aš kažko noriu. Ko? Ko nors suprantamo, nes aš bijau tik todėl, kad aš nesuprantu savo baimės.

Aš kalbu ir bijau savo balso. Aš einu ir bijau nepažįstamojo už durų, už užuolaidų, spintoje, po lova. Tačiau aš žinau, kad niekur nieko nėra.

Aš staiga apsisuku, nes aš bijau to, kuris yra už mano nugaros, nors ten nieko nėra, ir tai aš žinau.

Aš imu jaudintis ir jaučiu, kad mano baimė didėja. Užsidarau savo kambaryje, įšoku į lovą, užsidengiu galvą antklode ir, susitraukęs, susi- rietęs į kamuolį, desperotiškai užmer- kiu akis ir taip kurį laiką guliu, galvo- damas, kad ant mano miegamojo sta- liuko dega žvakė ir kad vis dėlto reikė- tų ją užgesinti. Bet aš nedrįstu.

Ar tai nebaisu būti taip?

Kitados aš nieko panašaus nepa- tirdavau. Ramiai pareidavau namo,

vaikštinėdavau po savo butą, ir niekas nedrumsdavo mano sielos giedrumo. Jei man būtų kas pasakęs, kad mane kada nors apims tokios nesuprantamos, kvailios ir baisios baimės liga, būčiau gardžiai pasijuokęs. Su saugumo jaus- mu atidarydavau duris į tamsą, atsi- guldavau lėtai, neužstumdamas sklen- dės, ir niekuomet vidurnakčiais nesik- deldavau patikrinti, ar visi įėjimai į mano kambarį gerai uždaryti.

Visa tai prasidėjo pereiniais me- tais ypatingu būdu.

Tai buvo vieną drėgną rudens va- karą. Kai po pietų mano tarnaitė iš- ėjo namo, galvoju, ką reikės daryti. Kiek laiko vaikščiojau po kambarį. Jaučiausi pavargęs ir kažkodėl prislėg- tas, negalįs dirbti, net neturįs jėgų skaityti. Smulkus lietus dulkė į lan- gus. Aš buvau liūdnas — visas apim- tas kažkokio liūdesio be priežasties, kuris žmogų verčia verksti, sukelia norą su kuo nors kalbėti, kad atsikratytų sunkių savo minčių.

Jaučiausi vienas. Mano butas man atrodė taip tuščias, kaip niekuomet. Begalinis ir svaiginantis vienumas ap- ėmė mane. Ką daryti? Atsisėdau. Tada nervinis nekantrumas perbėgo mano kojas. Atsikėliau ir vėl ėmiau vaikščioti. Turbūt turėjau ir kiek karš- čio, nes mano rankos, kurias laikiau susidėjęs ant nugaros, kaip tai dažnai yra daroma lengvai pasivaikštinėjant, viena kitą degino, ir aš tai pastebėjau. Po to staiga šalčio šuoras perbėgo ma- no nugarą. Pagalvoju, kad drėgmė iš lauko įsiskverbė, ir man atėjo min- tis užkurti ugnį. Tai buvo pirmą kar- tą tais metais. Atsisėdau ir žiūrėjau į liepsną. Tuojau pat negalėjimas būti

vienoje vietoje privertė mane atsikelti. Jaučiau, kad reikia kur nors išeiti, iš- sibaškyti, susitiktį kokį draugą.

Išėjau. Užsukau pas tris savo draugus, bet nei vieno neradau namie. Pasukau į bulvarą, pasiryžęs sutikti kokį nors pažįstamą.

Buvo liūdna visur. Šlapi šaligat- viai blizgėjo. Vandens drungnumas, tas drungnumas, kuris žmogų, lyg ledas, šaldo staigiais šuorais, slėgiančio ir ne- apčiuopiamo lietaus drungnumas pri- slėgė gatvę ir atrodė vargino ir temdė dujinių lempų šviesą.

Vaikščiojau lėtai žingsniais, pats sau kartodamas: "Nieko nesutiksiu, su kuo galėčiau pasikalbėti".

Daug kartų žiūrėjau į kavines nuo Madeleine ligi Poissonniere priemies- čio. Liūdnai žmonės, atsisėdę prie sta- lų, atrodė net neturį jėgų baigti užsa- kytus gėrimus.

Taip aš ilgai klaidžiojau ir apie vidurnaktį leidausi namo. Jaučiausi visiškai ramus, tik labai nuvargęs. Du- rininkas, kuris gula prieš vienuoliktą, priešingai savo papratimui, mane tuo- jau įleido, ir aš pamaniau: "Matyt, ku- ris nors kitas nuomininkas bus ką tik parėjęs".

Kai aš įėjau, visuomet du kartus apsiuku raktą. Dabar jis tebuvo ištrauk- tas, ir tai mane nustebino. Pamaniau, kad man vakare bus atnešę laiškus.

Įėjau į kambarį. Ugnis dar tebe- degė ir net truputį apšvietė kambarį. Paėmiau žvakę ir einu prie židinio ją uždegti. Žiūriu — kažkas sėdi mano fotely ir, atsukta nugarą į mane, šil- dosi kojas.

(Bus daugiau)

SIMTANUOSIMTINIS LIETUVIS

Jonas Pakrantis Amerikoje

Vyt. Alantas

Ką patyrė Pakrantis ir Kanapėnas
Vliko sferose

Praėjusią savaitę mes čia kalbėjome apie nepavykusią Jono Pakrantio konferenciją, kurioje buvo svarstomas Vliko ir diplomatų nesusipratimo klausimas. Kaip skaitytojas atsimena, vieningos nuomonės nebuvo prieita ir todėl Pakrantis su savo kaimynu Kanapėnu pasiryžo keliauti į Europą ir pamėginti iš pačių Vliko atstovų išgirsti apie to nesusipratimo priežastis.

Šiais laikais kelionė greita. Ryta sėdai į lėktuvą Amerikoje, o apie pietus, žiūrėk, jau ir Europoje. Žodžiu, mūsų atstovai Vliko sostinė pasiekė laimingai ir ilgai nelaukdami pradėjo savo žygius padėčiai ištirti. Pirmiausia jie, žinoma, panorėjo pasimatyti su pačiu Vliko pirmininku, bet jiems tai nepavyko. Sekretorė juos paklausė: kas jie tokie būsi — tremtiniai amerikiečiai ar seni lietuviai amerikiečiai? Abu atsakė, kad jie esą tremtiniai. Tuomet sekretorės veidas staiga atvėso ir ji trumpai atsakė:

— Iš to nieko nebus. Tremtinių nuomonė mes žinome. Maždaug visą tremtinių už susitarimą.

— Tai kodėl tada Vlikas nevirtina susitarimo? — paklė balsa Kanapėnas.

— Nežinau, ne mano reikalas, — atsakė sekretorė. — O be to, pirmininkas dabar negaluoja ir jį priimti negali. Pagaliau, vakar įvyko plenumo posėdis ir buvo galutinai nutarta susitarimo su ponu Lozoraičiu netvirtinti. Jūs atvažiuote per vėlavą, — pridūrė šaltai sekretorė, tuo aiškiai duodama suprasti, kad pokalbis baigtas.

— Tai kaip bus dabar? — paklausė Pakrantis. — Vlikas dirbs sau, o diplomatai sau?

— Į tą klausimą aš tamstoms negaliu atsakyti, — truktėlėjo pečiais sekretorė.

Tačiau mūsų bičiuliai ne tam skrido per vandenyną, kad grįžtų be nieko. Nepavykus pasimatyti su pirmininku, jie ėmė baladotis į frakcijų duris. Jiems netrukus paaiškėjo, jog prieš susitarimą balsavo penkios krikščionių demokratų frakcijos ir už susitarimą — kitų penkerių frakcijų atstovai. Pakrantis su Kanapėnu ne tiek buvo svarbu patirti nuomonės atstovų balsavusių už, nes tos nuomonės maždaug sutapo su jų pačių nuomonėmis, kiek jiems buvo įdomu išgirsti kodėl krikščionių demokratų frakcijos pasisakė prieš patvirtinimą, nes, turint galvoje bendrą Lietuvos vadavimą reikalą, tai atrodė jiems ne kuo nepateisinamas paradoksas. Pas kurios frakcijos atstovą jiems pavyko gauti audienciją paskum ir jie patys nebeatsiminė, nes galybės frakcijų vardai susipainiojo jų galvose. Gal tai buvo Darbo Federacija, gal Lietuvių Frontas, gal kuri kita, tai ne taip ir svarbu: svarbiausia kad tai buvo vien krikščionių demokratų bloko šaka. Į klausimą, kodėl dešinysis Vliko sparnas pasisakė prieš patvirtinimą, frakcijos atstovai pareiškė:

— Mes nepripažįstame diplomatų šefo titulo, mes nenorime pono Lozoraičio diktatūros, mes nežiūrime į Kybartų aktus kaip į rimtą reikalą, mes manome, kad grįžus prie demokratijos, bet kurie diktatūriniai užsimojimai turi būti su šaknimis išrauti...

— Betgi jūs keletą kartų tarėtės su tuo "diktatūrojančiu" ponu Lozoraičiu, — pastebėjo Pakrantis.

— Bet ne kartą nesutarime. — Bet jį vieningai palaiko visi mūsų oficialiai tebepripažintami diplomatai. Ar krikščionys demokratai ir visus mūsų diplomatus laiko diktatūros šalininkais? — paklausė Pakrantis.

— Logiškai galvojant, taip turėtų būti.

— Frakcijos atstovai neramiai sujudėjo savo kėdėse. Jis blaškėsi savyje, matyt, įsivaizduodamas atsakymą.

— Mūsų frakcijų plenumas to klausimo dar nėra svarstęs, — gerokai lukterėjęs jis atsakė.

— Gerai, ką jūs tą klausimą apsvaistysite, tai gal ir visuomenei paskelbsite, nes tai labai įdomu žinoti, — ramiai pasakė Pakrantis. — O dabar dar štai ką mes norėtume sužinoti: kas toliau? Jūs nepatvirtinote susitarimo su diplomatais; ar tai reiškia, kad su jais nutraukiate visus "diplomatinius" santykius? Ar nuo šiol Lietuvos vadavimą darbas eis dviem keliais: per Vliką ir diplomatus? Ar Vlikas kvies į talką diplomatus, ar stengsis išsiversti be jų pagalbos? O gal jūs paskelbsite diplomatus, kaip diktatūros šalininkus, esančius "už įstatymo ribų"? Visuomenei tai be galo įdomu ir svarbu žinoti. Ir aš, kritai dabar, iš šalies žiūrint,

susidaro įspūdis, kad Vlikas labiau susidomėjęs kova su diplomatais kaip kad Lietuvos laisvinimo darbu. Paskutiniai mes apie Vliko žygius Lietuvai laisvinti, bet labai daug girdėjome nesiais mes nieko negirdėjome apie tai, "tvirtinti" ar "netvirtinti". Taigi, kokie bus tolesni Vliko santykiai su mūsų diplomatais? Mes norime pasakyti savo draugams grįžę į Ameriką. Frakcijos atstovai visą laiką neramiai judėjo kėdėse, nekantavo ir jautėse labai nejaukiai. Pagaliau, matyt, jo kantrybė trūko ir jis kaip iš kulkosvaidžio atšovė:

— Pona, jūs ne ten patekote, kur reikėjo. Jums reikėjo kreiptis į Amerikos Lietuvių Katalikų Federaciją, o ne į Vliką. Katalikų Federacija susitarimo nenori, ką mes galime padaryti? Ar mes galime ignoruoti jos nusistatymą?

— Aš nežinau ką jūs galite ir ko negalite, tik mes galvojome, kad Vlikas atstovauja ne vien tik Amerikos Lietuvių Katalikų Federacijai, bet visiems tremtyje esantiems lietuviams, — atsakė Pakrantis. — Dabar susidaro įspūdis, kad Katalikų Federacija, o ne Vlikas yra vyriausias laisvinimo organas. Neteko girdėti, kad bent kuri lietuvių kolonija Vokietijoje, Anglijoje, Australijoje, Kanadoje, Lietuvoje Amerikoje, o pagaliau ir toje pačioje Šiaurės Amerikoje būtų pasisakiusi prieš patvirtinimą. Atrodo, kad katalikiškoms Vliko partijos pačios kasa griovį tarp vyriausio laisvinimo organo ir visuomenės. Rodos, mes čia viską sužinojome, kas mums reikėjo sužinoti, — kreipėsi Pakrantis į savo kaimyną. — Galime keliauti namo.

PRANEŠIMAS

Anglų kalbos vadovo reikalu

Neturėdami galimybės atskirti atsakinti į pasiteiravimus, pranešame, kad veikalas I dalis (Anglų kalbos pagrindai), kurio pirmas sąsiuvinys taip pat jau išėjo iš spaudos, bus dabar spausdinama be pertraukos po du sąsiuvinius kas mėnuo. II-ji dalis (Frazologinis žodynas), kurios pirmas sąsiuvinys išėjo anksčiau, toliau bus spausdinamas tik po to, kai išeis veikalas I-ji dalis. Antrosios dalies vienas sąsiuvinys buvo pirmiau išspausdintas tuo tikslu, kad visuomenė susipažintų su veikalo pobūdžiu, nes tokio žodyno lietuviškoji knyga rinka dar neturėjo.

Siunčiant pinigų tik už 1 sąsą prašome nurodyti, kurios dalies sąsiuvinį turime išsiųsti.

WORD & PHRASE
6660 W. 147th St.
Tinley Park, Ill.

ISPEJIMAS

Užsakymai Anglų kalbos vadovui dabartine kaina ir su dabar nustatyta nuolaida bus priimami tik iki š. m. gruodžio mėn. 31 d. Kas šius užsakymus vėliau, už jau išėjusius iš spaudos sąsiuvinius turės mokėti pilną kainą (po 60 c. už 1 sąs.). Be to, kainoms kylant, tur būt teks ir šio leidinio kainą pakelti. Tačiau galimas kainos pakilimas nelieta, kurie užsakymus atsiųs dar šiais metais, ir neatšizvelgiant į tai, kiek bus įmo-

16 naujų dainininkų

Algirdas Brazis — mūsų pasididžiavimas

Garsioji Metropolitan Opera New Yorke, 1951/52 metų sezono išbraukė iš savo sąrašų 17 garsių vardu, su dar garsesniais balsais. Vieni jų išėjo mokytojai, kiti rečitalius rengti, europiečiai sugrįžo namo, Robert Merrill (baritonas) susipyrko su operos vadovybe ir nutraukė sutartį, dar kiti visiškai atsisakė dainininkų karjeros.

Betgi operos vadovybė, galima sakyti, beveik iš viso pasaulio dainininkų žvaigždyno surado 16 naujų žvaigždžių, ir vietose anųjų įrašė naujas pavardes.

Lietuviai gali didžiulis, kad jų tarpe šį sezoną randame ir Amerikos lietuvių Algirdo Brazio pavardę, raidė į raidę taisyklingai įrašytą operos solistų sąrašą. Operos direktorius Rudolf Bing naująjį dainininką A. Brazilį pristatė kaip Chicago baritoną. Ir šis baritonas mums lietuviams yra didelis pasididžiavimas. Juo labiau, kad A. Brazis yra lietuvis ne tik iš pavardės, bet ir iš širdies.

"Opera News" lapkričio 26 d. rašė: "Nepasiduodamas viliojimui persikrikštyti "Albert Brown", linksminas baritonas paaiškino, kad jo vardas esąs kilęs iš sanskrito, antrosios seniausios kalbos pasaulyje, ir kad jis didžiuliojo jo tėvų gimtuoju kraštu, o už jo iškilimą operos pasaulyje garbė daugiausia priklausanči Lietuvių Choro draugams".

Galbūt, mes negirdėsime jo dainuojant mūsų parengimuose, nes tai draudžia sutartis su Metropolitan opera dainuoti už jos ribų, tačiau galėsime jo gražaus balso klausytis didžiausioje ir geriausioje Amerikos operoje.

Likusieji 15 naujų dainininkų 10 yra europiečiai ir 5 amerikiečiai. Iš tos dešimties europiečių, penki dainininkai yra iš Vienos Valstybinės Operos. Galima teigti, kad visi geriausi Vienos operos dainininkai šį sezoną dainuos Amerikoje. Jų tarpe randame net tremtiniams gerai pažįstamus vardus. Tenoras Anton Dermota dainuos Dovydą "Meistersingeruose". Jis atvyks į Metropolitan tik kovo mėn. Hilde Gueden (sopranas) dainuos Gildą "Rigolette", Rosalindą "Šikšnosparnyje" ir, gal būt, net Jevą "Meistersingeruose". Elizabeth Hoengen (mezzo sopranas) dainuos Clytemnestrą "Elektrėje". Alois Pernerstorfer (bosas) bus Figaro "Figaro vestuvėse".

Be šių žymybių iš Vienos Valstybinės Operos, yra 3 italai iš Milano La Scala operos ir 1 vengras. Likusieji 5 amerikiečių tarpe randame ir clevelandietį Mildred Miller (mezzo sopranas), kuri 1949 m. sėkmingai pasirodė Stuttgarto operoje ir Edinburgo festivalyje. Nell Raukin (mezzo sopranas) pagarsėjo 1948 m. Zenevoje, laimėdama pirmąją vietą Tarptautiniame Muzikos konkurse. Du metu mokėsi ir dainavo Europoje, grįžo į savo tėvynę ir buvo priimta į Metropolitan Operą.

Metropolitan Opera šį sezoną parodys 22 operas: Bizet "Carmen"; Donizetti "Lucia di Lammermoor"; Glucko "Alceste"; Leoncavallo "Pajacai"; Mascagnio "Cavaleria Rusticana"; Massenet "Manon"; Mozarto "Užburtoji fleita"; Figaro vestuvės; Puccini "Gianni Schicchi"; "Bohema" ir "Madam Butterfly"; Johann Strauss "Šikšnosparnis"; Richard Strauss "Elektra ir Salome"; Verdi "Aida"; "Don Carlo"; "Trubaduras"; "Otello" ir "Rigolette"; ir Wagnerio "Meister s i n g e r", "Goetterdaemmerung" ir "Parsifal".

4 operos — "Carmen", "Užburtoji fleita", "Rigolette" ir linksma istorijėlė, paskaičius kaikiuriuose laikraščiuose pranešimus, anot kurių tai šen, tai ten lietuviai, ką tik nesenai atvykę į Ameriką, padavę kaikiuriams mokykloms pareiškimus, kad jų vaikų lietuviškai nemokyty...

Tą žinią vieni kartoja su pasipiktinimu, kiti su... pasigardžiavimu. Girdi — va, matot, jūs čia šaukiat "lietuviškų mokyklų, lietuviškų mokyklų", o čia, žiūrėkit, va iš jūsų pačių kas atsitinka! Net New Yorko mokytojų suvažiavimas su pasipiktinimu pasmerkė tuos tėvus (iš naujakurių tarpo), kurie drįso reikalauti, kad mokykloje jų vaikų lietuviškai nemokyty.

— Kas gi čia dabar? — Niekio ypatinga. Tai tik... lietuvių kalbos pamoka!

Taip. Savo laiku Klaipėdos krašto direktorija įsakė pradžios mokyklose mokyti vaikus ir lietuvių kalbos. Šiaip jau daugumoje mokyklų ten dėstomoji kalba buvo tik vokiečių.

Mokytojas, kuris tarėsi esąs vokiečiai, tačiau šiek tiek grabaliojo lietuviškai, narsiai ėmėsi to darbo. Įsakymas... Reikia vykdyti!

Išsirenka žmogus iš knygelės lietuvišką sakinį ir rašo lentoje: "Zuikis sėdi kanapėse". O paskui skaito vaikams, kas parašyta. Bet taria... taip, kaip jis papratus vokiškai skaitydamas raides ištarti. Jam Z yra kaip c, s prieš balsę — kaip z... Ir išeina "Zuikis zėdi kanapėse"! (Ir dar su kirčiu ant e kanapėse).

Žinoma, iš tokio mokyto vieni juokai. Ypač tiems mokiniams, kurie lietuviškai jau geriau už mokytoją mokojo.

Prisiminė man šita liūdnei

MUZIKŲ ŽINIAI

Luxemburgo radiofonas skelbia tarptautinį kompozicijų konkursą, kuris yra globojamas Luxemburgo kunigaikštienės. Už geriausius 1952 m. atsiųstus orkestrui darbus, jeigu jie anksčiau niekur nebuvo atspausdinti arba išpildyti ir netrupesnius, kaip 15 min. bus paskirtos trys premijos: 500.000 frankų, 200.000 ir 100.000 frankų.

Norintieji dalyvauti šiame konkurse privalo užpildyti iki 1952 sausio 1 d. specialias anketas, kurios yra gaunamos šiuo adresu:

Secretariat du Service Musical de Radio Luxembourg, Luxembourg/Europe.

— Kas gi čia dabar? — Niekio ypatinga. Tai tik... lietuvių kalbos pamoka!

Taip. Savo laiku Klaipėdos krašto direktorija įsakė pradžios mokyklose mokyti vaikus ir lietuvių kalbos. Šiaip jau daugumoje mokyklų ten dėstomoji kalba buvo tik vokiečių.

Mokytojas, kuris tarėsi esąs vokiečiai, tačiau šiek tiek grabaliojo lietuviškai, narsiai ėmėsi to darbo. Įsakymas... Reikia vykdyti!

Išsirenka žmogus iš knygelės lietuvišką sakinį ir rašo lentoje: "Zuikis sėdi kanapėse". O paskui skaito vaikams, kas parašyta. Bet taria... taip, kaip jis papratus vokiškai skaitydamas raides ištarti. Jam Z yra kaip c, s prieš balsę — kaip z... Ir išeina "Zuikis zėdi kanapėse"! (Ir dar su kirčiu ant e kanapėse).

Žinoma, iš tokio mokyto vieni juokai. Ypač tiems mokiniams, kurie lietuviškai jau geriau už mokytoją mokojo.

Prisiminė man šita liūdnei

Žinoma, iš tokio mokyto vieni juokai. Ypač tiems mokiniams, kurie lietuviškai jau geriau už mokytoją mokojo.

Prisiminė man šita liūdnei

Luxemburgo radiofonas skelbia tarptautinį kompozicijų konkursą, kuris yra globojamas Luxemburgo kunigaikštienės. Už geriausius 1952 m. atsiųstus orkestrui darbus, jeigu jie anksčiau niekur nebuvo atspausdinti arba išpildyti ir netrupesnius, kaip 15 min. bus paskirtos trys premijos: 500.000 frankų, 200.000 ir 100.000 frankų.

Norintieji dalyvauti šiame konkurse privalo užpildyti iki 1952 sausio 1 d. specialias anketas, kurios yra gaunamos šiuo adresu:

Secretariat du Service Musical de Radio Luxembourg, Luxembourg/Europe.

Ar gal Vlikas turi per daug pinigų ir nori savo narių tarpe

"Aida" turės naujus pastatymus, kuriuos paruoš du nauji operos režisoriai.

Operos dirigentų tarpe nenumatyti pakeitimai. Jų bus iš viso 4 ir vienas svečio teisėmis. Solistų iš viso šį sezoną bus 87. Sopranai 27, mezzo sopranų ir kontraltų 12, tenorų 20, baritonų 17, bosų 11.

Metropolitan Operos istorijoje pirmą kartą angažuota negrė prima balerina — Janet Collins. Antroji prima balerina (iš viso tėra tik dvi) taip pat nauja — Maria Karnilova.

6 dailininkai apipavidalins operų pastatymą, ruoš dekoracijas, butaforiją ir kt.

Kiekvieną pavasarį Metropolitan Opera aplanko didesniuosis Amerikos miestus. Tad neužmirškime ir mes nueiti pamatyti šios garsios operos pastatymų, o ypač pamatyti ir išgirsti savojo, garsėjančio dainininko Algirdo Brazio. J. Stp.

„Cuikis zėdi kanapėse...“

— Kas gi čia dabar? — Niekio ypatinga. Tai tik... lietuvių kalbos pamoka!

Taip. Savo laiku Klaipėdos krašto direktorija įsakė pradžios mokyklose mokyti vaikus ir lietuvių kalbos. Šiaip jau daugumoje mokyklų ten dėstomoji kalba buvo tik vokiečių.

Mokytojas, kuris tarėsi esąs vokiečiai, tačiau šiek tiek grabaliojo lietuviškai, narsiai ėmėsi to darbo. Įsakymas... Reikia vykdyti!

Išsirenka žmogus iš knygelės lietuvišką sakinį ir rašo lentoje: "Zuikis sėdi kanapėse". O paskui skaito vaikams, kas parašyta. Bet taria... taip, kaip jis papratus vokiškai skaitydamas raides ištarti. Jam Z yra kaip c, s prieš balsę — kaip z... Ir išeina "Zuikis zėdi kanapėse"! (Ir dar su kirčiu ant e kanapėse).

Žinoma, iš tokio mokyto vieni juokai. Ypač tiems mokiniams, kurie lietuviškai jau geriau už mokytoją mokojo.

Prisiminė man šita liūdnei

Luxemburgo radiofonas skelbia tarptautinį kompozicijų konkursą, kuris yra globojamas Luxemburgo kunigaikštienės. Už geriausius 1952 m. atsiųstus orkestrui darbus, jeigu jie anksčiau niekur nebuvo atspausdinti arba išpildyti ir netrupesnius, kaip 15 min. bus paskirtos trys premijos: 500.000 frankų, 200.000 ir 100.000 frankų.

Norintieji dalyvauti šiame konkurse privalo užpildyti iki 1952 sausio 1 d. specialias anketas, kurios yra gaunamos šiuo adresu:

Secretariat du Service Musical de Radio Luxembourg, Luxembourg/Europe.

Ar gal Vlikas turi per daug pinigų ir nori savo narių tarpe

linksma istorijėlė, paskaičius kaikiuriuose laikraščiuose pranešimus, anot kurių tai šen, tai ten lietuviai, ką tik nesenai atvykę į Ameriką, padavę kaikiuriams mokykloms pareiškimus, kad jų vaikų lietuviškai nemokyty...

Tą žinią vieni kartoja su pasipiktinimu, kiti su... pasigardžiavimu. Girdi — va, matot, jūs čia šaukiat "lietuviškų mokyklų, lietuviškų mokyklų", o čia, žiūrėkit, va iš jūsų pačių kas atsitinka! Net New Yorko mokytojų suvažiavimas su pasipiktinimu pasmerkė tuos tėvus (iš naujakurių tarpo), kurie drįso reikalauti, kad mokykloje jų vaikų lietuviškai nemokyty.

— Kas gi čia dabar? — Niekio ypatinga. Tai tik... lietuvių kalbos pamoka!

Prisiminė man šita liūdnei

Žinoma, iš tokio mokyto vieni juokai. Ypač tiems mokiniams, kurie lietuviškai jau geriau už mokytoją mokojo.

Prisiminė man šita liūdnei

Luxemburgo radiofonas skelbia tarptautinį kompozicijų konkursą, kuris yra globojamas Luxemburgo kunigaikštienės. Už geriausius 1952 m. atsiųstus orkestrui darbus, jeigu jie anksčiau niekur nebuvo atspausdinti arba išpildyti ir netrupesnius, kaip 15 min. bus paskirtos trys premijos: 500.000 frankų, 200.000 ir 100.000 frankų.

Norintieji dalyvauti šiame konkurse privalo užpildyti iki 1952 sausio 1 d. specialias anketas, kurios yra gaunamos šiuo adresu:

Secretariat du Service Musical de Radio Luxembourg, Luxembourg/Europe.

Ar gal Vlikas turi per daug pinigų ir nori savo narių tarpe

Bet kažin, ar ne perskubus sprendimas. Ar negalėtų kas nors ištirti, kas gyvena arčiau tų vietų, kur taip yra atsitikę — dėl ko tie tėvai nenori, kad jų vaikus mokyty lietuvių kalbos. Ar nėra kartais taip, kad tos pamokos yra tokios, kaip to vokiečio su "cuikiu kanapėse"?

Ar nėra taip, kad mokytojai lietuviškai mažiau temoka už mokinius? Jei taip, tai tada tėvų pasielgimas atrodytų visiškai kitaip ir būtų visiškai suprantamas.

Rodos, kad iš Chicago apie tokius įvykius rašė. Ar negalėtų chigaiškiai išsiskirti, kaip gi ten iš tikrųjų buvo?

B. K. Naujokas

VLIKAS UŽSIMANĖ LAIKRAŠČIO?

"Tremtis" praneša, kad Vlike vel stiprėjęs sumanymas leisti Vliko laikraštį, būtent, savaitraštį. Žinoma, jeigu ir tas klausimas turės tokios pačios laimės, kaip eilė kitų paskutinių laiku Vliko bandytų spresti klausimų, tai iš to nieko neišeis. Bet iš viso — kuo toks sumanymas gali būti pateisintas?

Informacijai — lietuviškų laikraščių yra gana, tegul tik užtektų skaitytojų. Vliko politikai nušviesti — reikia kad tokią politiką būtų, o daugumas esamų laikraščių negailės jai vietos. Šiuo metu Vlike vienienjos politikos nėra, yra tik skirtingų nuomonių tampymas, kurios taip pat laikraščiuose yra atpasakojamos. Jei Vlikas turi kokių oficialių pareiškimų, jis juos praneša per savo leidžiamą Eltos biuletenį ir jie taip pat netrunka visoje spaudoje pasirodyti. Ką gi daugiau specialus Vliko laikraštis gali pasakyti?

Ar gal Vlikas turi per daug pinigų ir nori savo narių tarpe

organizuoti "viešuosius darbus"? Juk aišku, kad laikraštis pelno neduos, prie jo reiks pridėti, ir nemažai pridėti. Iš ko Vlikas gali tą daryti?

Pagaliam, ar Vlikas yra pajėgus šiuo metu susitarti dėl tokios laikraščio redakcijos, kuri patenkintų visų nusistatymus? Ar Vlikas yra pajėgus nustatyti savo laikraščio liniją, visais tais klausimais, dėl kurių visuomenėje yra skirtingos nuomonės ir dėl kurių pačiame Vlike balsai pasidalina 5:5? Kurio penketuko nusistatymas tas laikraštis atstovautų?

Siūlo laikraštį leisti katalikų srovės penketukas. Vadinasi, tos srovės nusistatymą greičiausiai tikimasi per tą laikraštį ir skelbti. Bet kodėl tada toks laikraštis turėtų būti leidžiamas Vliko lėšomis?

Siūlo laikraštį leisti katalikų srovės penketukas. Vadinasi, tos srovės nusistatymą greičiausiai tikimasi per tą laikraštį ir skelbti. Bet kodėl tada toks laikraštis turėtų būti leidžiamas Vliko lėšomis?

Ar prenumeruoti

geriausiai informuotą

savaitraštį

Dirvą?

KALEDŲ DOVANAI—

Smith-Corona portatyvę rašomąją mašinėlę — liuksusinį modelį Silent su lietuviškais ženklais nesusiaurintam amerikoniškam 88 ženklų raidyne. Didelis pasirinkimas modelių, norimais ženklais raidynų ir jų stilių. Specialūs radynai su lietuviškais ženklais profesionalams — gydytojams, inžinieriams ir kt. Igalais išmokėjimas. Tam tikrais atvejais žymios kainų nuolaidos. Šioms rašomosioms plauti reikalingi atstovai visose lietuvių kolonijose. Klauskit informacijų.

V. Bartkus
712 E. 92nd St.,
Cleveland 8, Ohio.
Tel. LI 1-6716 (Skambinti nuo 5:00 val. p. p.).

Niekad nevėlu
gražiai padėkoti

Norėdamas suteikti kiekvienam galimybę savo geradariui atžymėti tam tikru dokumentu, o ypač tiems, kurie gyvena mažose kolonijose, kur nėra rengiami bendri padėkos vakarai, atspausdinau meniškų

padėkos lakštus (diplomas)

Diplomus meniškai parengė grafikas J. Steponavičius, įrašą suredagavo rašytojas S. Santvaras. Diplamai yra labai gražūs, tekstas atspausdintas 6 spalvomis pergamentiniame popieriuje, viršelis 3 spalvų odos imitacijos, perrištas spalvota juoste su pergamentiniu apvalkalu. Diplomo kaina su persiuntimu \$2.—; perkant iš karto 3 diplomus — kaina 3-jų \$5.—.

Pagėdaujantiems įrašau ir geradarių pavardes, arba yra paliekama vieta geradarių pavardė įrašyti patiems.

Daugelis savo geradarius jau atžymėjo tokiais diplomais. Iš geradarių pusės buvo didelis pasitenkinimas, kad jie turi tam tikrą dokumentą, kuris atžymi jo pagalbą savo tautiečiui.

Todėl ir Tamstai siūlau savo geradariams įteikti tuos pažymėjimus.

Gavęs auškiau nurodytą sumą pinigų bei kitus pagėdavimus, tuojau diplomą persiūsiu užsakiusiam pasirašyti ir įteikti, kam jis skirtas.

Laukiu malonių užsakymų.

Juozas Kapocius
597 E. 7th St.
So. Boston 27, Mass.

"ANGLŲ KALBOS VADOVĄ"

Tamsta gali užsisakyti šį vadovą ir pasigėdams su čekiu ar pašto perlaide žemiau tilpusią atkarpą šiuo adresu:

"WORD & PHRASE", 6660 W. 147th ST., TINLEY PARK, ILL.

Mr./Mrs. _____ (vardas ir pavardė — rašyti spausdintais rašmenimis)

Užsakau "Anglų kalbos vadovą" ir siunčiu pinigų už sąsiuvinį \$ _____

Jau turiu sąsiuvinį: I dal. Nr. _____ ir II dal. Nr. _____

(Kas čia jokios pastabos nereikia, o užsakymą priimančio pirmąsias sąsiuvinis)

Pridedu: čekį/money order.

(parašas)

LAISVIAUSIS PAREIZABUS:

Norėdamas gauti vieną sąsiuvinį susipažinti, atsiųsk 60c. pašto ženklą.

Nemokamai vieną prenumeratą gaus tas, kas surinkęs atsiųs keturias prenumeratas.

Prenumeratos kaina	1.00

SLA nominacijų proga

Daugeliui naujų SLA narių dar ne visai aišku, kas tai yra nominacijos. Tai yra tas pats, kas kandidatų pasiūlymas. Tie, kurie gaus didesnę balsų skaičių nominacijose, bus kandidatai galutiniose SLA vadovybės rinkimuose.

Pavyzdžiui, dabar galima balsuoti į pirmininko vietą už kurį nori narių, jei tik jis yra išbuvo bent 2 metus nariu ir yra USA pilietis. Taigi gali būti bent keli kandidatai į pirmininkus (taip pat po kelis ir į kitas vietas). Iš jų tik po tris daugiausiai balsų gavusių galės lenktyniauti galutiniose balsavimuose (ir tai, jei kiekvienas iš jų bus gavo ne mažiau kaip 3% visų pavyzdžių balsų). Kiti, dabar nepasirūpinti, kad narių pageidaujami kandidatai gautų kodau-giau balsų.

Zemiau dedame mums atsiųstus du atsišaukimus dėl kandidatų. Viename pats kandidatas į išrinkimus — J. Ginkus, kreipiasi į narius, kitame — tūlas komitetas, siūles nominuoti išdo globėja A. Devenienę. Pereitame numeryje įdėjome 245-0s kuopos ir 5-o Apskritis valdybų atsišaukimą, kuriame buvo raginama išrinkti išrinktininku A. S. Trečioką.

Kadangi Dirvoje buvo nemaža kalbama apie SLA reikalus, tai nenuostabu, kad mes esame klausiami ir apie tai, ką galvojam apie SLA vadovybės rinkimus, apie kandidatų siūlymus. Trumpai kalbant, galvojame štai ką:

1. "Organizacinio komiteto" mintis, kad į SLA reikia grąžinti jame susilpnėjusį visuomeniškumą, mums atrodo labai teisinga. SLA yra įsteigtas visų pirma visuomeniniams tikslams, o ne grynai vadinamam biznui. Todėl siūlymas įtraukti į SLA vadovybę tokią energingą visuomenininkę, kaip A. Devenienę, yra visiškai teisinga.

2. Išrinkimo vieton, šalia esamojo, ryškiau siūlomi du nauji kandidatai: J. Ginkus ir A. S. Trečiokas. Dirvai jie abu gerai žinomi ir artimi veikėjai, draugai, rėmėjai ir t.t. Bet SLA reikale ne tas turi lemiamos reikšmės. Šiuo atveju mes linkstame pasisakyti už A. S. Trečioką šiais sumetimais:

a) jis, visų pirma, atitinka pirma minėtą pageidavimą, nes irgi yra žinomas visuomenininkas, pasiryžęs bandyti atidaryti kelią naujų jėgų pasireiškimui SLA veikime; dėl to jo kandidatūra yra verta ypač naujųjų narių dėmesio;

b) tuo pačiu metu, jis yra prityręs ir kvalifikuotas apdraudęs dalykų žinovas, o SLA juk drauge yra ir apdraudęs organizacija, kurios vadovybė apdraudęs praktikų irgi būtina reikia;

c) jis irgi gyvena labai arti prie SLA centro įstaigos (apie

20 min. kelio), tad jo išrinkimas išrinktininku irgi sutaupytų daug lėšų, palyginus su išlaidomis, kurios susidaro, kai išrinktininkas gyvena už 800 mylių nuo centro įstaigos;

d) pasiūlymai steigti SLA nariams prieglaudą bei mokėti dividendus neatrodo nei aktualūs, nei jie veda prie sugrąžinimo SLA organizacijos į tą visuomenišką pobūdį, kurį ji kada ir turėjusi; ta linkme vestų nebent siūlymas didinti "Tėvynę" ir leisti ją net tris kartus per savaitę; tai būtų sveikintina, bet žinant kokios tam yra galimybės, tas sumanymas neatrodo realus; steigti prieglaudą, mokėti dividendus ir kartu taip žymiai padinti laikraštį — yra sumanymas daug gauti nieko už tai nemokant, o tai yra neįtikėtina...

RINKIME TIK VISUOMENININKUS Į SLA VIRSTININKUS

SLA per 65 metus atliko daug didžių ir vertingų darbų. Daug pasitarnavo lietuvių tautai, savo nariams ir visai Amerikos išeivijai.

Paskutiniaisiais metais SLA veikla visai apsnūdo: pritrūko visuomeniškumo, apnešti tautiniai reikalai, ne tetai ir nariai nusiskundžia. Pildomo-sios Tarybos suvažiavimai pasidarė labai brangūs, o nutarimai mažai naudingi ir lietuviškajam reikalui ir tauties nariams.

SLA visus didžiuosius darbus nuliubo tada, kai ten dirbo idealistai visuomenininkai ir pilni lietuviškųjų reikalų supratimo.

Kad SLA Centre atgaivintus visuomeniškumą, o patį veikimą pasukus naujaisiais keliais, reikia išrinkti nors vieną kitą naują Centro viršininką — gerą visuomenininką. Vienas iš plačiausiai po visą Ameriką žinomiausių asmenų yra ALENA DEVENIENE.

ALENA DEVENIENE jau daug metų sėkmingai dirba ALT, Tėvynės Myletojų Draugijoje, Balfie, ypač imigracijos reikaluose, ir kitose organizacijose. Jos veikla graži, patriotiška ir visuomeniška. Ji savo sumanumais, gabumais, energija ir mokėjimu prieti prie pačių svarbiųjų reikalų daug gero inės į SLA gyvenimą ir veikimą. Todėl visi nominuokime ir rinkime į SLA Ido Globėjus tik ALENĄ DEVENIENĘ. Ji padės priekiti SLA iš apsnūdimo, sugebės nukreipti veiklą taip, kad toji veikla paliks garbingus pėdsakus lietuvių visuomenės istorijoje ir SLA nariai turės daugiau apčiuopiamos naudos. Susidariusios SLA lėšos turi eiti platiems lietuviškiems reikalams ir narių naudai.

Garbingas rinkėjau! Jei nori mątyti SLA gyvensnį veikimą, naudingą taupumą, gerą ir pilną lietuviškųjų reikalų supratimą ir daug kitų naudingų darbų ir visuomenei ir nariams nominuok ir rink į SLA Ido Globėjus ALENĄ DEVENIENĘ.

Organizacinis Komitetas
1951 m. lapkritis.
New York

GERBIAMIEJI SLA NARIAI,

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje, kaip ir kiekviena gyva, norinti augti ir plėstis organizacija, reikalinga reformų. Visos naudingos mūsų organizacijos reformos, kaip žinote, turi būti svarstomos kuopų susirinkimuose ir vėliau formaliai pasiūlytos Seimui priimti.

Šiuo metu aš siūlyčiau apsvarstyti ir vėliau pasiūlyti Seimui tokius sumanymus:

1. Isteigti Prieglaudas Namus, kurių fondą sudarytų pasiturintieji ir tie SLA nariai, kurie turi apdraudas.
2. Už apdraudai įneštus pinigų SLA nariams mokėti dividendus.
3. Paruošti ir praveisti vajų, kuris dabartinį SLA narių skaičių padidintų bent iki 25,000.
4. Geresnei narių informacijai, Tėvynę leisti tris kartus per savaitę, o jos turinui pagerinti — padidinti redaktorių štabą, pakvičiant naujų asmenų.
5. Priimti nutarimą, kad Pildomo-sios SLA Tarybos nariai tegalėtų kandidatuoti tik du arba tris terminus, bet ne daugiau, kaip tai buvo ligi šiol. Tai pagyvintų SLA veiklą.
6. Kiek galint sumažinti administracines išlaidas, kurias dabar sudaro, pavyzdžiui, įvairūs kelionpinigiai, viešbučių apmokėjimas, dienpinigiai ir kt.

Būdamas daugiau 40 metų SLA

nariu, kaip ir Jūs visi, rūpinasi ir dabar rūpinusi tos organizacijos gerove. Aš esu įsitikinęs, kad art Cent-ro gyvenantis išrinktininkas Susivienijimui Lietuvių Amerikoje galėtų padaryti daug gero. Jis sutaupytų Cent-rui dideles sumas, kurias dabar tenka išmokėti vien tik išrinktininko kelionei, viešbučiui, dienpinigiams ir kt.

Jis gyvendamas čia pat, žymiai pagyvintų ir SLA narių įvairius išmo-kėjimus (pavyzdžiui, pomirtines, li-gos apdraudas ir kt.), kurių dabar tenka neįprastai ilgai laukti.

Sutikdamas kandidatuoti į SLA iš-dininkus, aš ypač šiuos reikalus tu-rėjau galvoje. Todėl, balsuodami už mane, Jūs balsuojate už SLA, o tuo pačiu ir už savo gerovę.

Brooklyn, N. Y.,
1951 m. lapkričio mėn. 29 d.
Reiškiu brolišką pagarbą

Juozas Ginkus
SLA 38 kuopos narys,
Kandidatas SLA išrinktininko vietai

Kituose laikraščiuose

Skundžiasi nepriimami į Sandarą

"Nepriklausomos Lietuvos" Nr. 46 rašoma:

"Būrys veiklių naujųjų ateivių dar praėjusiais metais rengėsi testai Lietuvoje ir tremtyje sėkmingai dirbą visuomeninių darbų ALT Sandaroje. Dalis jų buvo priimti į Chicago 25-ją kuopą, bet didesniai būriui prašius priimti narius — atsi-rado kliūčių. Pats P. M. Vaidyla pasiūlė išrinkti komisiją iš p. Gulbinienės, Ciliaus ir Valiuko patikrinti šiuos kandidatus... Kandidatai į narius naujo tikri-nimo nepriėmė, sako: iki at-važiavome Amerikon bent 10 kartų buvome tikrinami, tai ko-kių dar tikrinimų reikia? Esa-me padorūs lietuviai, su Sanda-ros programa sutinkame, statu-tas nenumato tikrinimo, komi-sijos, tai ko dar reikia? Sandara nustojo būrio naujų narių, gal ir nemažą būrio... Bet tat dar ne viskas!

Užsklanda 25-ję kuopoje, tai naujieji ateiviai pasitarė, pasi-kalbėjo, susisiekt su senais san-dariečiais, kurie jų nesiekia tik-rinti ir be komisijos pasitikti, su-

sirinko ir įkūrė naują Sandaros kuopą Chicagoje. Valdybon iš-rinko pirmininku prof. dr. D. Krivicką, vicep. — Jurį Grybą, sekretorium — Adomą Šerną, valdybos nariais — Joną Saka-lauską, Miką Simokaitį ir kt., pasveikino šiltai žodžiais San-daros Prezidentą Petrą Pivoriū-ną ir pradėjo planuoti visuome-ninę veiklą... Pagal įstatus ta-čiau reikėjo šiai veiklai Sanda-ros Centro Valdybos liudijimo (certifierio). Pateikta, kas reika-linga, ir pradėta laukti. Ilgai laukta ir už kelių mėnesių gau-tas atsakymas: naujoji Sanda-ros kuopa certifierio negaus, nors ir taip Chicagoje esą veikia ir kuopos ir naujos steigti nėra reikalo, o dalis steigiamos kuop-os narių galinti į 25-ją kuopą įstoti..."

Viltis,
spaudos ir radio
draugija, laukkia
jūsų talkos!

TUOJ ĮSIGYKITE NAUJĄ

Balio Gaidžiūno

knygą

VIENERI METAI

IR VIENA SAVAITĖ

Šioje knygoje, prisiminimų forma, vaiz-duojami 1940 ir 1941 vergijos metai Lietu-voje.

Knyga 182 psl. Kaina 1.50 dol. Knyga gaunama: DIRVA, 6820 Superior Ave., Cle-veland 3, Ohio.

Ar pažįsti šį kraštą?

Jungtinių Valstybių miestai

(Tęsinys iš perelto numerio)

Ligšiol šiame skyriuje plačiau ar trumpiau paminėta 18 Ameri-ko miestų, turinčių per pusę mil. gyventojų. Kai kurių jų, kaip Chicago ir Detroito dar platesni aprašymai bus kiek vė-liau. Nebus pamirštas ir pats didžiausias pasaulio didmiestis — New York. Šį kartą paliečia-mi miestai, išsiskiriantys kitų tar-po mokslo, meno institucijomis, ar pasiekimais pramonės, tech-nikos srity ir kt. Pirmoje eilėje čia verta paminėti garsiąjį Amerikos universitetų miestus.

Cambridge, Mass. — tai vi-sam pasauly žinomo Harvardo universiteto būstinė. Tai 120 tūkst. gyv. miestas, laikomas ir Bostono miesto dalimi ir leng-vai pasiekiamas iš to miesto centro. Mūsų akimis tai būtų Kauno Viliampolė ar Vilniaus Snipiskės, žinoma, tik ne kul-tūros požiūriu. Harvardo uni-versitetas turi per 11,000 stu-dentų ir 2500 mokojojo perso-nalo. Jo bibliotekos ir muziejai paminėti rašant apie Bostono miestą. Harvarde šiuo metu mokslinį darbą sėkmingai dirba jauna mokslininkė M. Gimbutie-nė, gi studijavo ir bibliotekos turtais yra naudojusi nemaža mūsų senųjų ir naujųjų ateivių.

New Haven, Conn., yra antra-sis garsus savo sveriu univer-sitetas Amerikoje — Yale. Įvai-riose šio universiteto biblioteko-se esančių knygų skaičius sie-kia 4 milijonus tomų. Studentų yra per 8,000 ir mokojojo per-sonalo — per 1400. Bibliotekoje daug knygų iš amerikiečių ir anglų 17-19 am. literatūros ir ūkio srities — daug periodikos, laikraščių rinkinių. Verta pami-nėti ir arabų rankraščių, japonų, kiniečių, hebrajų knygų ir rank-raščių rinkiniai. Ir šiame uni-versitete yra studijavusių lie-tuvių. Pačiame New Haven mie-s-te yra per 163 tūkst. gyv.

Kiti universitetai yra šiuose mažesniuose miestuose — In-dianos un-tas Bloomington mies-tas, Ind. su 15,000 studentų. Bib-liotekoje esama per 1 mil. kny-gų, rankraščių ir kt. Šiame uni-versitete dirba prof. J. Baly. Michigano valst. universitetas veikia Ann Arbor, Mich. irgi tu-ri per 23,000 studentų. Be kelių tūkstančių rankraščių un-to bib-lioteka turi apie pusantro milio-nu knygų. Šiame un-te atskirai minėtina Istorijos Biblioteka, turinti retus, didelės vertės do-kumentus, rankraščius ir kt. Abiejų Amerikų praeičiai tirti šis un-tas turi labai daug me-džiagos.

Indianos valst. yra dar ir ki-tas un-tas — Notre Dame, tokio pat pavadinimo mieste. Čia ra-sime per 400,000 laišku ir do-kumentų, liečiančių ankstyvąją katalikų bažnyčios istoriją Ame-rikoje. Šioje mokslo įstaigoje dirba prof. S. Kolupaila. Stu-dentų apie 5000.

Žymiausias un-tas New Jer-sey valst. yra Princeton mieste (3500 stud.). Savo bibliotekose šis un-tas be daugelio arabų ir kitų rytų kraštų rankraščių, tu-ri plačius tarptautinės teisės ir diplomatijos, užsienio finansų ir kt. rinkinius.

Iš mažesnių miestų paminėti: nas ir Syracuse m. New York v. un-tas su per 19,000 studentų ir per 1500 mok. personalo. Bib-lioteka turi per 400,000 knygų. Be kitų rinkinių, istorijos bib-lioteka turi vokiečių istoriko L. von Ranke 29,000 tomų biblioteką iš istorijos srities. Šiame un-te pastaruoju metu pradėjo dirbti visa eilė lietuvių tremtinių, jų tarpe ir gen. S. Raštikis. Seattle, Wash. — yra vienas Ram. Vandenyno pakraščiu miestų, pastaruoju metu žymiai išaugusių savo pramonės dėka. Šis miestas turi per 462,000 gyv.

ir laikomas vartais į Tol. Rytus. Metinė uosto prekių apyvarta siekia per 10 mil. tonų. Pramo-nėje pažymėtina, šio miesto reikšmę išskelusi lėktuvų ir laivų gamyba. Miestas yra ir žymiai elektrifikuotas. Elektrą tiekia ir tolimesnės sritims. Miesto ri-bosė yra ir Washington valst. un-tas (per 16,000 stud.). Dėl švelnaus oro (temperatūra dar nebuvo nukritusi ligi nulius) per 30 metų susirgimų džiūva skaičius yra sumažėjęs 50 nuoš.

San Diego, Cal. — 320,000 gyv. miestas yra vos kelios my-lios nuo Meksikos sienos. Būdin-ga, kad šiame mieste gyventojų skaičius kas dešimtmetį augo dvigubai. 1900 m. jų buvo 17,000. Šiuo metu tai ketvirtas savo dydžiu Kalifornijos mies-tas ir svarbus JAV laivyno cen-tras. Ir šiame mieste pramonė išskelė lėktuvų gamybos įmonės. Miestas turi svarbų Lindbergho civilinį aerodromą. Pramonėje iškeltina laivų statyba, žuvų pa-kavimas (viena pirmųjų vietų Amerikoje). Statyba mieste au-ga nepaprastu tempu — kasmet pašoka apie 100 nuoš. Tik turis-tai miestui kasmet duoda apie 45 mil. pajamų.

Portland, Oregon valst. — tai dar vienas savo reikšmę vis au-gas Ram. Vandenyno pakraščiu pramonės centras. Tai vienas didžiųjų krašto uostų. Juo nau-doja per 50 laivų bendrovių linijų, 41 prekybos su užsieniais linija. Metinė uosto apyvarta — pusantro mil. tonų prekių. Mies-tui daug naudos teikia urmo prekyba. Jos vertė siekia 1 bil. dol. per metus. Pramonėje pa-staruoju metu išaugo metalo įmonės, aliuminijus, maisto pa-ruošimo gamyba. Metinė pramo-nės gamybos vertė — 500 mil. dol. Columbias ir kitomis upėmis miestas turi labai palankias są-

lygas prekybai su žymiomis žemės ūki, vaisių ir miško me-džiagos sritimis rytų Oregonie ir Washington, Idaho, Montanos, Nevados, Utah ir Wyoming vals-tybėse.

Persikėlę vėl į Atlanto pa-kraščius čia susidursime su ke-liais minėtiniais mažesniais mies-tais. Štai ir lietuviams pažįsta-mas

Hartford, Connecticut, šios valstybės sostinė (per 177,000 gyv.). Mieste ir jo srity pažymė-tina lėktuvų motorų pramonė (Pratt-Whitney) ir rašomųjų mašinelių (Underwood) gamyba. Hartford laikomas ir draudimo bendrovių centru. Rytų pakraš-čiuose tai vienas švariausių miestų.

Norfolk, Virginia — ir už Amerikos ribų žinomas karo lai-vų statybos centras. Gyv. — per 188,000.

New Jersey valstybė, be Prin-ceton universiteto dar turi du labiau žinomus miestus — tai visai netoli New Yorko esąs Newark (per 437,000 gyv.) be plačios pramonės pasižymis savo aerodromu — vienu žymiausių rytinėje Amerikoje, dar visai neseniai aptarnavusio ir New Yorką.

Kitas miestas — Atlanto pa-krašty esąs Atlantic City — čia ne tik yra SLA nariams įrengti poilsio namai, bet šis miestas, ypač vasaros metu pritraukias daug maudymosi mėgėjų ir kitur pasauly yra pagarsėjęs savo gra-žuolių (Miss America) konkur-sais, vykdomais kasmet rugsėjo mėn. pradžioje.

(Pabaiga)

Parengė V. A.

V. Beliajaus THE DANCE OF LIETUVA

54 lietuvių tautiniai šokiai bei žaidimai

Užsakymus ir pinigus siųsti

DIRVOS redakcijai

Kaina — \$5.

DIRVOS ATSTOVAI

i kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos ir skelbimų reikalais:

Baltimore, Md.

Antanas Česonis, 620 W. Cross St.

So. Boston, Mass.

Brunonas Kalvaitis, 545 East Broadway.

Brockton, Mass.

Bačiulis A., 22 Intervale St.

Chicago, Ill.

Jonas Papienas, 4410 So. Hermitage Ave. YA 7-0191

Dayton, Ohio

J. A. Urbonas, 1302 Lamar St.

Detroit, Mich.

L. Bulgarskas, 7813 Navy Ave.

VI. Pauza, 9124 Quincy Ave.

Newark, New Jersey

A. S. Trečiokas, 314 Walnut St.

New Yorke - Brooklyne

Antanas Sodaitis, 57-56 63rd St., Maspeth, N. Y.

Waterbury, Conn.

Vladas Varneckas, 2157 N. Main St.

Hamilton, Canada

Bronius Vengrys, 227 Brant St.

Montreal, Canada

Stepas Kęsgaila, 6882 Beaulieu St.

Toronto, Canada

Jonas Paršellūnas, 62 Pauline Ave.

Anglijoje

Br. Daunoras, 38 Melville Rd., Coventry.

Australijoje

Povilas Lukošius, Box 1665 M, G.P.O., Adelaide, S. A.

Venecueloje

Antanas Diržys, c/o Crisalerias Nacionales, S. A. Apartado 4532, Maracay.

Brooklyn Operetės Choras, pereiną sekmadienį koncertavęs Waterburyje. ALT Sąjungos skyriaus surengtame koncerte. Vidury (pažymėtas ro-dykle) dirigentas M. Liuberskis.

Ruošiamės didelei šventei Bostone

Lietuviais esame mes gimę,
Lietuviais norime ir būti!

ALT S-gos Bostono skyriaus namai jau baigiami įrengti ir jau rengiamasi užbaigti.

Su nepaprastu entuziazmu eina prie namo įrengimo pabaigos. Inž. Jonas Mikalauskas ir dail. V. Andriūšis nežūri valandų, kada pradeda ir baigia dienos darbą. Dėkingi bostoniečiai sąjungos nariai, skautai ir lietuviška visuomenė mūsų namų talkininkams — projektotojams. Skyriaus nariai ir skautai išties savaitės juda, kruta prie šio darbo. Statybos k-tas, pirmininkaujamas Jono Kasmausko, jau keli mėnesiai kasdien svarsto visus planus, dirba kartu su kitais talkininkais. Tai judėjimas kaip skruzdėlynas. Ne nutrukstamai lanko lietuviška visuomenė kiekvieną vakarą dail. Andriūšį ir gėrėsi jo menu. Jis išties ant grindų didžiausius projektus brėžia ant medžio ir leidžia į mašiną, kur agr. Ant. Bričkus įjausto iš medžio ornamentus. Viskas iš medžio, tam net skyrus nusipirkti specialiai mašiną ornamentams įjaustyti.

Inž. Jonas Mikalauskas patiekė statybos k-tui galutinį planą, nurodymą dienas, kurie darbai kada turi būti užbaigti. Jis pats dirba ir vis ragina statybos reikalų vedėją Igną Vileniškį tautos, tautos, tautos. Iš rūšio vienos patalpos inž. Mikalauskas padarė centro šildymo katilinę, virtuvę su sandėliu, rūbinę ir naujas dvi išvėties. Adolfo Sčiuka — skyriaus narys, kaip vamzdžių fabrike, jungia vamzdžių vienas prie kito, verda ciną ir lieja, kad vanduo nepraeitų. Jam nuolat tartininkauja Ant. Vileniškis. Pagal planą baigiami laiptai, kurių nebuvo (buvo sudegę), antrą augštą visur tulpės puošia laiptus — V. Andriūšis turi kasdien lankantiems aiškinti, kad jo noras parodyti visiems lietuvišką meną. Jis įveda sielą, kad visi jaustųsi po lietuvišku stogu. Petras Blūmas, atlieka be kito talkininkavimo, ir fotografo pareigas. Čia dedame nutrauka — V. Andriūšio padarytą Vytį ir šonuose Heraldiką. Po Vytimi, jau baigiama lenta, kurioje bus aukso raidėmis įrašyta "Lietuviais esame mes gimę, lietuviškai norime ir būti". Viskas išpaušta iš medžio, atrodo kaip iš bronzos. Tie puošmenys bus salės galė ant sienos. Kitoj nuotraukoj matome ir viršutinės sienos dalį.

su iš medžio išpauštom ramentis ant išpaušto lietuviško audimo. Visi darbai baigiami. Darbų pabaigtuves švėsimė kartu su Naujų Metų sutikimu. Tam yra sudaryta speciali komisija: Laurinaitytė, Končius, St. Santvaras, V. Andriūšis, Vl. Mickūnas ir J. Vasiliauskas.

Oficialus namo atidarymas numatomas po Naujų Metų. Dr. Br. Kalvaičio vadovaujama komisija ruošia planą šiam lietuviškam trumfui Bostone. Į atidarymą kviečiami Mass. Gubernatorius Dever, Bostono mayoras Heynes, ALT S-gos Centro V-ba, Sp. ir Informacijos k-ja, Skyrių atstovai ir kt. Atidarymo proga, Ignas Vileniškis rengia medžiagą iš namo kūrimo

istorijos su foto iliustracijomis, mano išleisti knygutę, kurią redaguoja St. Santvaras. Yra pasiūlymų namus pavadinti "Lietuvių Ramovė".

Šiuo metu Bostono lietuviška visuomenė laukia šių namų atidarymo. Laukia ypač jaunimas — skautai. Šie jau savo veikimą pradėjo, nors dar namai ir neužbaigti. Ypatingai Bostono skyrius nori greičiau atidaryti duris ir leisti visuomenę į mešniškai įrengtus rūmus. Visus geros valios tautiečius kviečiame ateiti, pabūvoti, pasiklausti, pasiskaityti ir lietuvišką knygą įsigyti. O jaunimas turės progą pasilinksinti ir savo rūpimus reikalus apsvastyti, nes jiems skirti šie namai!

Lituanistikos Istitutas Brooklyne

Pereitą sekmadienį Lituanistikos Istitutas Brooklyne pradėjo savo darbą. Pirmąją paskaitą skaitė prof. K. Pakštas, tema: "Lietuvos sienos". Paskaitos klausėsi Istituto mokiniai ir jų svečiai.

Istitutas tuo tarpu dar neturi savo nuolatinių patalpų. Pirmoji paskaita įvyko Apreiškimo parapijos salėje.

Po paskaitos keletas jaunimo vadovų kreipėsi į profesorių lituanistikos dėstymo klausimais. Jis buvo prašomas paveikti lietuvių klebonus, kad parapijose lituanistika būtų dėstoma normalių pamokų metu.

Profesorius buvo giliai tuo reikalu susirūpinęs ir patarė "eiti į kitas mokyklas (suprask: vals. tybines), nes į šias vargu kur galima bus įeiti".

Byla dėl lituanistikos dėstymo Apreiškimo parapijos mokykloje dar nesibaigusi. Iš mokinių tėvų pusės teko patirti, jog yra žinių, kad parapijos klebonas žadąs tuo reikalu pradėti polemiką spaudoje. Daugumas betgi yra tos nuomonės, kad geriau klebonas tegul kreipiasi į Vyskupiją ir jai išdėsto tėvų pageidavimus, ligi tenai nenuėjo tėvų delegacija pati.

Platesnio masto Vasario šešioliktosios minėjimą vasario 16 d. New Yorke nutarė suruošti

Spaudos Klubas, šiemet minįs 15 metų savo veiklos sukaktį. Šis minėjimas bus surengtas vienoje reprezentacinių miesto patalpų ir tik Klubu kviečiami asmenims. Čia grima su burti lietuvių spaudos darbuotojus ir asmenis, besidominčius lietuvių raštija. Taipgi norima pasikviesti ir tos srities svetimų tautiečių darbuotojų.

Kartu bus kukliai paminėta ir Klubu veiklos sukaktis. Pereito penktadienio susirinkime Klubu narių buvo aptarti ir kiti aktualūs reikalai. Lietuvių bendruomenės reikalu Amerikoje ryšium su tik ką įvykusia New Yorke ALB inauguracija, kilusiose diskusijose dalyvavo Dr. Vinikas, A. S. Trečiokas, A. Varnas ir kt.

Susirinkimas vyko "Tėvynės" redakcijos patalpose, pirmininkavo A. S. Trečiokas, sekretoriavo adv. St. Briedis.

Pereitą savaitę New Yorke krantus pasiekė dail. V. K. Jonynas su šeima. Į Ameriką atvyko dailininkų Košubų, brooklyniečių, padaryta darbo ir būto garantija. Šiuo metu dailininkas vieši pa ssavo gimines New Jersey, o po to apsigyvens New Yorke.

Operetės Choras, vadovaujamas Mykolo Liuberskio, pereitą

Kremliaus užsienio politikos galvos

Tur būt, nė vienas kitas valstybės užsienio reikalų ministras neturi tokio skaičiaus pavaduotojų, kaip Vyšinskis. Jis yra apsisėdęs net 8 pavaduotojais, kurių vieni, kaip Gromyko, Bogomolovas, Zorinas, Lavrentjevas, Dekonozovas, yra užsieniui žinomi, o kiti, kaip Lošokovas, Kumykinas, Jereminas, tylūs ir beveik negirdėti. Tačiau jie visi, būdami Vyšinskio pavaduotojai, atlieka atitinkamas funkcijas sovietų užsienio politikoje.

Gromyko, anksčiau buvęs docentas, yra gambiausias Vyšinskio mokinytis. Kaip ir jo mokytojas Vyšinskis, Gromyko draugijoje gali būti malonus ir patrauklus; jis laikomas puikiu šokėju. Tačiau, kai reikia, būna brutalus ir kandus. Dažnai jo veidas dengiamas nepermatomos kaukės. Jis yra pagrindinis Vyšinskio kaly Vakarams.

Bogomolovas atstovavo Sovietų Sąjungai Paryžiuje. Ten jis turėjo progos gerai išmokyti diplomatinio etiketo ir todėl yra laikomas pirštuotu diplomatu. Jis yra tarpininkas Vakarų ambasadoms; dažnai pavaduoja savo šefą, kai tas "serga diplomatinė liga" arba būna "išvykęs", ir, simpatyškai nusiteikęs, priminėja užsienio reikalų ministrui adresuotąsias notas.

Zorino ir Lavrentjevo dėmesys skiriamas vadinamosioms "liaudies demokratiniams" valstybėms. Zorinas organizavo čekoslovakijoje komunistų pučą, padarė Gottvaldą prezidentu, likvidavo Masaryką. Tai didieji Zorino "nuopelnai".

Dekonozovas, buvęs ambasadorius Berlyne, yra Stalino ir Berijos tautietis, gruzinas. Jis 1938 metais netikėtai atsirado Maskvoje, kai Berija panorą susilpninti vis didėjusią ždanovo įtaką, grėsusią paties Berijos interesams. Dekonozovas padėjo Berijai vykdyti jo politinio pavydo planą. Dekonozovas gerai žinomas ir Lietuvos žmonėms iš tų laikų, kai jis, organizuodamas Lietuvos įjungimą į Sovietų Sąjungą, marionetinės "liaudies vyriausybės" galvą prof. Vincą Krėvę — Mickevičių įtikino savo nuosirdumu ir Sovietų Sąjungos gera valia.

Kiti trys Vyšinskio pavaduotojai — Lošokovas, Kumykinas ir Jereminas — pašvęsti Rytų politikos reikalams: jie pirmoje eilėje domisi Azijos politiniais įvykiais. Jie dalyvauja visada visi Maskvoje ruošiamuose Kinijos ar šiaurės Korėjos ambasadorių priėmimuose. Svarbiausią vaidmenį, bet gi vaidina Lošokovas, nes jis laikomas Kinijos reikalu žinovu.

Tačiau visų šitų sovietų užsienio politikos vyrų (užsienio reikalų ministro pavaduotojų) vaidmuo yra ribotas, nes jie, nė vienas nebūdami komunistų partijos centro komiteto nariai, yra tik akli ir klusnūs duotųjų direktyvų vykdytojai.

Sovietų užsienio politikos pagrindinius dėsnius nustato ir nurodo politinis biuras, vadovaujamas paties Stalino, kurio ir priklauso paskutinis žodis. O visas užsienio politikos detales išnagrinėja ir pritaiko užsienio reikalų ministerijos užsienio reikalų komisija, kurios reikšmė yra kur kas didesnė, kaip visų užsienio reikalų ministro pavaduotojų. Šioje komisijoje pagrindinis ir svarbiausias asmuo dar tebėra Molotovas, politinio biuro narys, Stalino asmeninis draugas, mažosios ministrų tarybos narys, buvęs užsienio reikalų ministras. Šios komisijos nuolatinių narių yra ir Maksimas Litvinovas, buvęs ambasadorius Londone ir užsienio reikalų liaudies komisaras, senųjų revoliucionierių klasės atstovas. Bet gi Litvinovas, kaip ir Vi-

šinskis, gerai žino, kad jis tėra tik figūra sovietinės užsienio politikos šachmatų lentoje ir nieko daugiau. Tą patį vaidmenį, kaip ir Litvinovas, šioje komisijoje vaidina ir Losovskis, ilgesnį laiką buvęs užsienio reikalų liaudies komisaro pavaduotojas. Jis naudojasi šia garbe dėl to, kad turi ilgą patyrimą užsienio reikaluose iš tų laikų, kai buvo komunistų profesinių sąjungų internacionalo pirmininkas.

Be šios komisijos, Sovietų Sąjunga turi užsienio reikalams dar dvi komisijas: vieną vyriausiojoje sovietų ir kitą tautybių soviete. Tačiau jos mažą bendrą turi su užsienio reikalų komisija, esančia užsienio reikalų ministerijoje. Vyriausiojo sovieto ir tautybių sovietų komisijos atsakingos tiesiog komunistų partijos centro komiteto organizaciniam biurui, jų uždaviniai yra grynai tik organizacinio pobūdžio. Priklausomumui sustiprinti abi šias komisijas įeina po organizacinio biuro atstovą. Vyriausiojo so-

vieto užsienio reikalų komisijoje organizaciniam biurui atstovauja Adrianovas, kuris yra ir tos komisijos pirmininkas. Į tautybių sovietą užsienio reikalų komisiją organizacinio biuro atstovu įeina komсомолų generalinis sekretorius Michailovas. Kiti šių komisijų nariai yra Stalino asmeniniai draugai. Šis Stalino asmenį gravitavimo principas yra griežtai išlaikomas visose institucijose, kurios tik turi ką nors bendro su sovietine užsienio politika: visur žmonės iš Stalino draugų ratelio vykdo svarbiausias funkcijas.

Savaime aišku, tas pats principas yra ryškus ir paties Stalino vadovaujamo politinio biuro sąstatė. Todėl dėl užsienio politikos tikslų skirtingų nuomonių nėra ir būti negali. Visada ir visur nuosekliai siekiama sukurti visame pasaulyje viešpataujanti rusiškai bolševikinė imperija, kuri pajėgtų likviduoti "paskutines mirtingas pasmerktas kapitalistinio pasaulio liekanas". Nuomonių skirtumas gali pasireikšti tik dėl priemonių, kuriomis šis imperialistinis tikslas, pasaulinės revoliucijos deklaratuotas, lengviausiu būdu ir greičiausiu laiku galėtų būti pasiektas.

Bronius Pakėnė
1951. XI. 25 d.

Mindaugo minėjimas Detroite

įvyks šį sekmadienį 3 val. popietį Blessed Sacrament katedroje. Minėjimo metu pamokslą pasakys neseniai iš Europos atvykęs vysk. Brizgys.

Po minėjimo įvyks vaisės vysk. Brizgiui pagerbti. Bilietus į vaisės galima įsigyti pas katalikiškųjų organizacijų atstovus.

LATVIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS SUKAKTIS

buvo paminėta "ALB radio valandėlės metu lapkričio 18 d. P. VI. Pauža trumpoje paskaitoje peržvelgė latvių tautos kelią į laisvę ir bendrą broliškų baltų tautų likimą. Programoje transliuotos latvių liaudies dainos ir muzika, o programos pabaigoje — Latvių Tautos Himnas.

Tiek Radio Klubas, tiek ir programos dalyviai už šį minėjimą gavo iš vietos latvių visuomenės gražių atsiliepimų ir padėkos laiškus.

KARIUOMENĖS SVENTĖS PROGA

RAMOVĖS Sąjunga suruošė lapkr. 22 d. buv. Lietuvių salėje minėjimą. Minėjimo metu kalbėjo gen. Černius ir kap. Russekas. 10 val. šv. Antano bažnyčioje įvyko pamaldos su tai progai pritaikintu pamokslu.

Lapkričio 24 d. mūsų kariuomenės sukaktis paminėta ALB radio programos metu. Kalbėjo adv. A. Conrad ir p. A. Ziedas. Muzikinę programą sudarė mūsų kariškos dainos ir maršai.

Lapkr. 30 d. radio valandėlės metu įdomių atsiminimų iš kautynių prie Radviliškio papasakojo jų dalyvis K. Ambraziejus.

GYVA BALF'o VEIKLA

Lapkr. 24 buv. Lietuvių svetainėje įvyko BALF'o vakaras, sutraukęs didelį būrį svečių. Programoje — vykusiai suvaidinta P. Vaičiūno komedija "Tuščios Pastangos".

Praėjusį sekmadienį buv. Lietuvių svetainėje įvyko BALF'o "laimės vakaras" — loterija. Šiuo metu taip pat vyksta ir BALF'o vajus — pinigų ir drabužių rinkliava.

NAUJĄ SPAUDOS KIOSKĄ

krautuvėje priešais šv. Antano bažnyčią atidarė Vl. Vismantas ir Vl. Pauža. Kioske galima įsi-

gyti naujų lietuviškų knygų ir užsiprenumeruoti laikraščius.

NAUJŲ METŲ SUTIKIMĄ

ruošia šiais metais Detroite skautės ir skautai. Sutikimas, su nuotakinga programa, įvyks buv. Lietuvių svetainėje. Skautai tikisi gausaus lietuviškos visuomenės atsilankymo.

IRGI KRITIKA

"Naujienų" 273 ir 274 numeruose Gr. Arvydaitės slapvvardiui prisidengęs kritikas "recenzuoja" Vyt. Alanto komediją "Ragučio Šaltinėly" ir jos pastatymą Detroite. Pasak kritikos autoriaus, veikalas yra pavykęs, nes... "Lietuvoje burmistrus rinkdavo miestų tarybos, o tvir-

tindavo apskrities viršininkas..." Ir komedijos veikėjai puikiai sukurti, nes... "tautininkų laikais buvo geros sąlygos visokiems karjeristams tarpiti..." Žodžiu, meninių atžvilgių veikalas pavykęs, nes "...tautininkų laikais miestų tarybose sėdėjo taip pat karjeristai ir turto lių pataikūnai..."

Tikrai įdomiai kritikuojamas meno kūrinys! Anksčiau tokios kritikos parodydžiu užtikdavome tik anapus geležinės uždangos. Pasirodo, kad ir mūsų tarpe atsiranda "kritikų" pagal partijos generalinę liniją. Sveikiname...

*
Gerb. p. V. Kučionį ir V. Misiulį dėl DIRVOS 45 nr. įvykusios klaidos atsiprašome.

ZVR.

Aitvarai ir faktai

Lapkričio 8 d. Dirvoje tilpusi klaidinga informacija pagrįsta korespondencija "Nesugalvojo vardo" galėjo skaitytojuose sudaryti įspūdį, jog A. Kačanauskas vadovaujami Aitvarai neturi jokio ryšio su pernai A. Mrozinso vėstų Aitvarų kvartetu ir pasisavino dar egzistuojančio pernykščio kvarteto vardą...

Nesulaukus anos žinios atitaisyti, Dirvos skaitytojams tenka patiekti šiuos faktus:

1. Dar praėjusio sezono vidury, kai A. Mrozinškas Aitvarams pareiškė pasitraukęs iš kvarteto, likę nariai nutarė kvietti vadovu A. Kačanauską.

2. Atlikęs sezoną įsipareigojimus kvartetas išsiskirstė. Pasitraukė ne du nariai, kaip teigiama minėtoje koresp., bet visi keturi balsai, neskaitant anksčiau de jure pasitraukusio vadovo, kuris kvarteto išsiskirstymą konstatavo savo laiške buv. reikalų vedėjui ir painformavo atgaivinęs vieną iš seniau veikusių kvartetų. Tad teigimas, jog pernykščiai Aitvarai "egzistuoja, nors šiuo metu, dviem jo nariams pasitraukus, nerepetuoja" prasilenkia su tiesa.

3. Vardas "Aitvarai" parinktas ir priimtas viso buvusio kolektyvo (pirmojo sąstato), o ne vieno kurio nario.

4. Praėjusį sezoną Aitvaruose, sąstatui besikeičiant, dalyvavo ir jų vardą nešiojo viso 7 asmenys. Dėl kvarteto atsikiri-

mo A. Kačanausko vadovybėje ir dėl tolimesnio Aitvarų vardo naudojimo jie pasisako šiuo san. tykiu: 5 už, 1 prieš, 1 susilaiko.

5. Iš paskutiniojo pern. metų sąstato du balsai, kuriems aplinkybės dar leido, tebedainuoja šiemetiniame sąstatė. Koresp. tai nutylėta.

6. Aitvarai nieko nežino apie koresp. minimas neva jų įdainuotas plokšteles.

Daugelis ansamblių bei kolektyvų keitė narius ir vadovus, o jų vardai liko. Ir dabartinis Aitvarų sąstatas tik džiaugsis, jei ateityje kas nors tės jų darbą Aitvarų vardu.

Aitvaras

Seniausias ir gražiausias iliustruotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius
A. VANAGAITIS

Kaina metams \$2.00
Susipažinti siunčiamas
dovanai.

6755 So. Western Ave.
Chicago 36, Ill.

Ryš su spaustuvės praplėtimu įieškomas prityręs linotipininkas lietuvis. Atlyginimas labai geras.

"Ziburio" spaustuvė,
333 — 335 E. Street,
So. Boston, Mass.

Clevelande ir APYLINKĖSE

ALT POSEDIS

ALT'o, Clevelando skyrius kviečia visų lietuviškų organizacijų pirmininkus, arba jų įgaliotus atstovus į posėdį, kuris įvyks š. m. gruodžio mėn. 7 d. 7 val. 30 min. vak. Lietuvių salėje.

Dienotvarkėje: Lietuvių Bendruomenės organizavimas ir skyriaus einamieji reikalai.

ALT Clevelando skyriaus valdyba

TREMTINIŲ DR-JOS SUSIRINKIMAS

Š. m. gruodžio 9 d. (sekmadienį) 11:30 val. Lietuvių salėje šaukiamas Liet. Tremtinių Draugijos susirinkimas. Bus svarstomas persiorganizavimas į pasaulinę lietuvių bendruomenę ir kiti klausimai. Visi tremtiniai kviečiami dalyvauti.

Dr-jos Valdyba

STUDENTŲ SUSIRINKIMAS

Gruodžio mėn. 9 d. (sekmadienį) 13:00 val. Čiurlioniečių patalpose įvyks Studentų Sąjungos Clevelando skyriaus narių susirinkimas. Kviečiame dalyvauti.

Valdyba

JULIAUS KAZĖNO OKTETAS

praėjusį šeštadienį dainavo Clevelando vokiečių kultūrinės

JONAS G. POLTER

Lietuvio
Namų Maliavotėjas
Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: Potomac 1-6899

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba raudonai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkainavimo, ko visada reikalauja apdraudus kompanijos pirm, ne-gu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS
609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: Main 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

PRANEŠIMAS

Pranešu savo gausingiems lietuviams klientams, kad pakeičiu darbo valandas šitaip:

10 iki 5, vakarais tik susitarus
Trečiadieniais visai uždaryta

DR. L. A. STARCE
Optometristas

Akių patikrinimas — Visoks regėjimo gydymas
6411 St. Clair Ave. HE 1-1123

NAUJA KRAUTUVĖ

žaislai Berniukams įvairaus amžiaus
Mergaitėms

Sporto ir meškeriojimo reikmenys

SUPERIOR SPORTING GOODS CO.

6216 Superior Ave.

Cleveland, Ohio

kelias dienas įstojo savanorių į USA karo aviaciją.

Vokietijoje jis yra tarnavęs sargybu kuopose. Kario karjera — Birontų šeimos tradicija.

ATIDARĖ GYDYTOJO KABINETĄ

Patyrėme, kad Dr. V. Ramanauskas atidarė gydytojo kabinetą 571 E. 185 St. Ligonius priima pirmadienį, trečiadienį, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 12:30 iki 3:30 val., antradienį nuo 10 iki 12 val. ir šeštadienį nuo 4 iki 7 val. Taip pat priima ligonius pagal susitarimą.

LIETUVIŲ KALBOS MOKYMAS

"Neringos" skaučių tuntas, lapkričio 23 d. turėjo sueigą, kurioje įsakymu buvo pravesta lietuvių kalbos mokymasis sueigų metu, t. y. kiekvieno sueigų skiriama 20 minučių laiko lietuvių kalbai. Lietuvių kalbos mokymui vadovauja pschn. Aldona Augustinavičienė.

VASARIO 16 D. MINĖJIMAS

"Neringos" tuntas su skautų Vietininkija, visiems lietuvių vaikams ruošia vasario 16 minėjimą. Ypatinai laukiami mūsų senųjų emigrantų vaikai. Bus specialiai vaikams programa ir konkursinis žaidimas, kuriam prašoma pasiruošti iš Lietuvos geografijos, istorijos ir literatūros. Laimėjusiems bus duodamos trys premijos. Visi pradėkite ruoštis iš anksto šiam laimėjimui.

KALĖDINIAI SKAUČIŲ SIUNTINIAI

Skaucių tuntas "NERINGA", išsiuntė į Vokietiją 5 Kalėdinius siuntinius, 4 ligonines ir 1 Diepholzo gimnazijos skautėms.

Siuntinėlių siuntimą paruošė atskiros draugovės:

1 jaunesniųjų skaučių draugovė, vadovaujama vyr. sk. G. "Živilės" draugovės skautės, va-Modestavičienės; 2 siuntinėlius dovaujamos vyr. sk. A. Balašaitienės, 1 siunt. vyr. skaučių skiltis, vadovaujama vyr. sk. Danutės Dabulevičiūtės ir kt. Clevelando skautės nuoširdžiai atliko šį gražų darbą. Didelio rūpestingumo parodė "Živilės" draugovės adjutantė Rita Stravinskaitė.

MOKINIŲ EGLUTĖ

Lietuvių mokinių eglutė, kaip praneša Lituanistikos mokyklos vedėjas, įvyks gruodžio mėn. 30 d., 4 val. Lietuvių salėje.

PIRKINIAI KALĖDOMS

Kalėdų stalui parduodu antis, vištas, kitus paukščius ir paršiukus. Galima gauti gyvų arba paruoštų. Užsakymus, tiesiai iš ūkio, pristatom į namus. Tadas Neura, 2047 Hamilton, TO 1-5271 (52)

6 ASMENŲ ŠEIMA

(2 vaikai: 10 m. ir 13 m.) įieško 5 arba 6 kambarių buto.
EX 1-2069, K. Pazemeckas

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ŽEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

ISNOMUOJAMI DU KAMBARIAI

su bendra virtuve porai ar vienam.
9109 Morris Ave.
Tel. SW 1-0327

LIETUVIŲ SALĖ

Išnuomojama

koncertams, šokiams, vestuvėms ir kitokiems parengimams. Iš anksto kreipkitės pas Pr. Urbšaitį, Lietuvių Klube 6835 Superior Ave.

G Ė L E S

pirkti lietuviams maloniausia gėlių krautuvė prie Lietuvių Salės

Cia pasijusit kaip ir lietuviškoj krautuvėj. Cia galėsit gauti ir

LIETUVIŠKŲ KALĖDINIŲ

ATVIRUKŲ

Pasirinkimas iš 7-nių rūšių.
FRIENDLY FLOWER SHOPPE
6901 Superior Ave.
Telefonas: HE 1-6339

RKO Keith's 105th

Gruodžio 5 — 11 d. "BLUE VELL" su Jane Wyman ir Chas. Laughton.

Mūsų specialybė

virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų
PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

NO BETTER
TERMS
ANYWHERE

LOANS TO
REPAIR, MAINTAIN,
MODERNIZE YOUR HOME
OR BUSINESS PROPERTY

DEKIT BANKAN PINIGUS,
SUTAUPYTUS VARTOJANT * GASAS
MONCRIEF SILDYMO * ALIEJUS
SISTEMĄ * ANGLIS

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

KALĖDOS

Daug žmonių laukia linksmy Kalėdų. Bet ne visi jausis linksmi. Tik būdami sveiki, turėdami savo pastogę ir sutauptų sulaukę Kalėdų, galės jaustis laimingi ir būti linksmi.

Kalėdos — yra paraginimas taupyti. Taupydamos visada jausis laimingi. Lengvai prieinama taupymo vieta — LIETUVIŲ BANKAS.

Taupymas yra Federal Insurance Corp. — JAV valdžios saugumo užtikrintas.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2498
Cleveland, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda W.M. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBESIS
Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Ziedų, Laikrodžių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wikelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wikelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas
—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamos oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENDicott 1-1763

Liksiti sau skolingi jei nepamatysit

„MODERN MINUTE MEN“

Neužilgo bus rodomą kino teatruose

"MODERN MINUTE MEN" yra 25 minučių filma pilna dramatiškų veiksmų paaiškinančių kaip apsisaugoti nuo galimo Amerikos miestų bombardavimo.

Filmą visuomenei paruošė Ohio Bell Telephone Kompanija su Civilinės gynybos organizacijų prisidėjimu. Ši filma dabartiniu laiku yra kaip tik svarbi.

"Modern Minute Men" smulkiai painformuoja kaip visi bus įspėti oro pavojaus atveju.

MES PATARIAME JUMS PATYTI ŠIĄ FILMĄ:

Būdami Civilinės gynybos vadovais arba įgaliotinais ir gynybos planuotojais šiomis kritiškais dienomis mes kiekvienam patariam pamatyti "Modern Minute Men" kol ji dar yra rodoma Clevelando kino teatruose. Gaunama informacija gali išgelbėti Jūsų gyvybę.

Mayoras Thomas A. Burke

The Cuyahoga County Mayors' Association

Jūsų Civilinės Gynybos Komitetas

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4486.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Balyš GAIDŽIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

KUR ŠUO PAKASTAS?

Anot Jurgio Savickio, jeigu šuo jau pakastas, tai kam jo ir bejieskoti — tegul sau guli pakastas... Bet, jei pakastas negana giliai ir ima dvokti?

Jau keli mėnesiai spaudoj mirga šie du žodžiai: "Vlikas — Lozoraitis". Ir čia jau kažkas ima dvokti. Dėl to ir kyla klausimas, tik gal ne tiek k u r, kiek k o k s čia šuo pakastas?

KAS IR DĖL KO "UZ LOZORAITI?"

Ligi šiol galėjo atrodyti, kad "lozoraitininkai" šiandien yra tas pats, kas "smetonininkai", o šie juk kas gi daugiau, jei ne, kažkieno išrasto terminu betariant, "ortodoksai — tautininkai".

Tik paskutiniu laiku pastebima dalykų, kurie ima kelti abejojimų tuo tvirtinimu.

Visų pirma, kurio būdu ir kada min. S. Lozoraitis galėjo tapti tautininku (ir dar "ortodoksu")? Partinių patikėtinių? Niekas neatsimena, kad nepriklausomos Lietuvos laikais jis būtų buvęs, pvz., Tautininkų Sąjungos nariu, ar būtų buvęs, sakysim, jaunaituvių, ar neolituanių bent jau garbės nariu. Niekas neatsimena, kad min. Lozoraitis, lygiai būdamas ministru, lygiai kitose užsienio reikalų ministerijos pareigose, būtų turėjęs kokius artimesnius ryšius su bet kuriomis anuo metu veikusiomis ryškesnėmis tautininkų organizacijomis. Jei kas nors apie min. S. Lozoraitį ir prisimena bent kiek, kaip kada truputį pasireiškusių Lietuvos vidaus politikos partinėje veikloje, tai tik vienu momentu. Sakoma, kad jis buvęs vienas iš penkių steigėjų Ūkininkų Partijos, kuriai trečiajame seime atstovavo R. Skipitis ir J. Aleksa, o pats staraisiais laikais Vlike — V. Sidzikauskas ir dabar J. Norkaitis. Taigi, jei jau čia galėtų būti taikomas partinis mastas, tai galėtum laukti, kad ir dabar už min. Lozoraitį būtų galva tos partijos veikėjai, bet ne tautininkai.

Iš kitos pusės — nuskambėjo žinia, kad tūla organizacija, vadinama Lietuvių Rezistencinės Santarvės vardu, palaikanti ryšius su min. S. Lozoraičiu, kaip su Diplomatinės šefu, ir jis iš savo pusės esąs taręs vieną kitą palankų žodį apie tą organizaciją...

Ši organizacija platesnėsiems mūsų sluoksniams dar nelabai gerai pažįstama, galima sakyti, tebėra dar "kontraversijų objektas". Ji jau yra apšaukta "diktatūrininkų organizacija" ir pagal Diplomatinės šefo vardo priešų tvirtinimus, dabar jau ji "lozoraitininkų grupė No. 1".

Betgi šiek tiek pastabesniems vėl krinta į akį tokia keistenybė. Tos "diktatūrininkų grupės" pirmininku beęsąs dr. S. Kuzminskas, nuo senų laikų žinomas, kaip liaudininkų tarpe savas žmogus — liaudininkų, t. y. partijos, kuri lietuviškoje visuomenėje pretenduoja į demokratijos čempionatą. Kitas žymus tos "diktatūrininkų grupės" šuolas beęsąs irgi žinomas liaudininkams artimas asmuo, savo laiku buvęs Vlike ir pasireiškęs, kaip vienas iš pradininkų "reformuoti" Vliko deklaraciją ir įvesti į Vliką... 1922 metų konstituci-

jos bent dvasią! O juk tai kaip tik buvo žygis prieš — nepamanykite, kad prieš Lietuvos okupaciją, ne — tai buvo žygis prieš Smetonos režimo šėšėlį, kuris, nedidelio raštelio pavidale gulėdamas min. Lozoraičio stalčiuje, kaip kuriems Vliko veikėjams pasirodė labai baisingas... Tai kaipgi čia dabar atsitiko, kad jau pasižymėję demokratijos gynėjai staiga virto "diktatūrininkais"?

Eikime toliau. Net ir labai kruopštūs stebėtojai ligi šiol dar negalėjo pastebėti, kad "ortodoksai tautininkai" būtų puolę į kokią nors sąjungą su ta santarve, radę čia netikėtus talikinius "Lozoraičio pozicijoms ginti". Bet liaudininkų grupės centras jau spėjo net gana višai pareikšti savo palankumą lygiai Santarvės, lygiai min. Lozoraičio pozicijai.

Dar toliau. Visi Diplomatinės Tarnybos pareigūnai, kurių tarpe, be abejonės, yra labai įvairaus politinio bei ideologinio nusistatymo asmenų, vieningai pasisakė už min. Lozoraičio poziciją. Ir, pagaliau, pačiame Vlike, ne tik tautininkų, bet ir laisvės kovotojų, ir ūkininkų partijos, ir liaudininkų ir socialdemokratų atstovai, tegul gal ir kiek skirtingais motyvais, visgi pasisakė už tą pačią poziciją.

Tai kas gi čia yra? Ar beturi nors kiek patikimumo ta pirmoji, dar ir šiandien tebekartojama paskala, esą min. S. Lozoraitis yra ne kas kita, kaip "smetonininkų įrankis ar sąjungininkas senajam režimui Lietuvoje grąžinti"?

Iš viso to ryškiau aiškėja, jog pritarimas min. Lozoraičio užimtai pozicijai yra paremtas ne partiniais, ne būsimos vidaus politikos sumetimais, o tiksliai tuo supratimu, kad tai yra naudinga ir reikalinga sėkmingesniai Lietuvos bylos gynimui. Čia iš tikrųjų visiškai nėra kalbos "už Lozoraitį" ar "prieš Lozoraitį", kaip tam tikrą asmenį, kaip kokį veiksnį vidaus politikoje (kurios dabar praktikoje mums nėra), o yra kalba tik apie išnaudojimą tarptautinės teisės teikiamų galimybių Lietuvos labui.

Šiandien, matant, koks iš tikrųjų politiškai — ideologiškai yra margas būrys tų, kurie šiam dalykui pritaria, gana drąsiai galima tarti, kad tie patys žmonės nekeistų šiuo klausimu savo nuomonės, jeigu vietoj Lozoraičio lygiai tokioj pačioj pozicijoj būtų bet kuris kitas asmuo, tegul net pats dabartinis Vliko pirmininkas Krupavičius.

DIKTATŪROS BAIDYKLĖ

Dabar mes visi esame įtikinėjami, jog turime drebėti ir kovoti prieš "Lozoraičio slapstas mintis tapti diktatorium". Bet... Jau vienuolika metų, kaip jis turi tuos "baisius dokumentus" ir vis dar nematyti iš jo pusės jokių pastangų kaip nors diktatoriškai reikštis. Vykdydamas savo funkcijas, kaip Lietuvos Diplomatinės šefas, sako, jis elgiasi tiek demokratiškai, kad net atsisakia žemiausių pareigūnų nuomonės, kurios, griežtai formaliai imant, jis nei neprivalėtų atsiaklausti! Jis niekur ligi šiol dar neuzurpavo niekieno teisį.

Jei min. Lozoraitis būtų pa-

bandęs savo padėtį išnaudoti diktatūros link nors bent mažai dalim to, kiek tai bando žinomoji Vliko dalis — tada greičiausiai ir visi jo funkcijos pritarėjai susimastytų ir tartų:

— Palaukite, čia jau ne tas, ko reikia. Jei Lietuvos bylai naudingosios teisės norima panaudoti kam kitam, tai jos jau ir savo tiesioginei paskirčiai kažin ar bebus naudingos...

Ir greičiausiai, kad tie patys "smetonininkai" ar kaip juos bevardintum, kurie pirmieji drįso palaikyti kitų aktyse nepopuliarių dalykų, pirmieji išdrįstų pasakyti ir "Ne!" Ir tai galėtų atsitikti irgi neatsižvelgiant, kokią pavarde, kokią asmenį tai liečia.

TAL DĖL KO GI?

Iš tikro — tai dėl ko gi tas triukšmas? Nejaugi tie, kurie dirbtinai stengiasi išpūsti nesamąs baisybes, tiki, kad jie tuo kovoja su Lietuvai pavojingų dalykų?

Toks naivumas būtų neįtikėtinas. Kas geriausiai žino, kad tų užmačių tikrumo nėra, o jei ir būtų, tai nieko rimtesnio iš jų negalėtų išeiti. Tai koks gi čia šuo pakastas?

Prisiminkime nelemtasias 1940 metų birželio dienas. Prisiminkime, kokiais straipsniais išsilejo buvusioji opozicinė Lietuvos spauda aną birželio pirmadienį, birželio 17-ąją dieną... Tada, kai bolševikų komisarai dar nebuvo suskubę ateiti lietuviškų laikraščių redaguoti.

Galima suprasti, kad joks redaktorius nebeišdrįso atvirai pasakyti, kas atsitiko. Bet vieną dalyką pasakyti buvo labai patogiu: tai spirti į užsienius pasitraukusiam prezidentui, džiūgauti, kad štai... išsilaivino me! Atrodė, lyg tas dalykas tada kažkam buvo svarbiausias... Ir ne vienam lietuviui tada skalt, tant laikraščius raidės sumirgėjo ir pavirto į žinomą pasakęčią apie... asilo spyrį.

Kas gi dabar yra tas atkaklus stengimasis suniekinoti ir tai, kas iš paskutiniųjų nepriklausomybės laikų dar išliko? Joki sumetimai neatrodo nuo širdies, išskyrus vieną troškimą — baigti iki galo aną asilo spyrį ir turėti tą — nežinia, gal ir malonų — pasididžiavimo jausmą: "Tepajunta asilo kanopą!"

Ak, negali gi būti mūsų tarpe tiek daug norinčių gėrėtis tik tokiu pasididžiavimu. Užtat ir velka ant to triukšmo patriotinius bei demokratinius motyvus ir privilioja tuo daugelį neandairių. Bet pakasto šuns koja jau kyšo aikštėj... Ir vis labiau ryškėja, kad to triukšmo priežastis yra tik partinio atsisakymo siekimas. O aklas kerštas smogia akiai. Šiuo atveju jis, deja, jau liečia ne tą, kam keršijama, bet mūsų pačių pastangas atitaisyti tautos likimą.

V. R.

Ar jau pirklai
Vilties,
spaudos ir radijo
draugijos
nario lakštus?

Kodėl nesiseka?

Mūsų spaudoje jau buvo rašyta apie nesėkmingą rinkliavą Lietuvos laisvinimo reikalams. Nurodinėta, kodėl taip yra ir mėginta įieškoti kelių šiame darbe. Viskas suvesta į rinkliavos vykdymo techniką: išplėsti bei geriau organizuoti aukų rinkimą, stiprinti rinkimo šūkius, viešai skelbti pinigines atskaitomybes ir t.t. Iš esmės šie tvirtinimai yra teisingi ir rinkliavų pasisekimui būtini. Tačiau tai dar ne viskas. Galima visa tai turėti, o pasisekimo nebus. Kodėl? Mes negalime pasigirti gera organizacija, o pačią pagrindinę sąlygą pasisekimui — visai nuneigiam. Ta pagrindinė sąlyga yra tinkama aukoms rinkti atmosfera, psichologiniai motyvai, lemiamai veikiantys aukos dydį.

Kiek galima surinkti. Paskaičiuokime. Aukoją senieji ir naujieji ateiviai. Naujųjų ateivių yra virš 20.000 asmenų. Sakysime, kad aukoti pajėgiančių yra tik 10.000 asmenų. Dešimkė Lietuvos laisvinimui per metus duoti — labai mažą auką. Taigi, jau turėtume 100.000 dolerių.

Praktika rodo, kad jie vargu sumetė ir 25.000. Tuo būdu, asmeniui išeina po 2,50 dolerio. Kadangi daug aukoją stambesnes sumas, tai likusieji nieko neduoda. Aplamai, ši auksa neprasoka vieno promilio nuo bendrų pajamų. Reikia, naujieji ateiviai šiam reikalui teduoda ne daug daugiau, negu numeta elgetai. O kur senieji ateiviai? Samoningieji duoda ne dešimkėmis, o šimtinėmis. Jei visi aukotų pagal savo pajėgas, lengvai surinktume ir milijoną. Tai kodėl žmonės neturi noro daugiau aukoti? Štai apie tą norą ar nenorą ir reikia rašinyje pakalbėti.

Kokia rinkimo forma. Paprasčiausioji forma yra žinoma rinkimas aukų. Dabar keliama jau mokesčių forma. Tenka pabrėžti, kad dažnai mes pasirodome esą menki realistai. Dažnai garšiai kalbame apie neįvykdomus dalykus, kaip apie realią bazę. Mokestis yra iš viršaus užkraunamas ir prievarta išreikalaujamas. Tuo tarpu čia nors mes vadinsime ir mokesčiu, vistiek bus paties asmens laisvai atiduodama auksa. Tikra bazė tėra viena: paties asmens laisvas apsisprendimas. Gera organizacija bei technika tėra priemonės pinigų surinkimui įvykdyti.

Kokie veiksniai lemia aukos dydį. Čia tenka atskirti tikslą, kuriam aukos renkamos ir tą organizaciją, kuri tą rinkimą vykdo bei surinktus pinigus sunaudoja. Tikslas kilnus ir augstas — Lietuvos išlaisvinimas. Šiam tikslui lietuvis nedvejos aukoti, žinoma, išskyrus nutrupėjusią tautos dalį. Būtų geriau, kad pats tikslas būtų sukonkrečintas, ir kad aukotojai matytų, kokiems reikalams konkrečiai jų pinigai bus sunaudoti.

Jei tikslas geras, tai nepasisekimo tenka įieškoti organizacijoje.

Daug sąmoningų lietuvių ne tik patys mažai aukoją, bet neįsijungia į rinkimo darbą, laikosi pasyviai, būdami nepatenkinti pačia organizacija ar jos veikla.

Kas negera organizacijoje. Trumpai tariant, negera bei reikšmingai vidaus kivičiai ir partiniai interesai. ALT yra amerikietiškas organas. Nors ir su trūkumais, jis yra pakankamas autoritetas šio krašto lietuviams. Tačiau ir ALT do busai neteko vienu metu kantrybės ir sulaužė seniau pabrėžiamą principą — nesikišti į europinius lietuvių kivičius — pasisądami "slaptą bei asmenišką" telegramą. Toks, rodos, menkas daiktas, o pasekos — tik neigiamos.

Žymiai blogesni Vliko reikalai Europoje. Tremtyje pakar-

totinai reformuotas, ir lygiai pusę narių Vlike turi viena srovė. Ji pasiryžė bet kokia kaina vyrauti. Tik rinkimai krašte yra pagrindas proporcijai. Emigracijoje, rodos, nereikėtų apie tai ir kalbėti. Tokie padėtis yra didelis kupstas kelyje. Išskyla gincų, kurie nebegali būti išspręsti. Dažnai atrodo, kad menki tų mūsų veiksmų vidaus nesutartimai yra pagrindinės jų "problemos", o Lietuvos laisvinimas virsta lyg ir antraeilu reikalu.

Kas reikia pašalinti iš kelio. Pašalinti iš kelio visą tą vidaus balastą, kuris trukdo sklaidyti, gerą, nuosirdų visų lietuvių patriotų bendradarbiavimą. Smulkiau: a) skubiai nušluoti nuo savo stalų visas bereikšmes "problemas", b) Lietuvos reikalai pirmoje vietoje statyti, partijų reikalai — paskutinėje, c) tuoju apjungti bendram darbui visus veiksmus bei visus susigrupavimus. Iš kelio šalintinos ir visos vad. "paslaptys", kitaip tariant, partijų kombinacijos. Tikrosios paslaptys nestovi kelyje.

Kokios išvados. Mūsų organizacija iki šiol smunka nesulaikoma žemyn. Pastaruoju metu galutinai išryškėjęs vienos srovės užsispyrimas žūt būt išsilaikyti "nenusizėmusius" (kas priešinga krikščioniškam principui), paneigiant kitas sroves, veiksmus bei diplomatiją, iki šiol išlaikiusią tikrąjį Lietuvos valstybės kelią ir neįsisėlusią į jokias "problemas", pagilina skaldymąsi ir atveria plačiau duris visokiai separatinei veiklai.

Neseniai vienas tremtinys man sako: "Duodavau daugiau, dabar pakaks jiems dolerio. Reikia palaukti, gal susitvarkys". Tai būdinga. Lūdna ir griaudu. Jei taip eis toliau, lietuvis nebeauks, nors Lietuvai jis labai daug paaukotų, net savo gyvybę. Tik atgimimas gali padėti pataisyti. Reikia nusikairinti orą ir nušvarinti padėtį.

Dr. S. Tomas

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo progą DIRVOS spausdinimo priemonės pagerinti aukoją šie skaitytojai:

Aukkojo	
Antanavičius N., Nashua	\$1.00
Jurkūnas J., Chicago	1.00
Zinkevičius V., Montello	5.00
Vaicekonis J., Chicago	1.00
Maželis Petras, Cleveland	1.00
Šilinis K., Cleveland	1.00
Dragunevičius I., Hartford	1.00
Zygas Adolfas, Chicago	2.00
Ulinskaitė M., Rochester	1.00
Pupalaigis Balys, Chicago	1.00
Oželis K. Dr., Chicago	1.00
Markūnas Mary, Cleveland	1.00
Zambliauskas U.,	
Waterbury, Conn.	4.00
Stungevičius I., Chicago	1.00

ANGLŲ KALBOS VADOVO nemokamas priedas

Anglų kalbos vadovas yra skiriamas asmenims jau šiek tiek kalbantiesiems angliskai. Pirmojoje dalyje duodama išsami medžiaga apie anglų kalbos pagrindus, tačiau silpniau susigaudantiems gramatikos terminologijoj gali kilti įvairių neaiškumų, todėl leidykla nutarė leisti nemokamą paaškinimų priedą. Tame priede tilps atsakymai į veikalo prenumeratorių klausimus bei paaškinimai. Kalbamas priedas bus siunčiamas tik tuo suinteresuotiems nuolatiniams prenumeratoriams.

Atrodo, jog šis leidyklos sumanymas yra labai praktiškas, nes tada veiklas bus prieinamas be išimties visiems.

KALBA APIE TAIKĄ ir KALA GINKLUS

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

spaudos atstovams dabartinės Amerikos karinės programos vykdymą. Norėdamas paneigti senato vienos pakomisės skundus dėl žemai puolusios ginklų gamybos (jį tai atkreipė beveik aliarmuojantį žvilgsnį ir pereinotos savaitės "Newsweek"), gynybos mobilizacijos šefas nurodė, kad nesą taip jau blogai. Ginklų gamyba vis auga ir dabar šiem reikalams išleidžiama po bilioną dol. per mėn. Šiuo metu toji gamyba, palyginus su pereinamais metais, pakilusi tris kartus. Reikia tikėtis ir didelio civilinės gamybos susiaurinimo, tačiau tai įvyks neanksčiau kitų metų. Ir Washingtono sluogs niai pabrėžia, kad nepaisant, ar Korėjoje įvyks paliaubos ar ne, ginklavinimas Amerikoje bus tęsiamas visu smarkumu. Norima ligi 1953 m. ginklams paskirti dar 20 bil. dol. Kaip oficialiai sakoma, šiuo metu gynybos reikalams kasmet numatoma išleisti po 41 bilioną.

SATELITŲ KRAŠTUOSE RŪGIMAS TEBEVYKSTA

Pereitą savaitę pasaulis vėl atkreipė dėmesį į sovietų satelitinius kraštus. Suėjus buv. čekoslovakų komunistų partijos gen. sekretorių ir ligšiolinį min. pirmininko pavaduotoją R. Slanskį, 100 nuoš. komunistai, Maskvo išauklėta ir pilnai patikima asmenį, susidaro įspūdis, kad šalia Lenkijos, Čekoslovakija te-

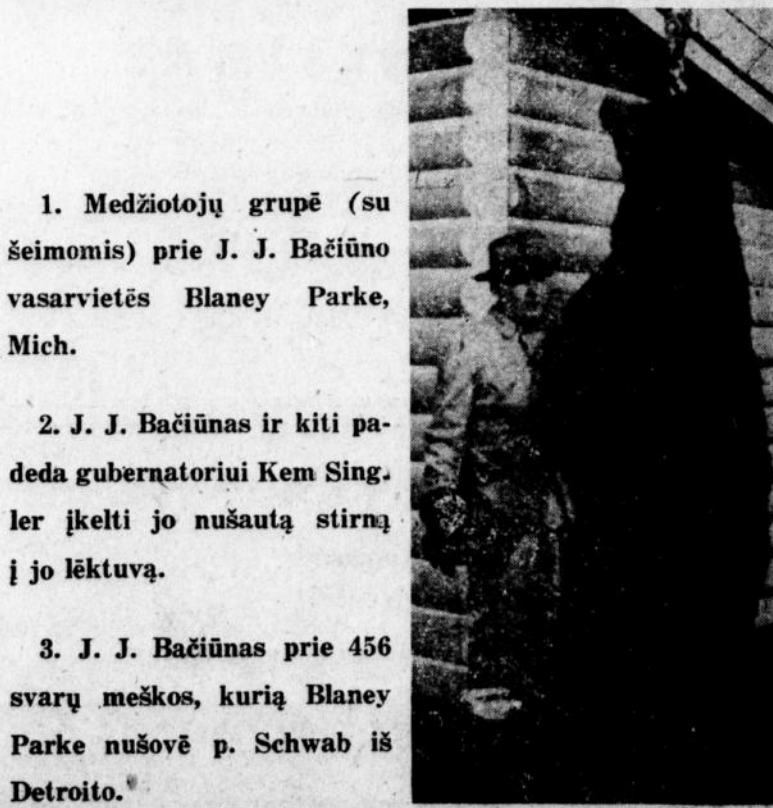
bėra viena mažiausiai patikimų grandinių satelitų sistemoje. Oficialiai Slanskis stabdęs sovietinius reikalavimus didinti dinamą mašinų ir geležinkelų įrengimų gamybą. Dabar jis apkaltintas šnipinėjės "priešui". Įvyko visiems žinomas vaidinimas su įprasta režisūra ir įprastais kkalitinimais. Washingtono nuomone, nors prezidento Gottwaldso žvaigždė gal ir pakilsianti, bet ar ilgam? Kai ateis tinkamas metas ir kai atrodys reikalinga, ir su juo bus susidorota.

DAR VIS NĖRA SUVERENUMO VOKIECIAMS

Antradienį į Londoną atvykęs Vak. Vokietijos kancleris Adenauer bandysias britų vyriausybę įtikinti palaikyti Europinės armijos planą. Po šio politiko neseniai buvusių pasitarimų Pariziuje su trim didžiaisiais optimizmas esąs nuslūgęs ir jo vietą užėmęs realizmas. Dar vis tebeina ginčai, kokio pobūdžio turėtų būti vokiečių prisidėjimas prie vakarų gynybos, kas apmokėtų visus ginklavinimosi kaštus ir pan. Siūloma tuos kaštus padengti iš okupacijai skiriamų lėšų, tačiau sąjungininkai Vokietijoje yra ir prisitarę apie tai, kad patys vokiečiai ginklams kalti turėtų per metus išleisti apie 13 bilijonų markių. Išgirdęs tokį pasiūlymą persigando ne tik eilinis vokiečiai, bet ir patys politikai Bonnos sostinėje.

MEDŽIOKLĖ PAS BAČIŪNĄ

Blaney Parke, Mich.

1. Medžiotojų grupė (su šeimomis) prie J. J. Bačiūno vasarvietės Blaney Parke, Mich.

2. J. J. Bačiūnas ir kiti padedą gubernatoriui Kem Singler įkelti jo nušautą stirną į jo lektuvą.

3. J. J. Bačiūnas prie 456 svary meškos, kurią Blaney Parke nušovė p. Schwab iš Detroito.

TĖVIŠKĖLĖ

Mėnesinis DIRVOS priedas priaugančiam jaunimui * THE HOMELAND, youth section of DIRVA, Cleveland, Ohio

1951 m.

Lapkričio mėnuo

No. 1

PIRMASIS ŽINGSNIS

Pažinojau vieną berniuką. Dar nedidelis tai buvo pipiras, bet jau mokėjo gražiai lietuviškai skaityti. Jis labai mėgo kas rytą pažiūrėti į pašto dėžutę prie durų ir paimti paštininko atneštus ir ten paliktus laiškus ir laikraščius. Jis įteikdavo juos mamytei, o kai tėvelis grįždavo iš darbo namo, tai atiduodavo tėveliui. Kas savaitę tėvelis gaudavo "Dirvą". Vakare jis sėsdavo į savo mėgiamą minkštą kėdę ir ilgai skaitydavo savo laikraštį.

— Ką rašo tavo laikraštyje? — klausdavo berniukas.

— Apie politiką, apie įvairius įvykius, — sakė tėvelis, — bet tai tau neįdomu.

Berniukas pasiimdavo savo knygeles, kurias tėvelis jam buvo nupirkęs, bet jos jau buvo perskaitytos po keletą kartų. Jis imdavo paskaityti ir "Dirvą". Bet tėvelis sakė tiesą. Jis maža ką tesuprasdavo.

O štai dabar šis mano pažįstamas berniukas, ir daug berniukų ir mergaičių, į kurių namus pareina "Dirva", kas mėnesį turės naujų skaitymų ir paveikslėlių. Kas mėnesį kartu su "Dirva" tėvelis gaus ir "Tėviškėlę", kurią išėmęs iš "Dirvos" perduos savo mažiesiems ir jie turės ko pasi skaityti.

Štai tam, kad mažieji turėtų savo laikraštį ir atsirado "Tėviškėlė". Tiesą pasa-

kiaus laikraštis tokiu vardu jau buvo Clevelande, kurį leido du berniukai Kęstutis Gaidžiūnas ir Benis Butkus, bet jo buvo mažai tespausdinama (tenesupyksta redaktoriai, kad išduodu šią paslaptį) ir jie sutiko "Dirvos" redakcijai savo vardą perleisti. "Dirvos" redaktoriai pakvietė mane tvarkyti "Tėviškėlę". Jie sakė, kad "Tėviškėlę" turiau taip tvarkyti, kad ji būtų įdomi mūsų jauniesiems ir mažiesiems, kad būtų daug apsakymėlių, gražių eilėraščių ir ypatin-gai daug paveikslėlių. Nes, sako, jie labai mėgsta paveikslėlius. Teks "Dirvos" redaktorių ir skaitytojų norus tenkinti kiek galima.

Tačiau aš vienas jokia būdu neįstengsiu užsibrėžtų tikslų įvykdyti. Todėl kviečiu visus, kurie tik mėgstate rašyti, būti "Tėviškėlės" bendradarbiais. Nebūkite tik skaitytojai. Būkite ir bendradarbiai. Sudarykime didelę skaitančių ir rašančių "Tėviškėlės" būčiulių šeimą.

Per "Tėviškėlę" mes neužmiršime mūsų gražiosios tėviškėlės Lietuvos ir išaugsime gerais lietuviais ir lietuvaiteimis.

Jūsų

Vladas Vijeikis

"Tėviškėlės" redaktorius

TĖVIŠKĖLĖ**Redaktorius****VLADAS VIJEIKIS****Redakcijos adresas:****Tėviškėlė, 2313 W. 91 St.****Chicago 20, Ill.****MOKYKIMĖS**

Senis varnėnas, prieš išleisdamas savo vaikučius iš lizdo, mokė juos lakioti.

— Vaikai, — čirškėjo jis savo varnėniška kalba, — lakioti reikia mokėti labai gerai, nes tai yra labai svarbu. Nemokėdami lakioti jūs pražūsite.

Visi varnėno vaikai klausėsi labai atsidėję. Tik vienas, kurį visi vadino Žvairiu, žiovavo ir mąstė:

— Kad tik greičiau išleistų mane iš lizdo. Aš jiems parodyčiau kaip reikia lakioti.

Nespėjo jis taip pagalvoti, o senas varnėnas, matyt įspėjęs Žvairio mintis, šūktelėjo:

— Na, Žvairy, dabar tu parodyk ką tu išmokai.

Žvairys netvirtom kojom išlindo iš savo kampo ir, pasispyręs šakelės, suplasnojo sparnais. Bet, vietoj skridęs toliau, jis kaip akmuo krito žemyn. Ir pataikė beveik tiesiai katinui po nosim. Būtų katinas jį suėdęs, jeigu ne abu seniai varnėnai ir jų kaimynai, kurie supuolę pakėlė didžiausią triukšmą ir Žvairį iš katino atėmė.

Tai yra tik graži pasakėlė, tačiau ji labai teisinga ir pamokanti. Visi turime

mokytis ir klausyti vyresniųjų nurodymų, nes jie geriau už mus žino.

Štai pradėjote lankyti mokyklą. Mokytojai jus išmokys daug įvairių idomių ir gyvenime labai reikalingų dalykų. Klausykite jų atidžiai, kad viską gerai išmoktumėte. Jums reikia žinoti apie svetimus kraštus, reikia žinoti istoriją, reikia išmokti apie gamtą, apie daugelį dalykų. Tačiau besimokydami įvairių gražių mokslų nepamirškite daugiau sužinoti ir apie savo tėvynę Lietuvą. Visi turime savo tėvynę, kurią turime mylėti. Net ir paukšteliai, apie kuriuos pradžioje kalbėjome, turi savo tėvynę, kurią jie labai myli. Išlėkę į šiltus kraštus žiemoti, vasarą vėl grįžta atgal. O kaip gi jie suranda kelią atgal? Greičiausiai todėl, kad jie daug mokosi apie savo tėvų kraštą.

Ir jūs taip pat daug mokykitės apie savo kraštą. Būtų labai gėda, jeigu jūsų draugai paklaustų apie tą kraštą, iš kurio jūs esate kilę, ir jūs nieko apie jį nežinotumėte. O tas kraštas turi labai gražią ir garbingą praeitį, turi daug didvyrių ir vertas yra mūsų meilės ir pagarbos.

BUVAU PRIE ŠEŠUPĖLĖS

Balys Gaidžiūnas

Buvau šianakt prie Šešupėlės,
Buvau gimtų takelių pažiūrėt.
Berželiai supėsi šakas iškėlę,
Kad reik ateinančiom dienom tikėt.

Mačiau tėvų senas sodybas,
Takeliais vaikšto nerimas baisus.
Mačiau — ten naktį žiburėliai žiba
Ir atgimimą neša per laukus.

Buvau šianakt prie Nemunėlio —
Laivų ir valčių niekur nematyt.
Krantuos nerimo vandenys išėlę
Ir nešė skausmą žemei išdalyt.

Mačiau, kaip soduos vyšnios bąla,
Lapeliai krinta žemę pabarstyt.
Daigeliai, kaip ir mūsų mintys, kalas
Žiedų vainikais žemę padabyt.

Buvau šianakt prie Šešupėlės,
Buvau gimtų takelių pažiūrėt.
Berželiai supėsi šakas iškėlę,
Kad reik ateinančiom dienom tikėt.

Toli toli, už devynių mėlynų kalnų, prie plačių banguojančių marių buvo maža, bet graži šalis. Ją valdė jauna karalaitė.

Graži buvo šalis, bet jos valdovė — dar gražesnė. Už lino žiedą mėlynės buvo jos akys, už putino uogas raudonesnės lūpos, už augštą dangų gilesnė širdis. Iš paukščių išmokusi ji nuostabiai dainavo, sidabrinių upelių juoku klegėjo, pavasario saulės šypsena šypsojos.

O kaip mylėjo ją tos šalies žmonės! Ir mylėjo ne dėl mėlynųjų akių, ne dėl raudonųjų lūpų, — mylėjo dėl aukso grynumo širdies!

Karalaitė neturėjo nei rūmų, nei pilies. Ji nakvodavo savo šalies ažuolynų tankumynuose, žilvičiais apaugusių upelių krantuose ar kvepiančių liepų miškeluose. Dienomis ji lankydavo savo žmones — ramius, darbščius ir laimingus. Ją lydėdavo būrelis mergaičių, tokių pat jaunų, tokių pat linksmų, tik gal ne tokių gražių, kaip jinai. Karalaitė nieko daugiau negeidė. Ji buvo laiminga.

Bet atsirado šalyje vienas žynys, kankalininkas, daugelį šalių apkeliavęs, daug val-

dovų pažinęs ir daug jų rūmų regėjęs. Jis sušaukė šalies gyventojus ir prakalbėjo į juos:

— Kokia gera ir kokia graži mūsų karalaitė! Tokios nė viena šalis neturi. Bet kokia jinai vargdienė. Ar tai jos skaisčiajam veidui darganos ir vėjai, ar jos grakščiai pėdai akmenys ir gruodai? Pastatykime jai rūmus! Išklorkime juos aksomu, išpuoškime auksu, deimantu ir pakvieskime ten savo valdovę!

Patiko miniai senelio žodžiai, visi jiems pritarė ir tuoj šoko į darbą. Marių bangos plovė į krantą gintarus, o žmonės juos rinko ir statė savo karalaitėi rūmus. Ilgai rinko ir ilgai statė, bet kai pastatė, — net saulė nustebo pažvelgusi. Ne žemės auksu žėrėjo rūmai, ne deimantu tviskėjo! Jie žvilgėjo taip kaip žvilga tos šalies mergelių plaukai, — jie žvilgėjo gimtųjų marių gintaru, spindėjo spinduliais, kuriuos prieš tūkstančius metų sugėrė skaidrusis pušynų auksas!

Rūmų vidui išpuošti senelis pakvietė burtininkus. Šie pasklido po visą šalį ir rinko brangenys. O jų buvo pilna visur! Tyriausiais perlais žėrėjo rasos, rubinų kekėm svirė šermukšniai, o tamsiais granatais — sirpstančios vyšnios. Safyrais žydėjo linai, ametistais žydavo upės, ežerai, smaragdais liūliavo jūrų ir marių platybės. Vasaros dangus priaudė mėlyno šilko, rudenio naktys žvaigždėto aksomo, rytmečio žaros aukso, o vakarų saulėlydžiai purpuro audimų. Burtininkai yrėsi debesų laiveliais, tiesė rankas, matavo, kirpo ir siuntė į gintaro rūmus. Ten jau laukė šalies gyventojai: jaunimas, seniai, moterys, net vaikai... Tuoj sujudo, sukruto visi: puošė rūmų vidų, tiesė spindinčias grindis aksomo kilimais, statė karalaitėi sostą ir siuvo iškilmų rūbus: iš brangaus purpuro, šilko ir mąšasto.

Kai viską baigė, dailidės įnešė didžiules

sidabru kaustytas skrynias. Jos buvo tuščios.

— Dabar suneškim karalaitei kraitį, — tarė senelis. Ir vėl sujudo žmonės. Daug dienų į gintaro pilį nešė didesnes ar mažesnes naštas, kol, pagaliau, visos skrynios buvo pilnos. Tada burtininkai jas uždarė, aukso spynas įkabino ir deimanto raktais užrakino. Senelis kanklininkas atsigręžė į minią ir nušvitęs tarė:

— Mūsų karalaitė — visų gražiausia. Jos kraitis — visų brangiausias. Jos rūmai — dievams patiktų. Pakvieskime ją čionai.

Ir senelio vedama minia nukeliavo į ažuolynus, kur karalaitės ir jos palydovių daina skambėjo. Pamačiusi ateinančius, karalaitė nustebo ir kiek nusigando: manė ką bloga atsitikus. Bet į priekį išėjo senelis ir prabilo į ją:

— Mylimoji karalaite! Gana Tau vargti miškų glūdumoj. Pastatėme Tau rūmus. Išpušėme juos, kaip mokėjome. Ateik į juos ir viešpatauk.

Ašaros pasirodė karalaitės akyse. Vėdeliai nukaito, širdis susigraudino.

— Kuo aš jums atsilyginsiu, gerieji mano žmonės! Bet kam tiek vargo dėl manęs? Jūs užimkite tuos rūmus. Brangenybėmis išpuoškite savo pirkeles, senųjų vietoj suręskite naujas ir gyvenkit laimingi. Man gera mano šalies miškuose.

— Ne, karalaite, — šypsojosi senelis. Čia yra mūsų dovana Tau. Nejaugi jos nepriimsi? Ar Tu neverta puikiausių rūmų? Ar kitų kraštų žmonės turtingesni, jei tokius rūmus stato, ar jų valdovai geresni, jei rūmuose gyvena? Ateik, geroji karalaite!

Nežinojo ką daryti valdovė. Žvilgsniu jieškojo atsakymo. Bet į ją žiūrėjo tūkstančiai besišypsančių veidų ir tūkstančiai prašančių akių. Pagaliau jinai irgi nusišypsojo ir tarė:

— Gerai, aš einu su jumis. Tik man gaila mano laukų dangaus!

Nudžiugę jaunikaičiai paėmė ją ant rankų, minia apsupo eiseną, sveikino, šaukė, mojavo rankomis, kepurėmis, skarelėmis, kol priartėjo prie gintaro pilies. Iš čia val-

dovę pasitiko merginos, vaikinai, moterys ir seniai su tulpių, lelijų ir rožių puokštėmis, su juoku veiduose ir džiaugsmu širdyse. Paskendo karalaitė gėlių žieduose, apsvaigo iš nuostabos ir laimės, žodžio pratarti negalėjo... Patekusi į rūmų vidų, ji visai apstulpo. Pasijuto kaip užburtam sapne. Ką jos mylimi žmonės jai paruošė, buvo vos apimama akiai ir širdžiai. Tai buvo ne rūmai, o pasakų pilis! Karalaitė žvelgė į augš-

tas lubas iš ten mirgėjo žvaigždėtas dangus, kreipė žvilgsnį į langus — ten liūliavo platieji laukai, nuleido akis į grindis — iš ten spindėjo žaliosios marios! Ji, tarsi, juto sodų kvėpėjimą, girdėjo vėjų dainavimą, upių ūžimą, girių gaudimą... Regėjo mėnesienų sidabrą, saulėlydžių auksą, rytmečio purpurą ir visų vaivorykštės spalvų tviskėjimą...

Pagaliau senelis atidarė skrynias. Karalaitė net aiktėlėjo!... Jos tikrai buvo ku-

pinos nuostabos ir pasigėrėjimo! Ten buvo šalies gyventojų brangiausios dovanos, širdžiai patikėtos paslaptys, akiai gražiausi darbeliai. Žilabarzdžiai kanklininkai dainų skryneles ten sudėjo; baltaplaukės senutės pasakų pasakas rateliais suverpė ir karalaitėi dovanų atnešė. Piemenėliai ragelius ir lumzdelių tošinėse dėželėse jai paaukojo. Mėlynakės merginos savo meilės godas į raštą įaudė, širdžių džiaugsmą įdainavo, ilgesį įpynę. Ir visa tai jai — savo karalaitėi dovanojo. O puikumas, o gražumas! O neišpasakytas nuostabumas?

Ziūri karalaitė tuos raštų raštus, į tas

drobes ir audimus, į kilimus, į tuos ragelius, lumzdelius ir girdi... kažinką skambant, kažinką grojant, kažinką gaudžiant... taip ilgesingai, taip tyliai, taip melodingai ir švelniai, kaip gaudžia pavasario vėjas žydinčių tulpių taurelėse...

Kai viską apžiūrėjo, senelis atvedė valdovę į salę, kur buvo jos tikroji buveinė — mėlynu aksomu klotas, raudonu pupuru puoštas, grynų auksu siuvinėtas, brangiaisiais akmenimis nusagstytas sostas! Ne žmonių rankos auksomą audė, ne merginos purpurą klojo, ne berneliai deimantus kasė! Gimtojo dangaus aukštybės, tekanti — sėdanti saulė, ir visa gražioji gintaro žemė sunešė čia savo puikųjį kraitį! Sunešė jį tam, kad jaunoji karalaitė kaip lelija žydėtų, kad jos širdis iš džiaugsmo plazdėtų, kad jos laimė po visą šalį gaustų! Ir kad visa šalis klestėtų, kad bujotų, kad visados garbinga tarp garbingų ir laisva tarp laisvų karalysčių būtų!

Pasodino jaunikačiai valdovę į tą sostą, jos rankų pirštus žiedais apmaustė, kaklą gintarais, perlais papuošė, o kilnius pečius apsupo iškilinguoju rūbu: iš brangaus purpuro, šilko ir aksomo.

Seneliui paliepus, burtininkai ant auksinio padėklo atnešė karališkąjį vainiką. Žalių rūtų, ne aukso vainikas ten buvo! Kad karalaitėi galvos nespauštų, kad apie jos skaisčią širdį bylotų, ir kad ją iš viso pasaulio karalių išskirtų.

Paėmė senelis vainiką, pakėlė jį virš karalaitės galvos ir, miniai nutilus, iškilingai tarė:

— Dievų ir žmonių vardu, gimtosios šalies ir mūsų džiaugsmui, aš Tave vainikuojau: Tu — mūsų amžinoji karalaitė ir valdovė!

Ir uždėjo vainiką ant gelsvų kasų. O minia vėl linksmai sušuko, vėl sveikino, dainavo, mėtė augštin kepures, lenkėsi, klau-

(Perkelta į 8-tą puslapį)

Simanas Stanevičius

ŽMOGUS IR LIŪTAS

Po žaliąsias girias vaikščiojo žmogus,
Ir tenai jį sutiko liūtas smarkus.
Abudu nemaži: viens girių ponas,
O antras — laukų ir kaimų valdovas.

Tarp tokių, kaip sako, meilės nerasti —
Tą tiesą ir dabar galim suprasti —
Nesą žmogus liūtą kaip tik pažino,
Tuoju iš piktumo velniu pavadino;

O kirviu, su kuriuo medžius kapojo,
Metė į liūtą ir pažeidė koją.
Po kiek metų (taip jiems Dievas priliko)
Tas pats liūtas ir žmogus vėl susitiko.

Tuomet liūtas: "Žinok tat, o žmogau galingas:
Piktesnis yr už kirtį žodis neteisingas.
Užmiršau žaizdos skausmą, kad ir daug kentėjau,
O piktą žodį, kurį nuo tavęs girdėjau,
Pakol mirsiu —
Neužmiršiu".

SIMANAS STANEVIČIUS

Spalio 25 dieną suėjo 153 metai nuo lietuvių rašytojo Simano Stanevičiaus gimimo. Jis parašė gražių ir pamokančių pasakėčių ir buvo žymus lietuvių visuomenės veikėjas. Kilęs iš Raseinių apskrities, nuo Viduklės. Jis rūpinos ir lietuviškų knygų leidimu.

Pasakėčiose rašytojai aprašo gyvulių gyvenimą, bet įsiskaičius galima suprasti, kad čia rašoma apie žmones ir jų ydas. Štai ir pasakėčioje apie žmogų ir liūtą rašytojas gražiai mums primena, kad nereikia svaidytis įžeidžiančiais žodžiais. Kartais bjaurus žodis labiau atsimenamas ir daugiau skausmo padaro, negu žaizda. Todėl niekadosis nereikia kitų kolyti ir vadinti negražiais vardais.

ABĖCĖLĖ

Jūsų mažesnysis broliukas ar sesutė dar nemoka skaityti, bet turbūt jau pats laikas jiems pažinti raides. Todėl pamokykime juos skaityti. Kiekvieniame "Tėviškėlės" numeryje rasite po dvi raides ir kartu įvairius daiktus, kurie prasideda ta raide. Šiuo kartu turite dvi pirmąsias raides. A ir B. Parodykite jas savo broliukui ar sesutei ir tegul jie pats pasako, koki tai daiktai yra šalia tų raidžių. Taip jie greičiau išmoks skaityti.

Parašykite "Tėviškėlei" laišką, kaip jums šis darbas sekasi.

P A S A K A

apie gintaro šalį

(Pabaiga iš 6-to puslapio)

pėsi ir net verkė iš džiaugsmo. Pagaliau pakilo karalaitė ir maloniai prabilo:

— Mano sūnūs ir dukterys, mano broliai ir seserys. Aš prisiekiu jums meilę ir ištikimybę. Niekam aš neatiduosiu savo širdies, tik jums! Aš būsiu jūsų motina, sesuo ir mylimoji. O dabar pūskit ragus ir kvieskit visus į mano puotą.

Ir vėl pakilo ūžesys! Vėl sujudo minia! Devynias dienas ir devynias naktis gintaro rūmai skambėjo nuo kalbų, juoko, muzikos ir dainų. Skambėjo ne tik rūmai, bet ir visa gražioji šalis — nuo krašto ligi krašto, nuo marių ligi marių.

KAS GREITESNIS?

Žmogus stengiasi pasiekti kodidesnį greitį lėktuvais, automobiliais, laivais, bet ir gyvuliai neatsilieka. Štai kaip greit bėga gyvuliai. Elnias nubėga 50 mylių per valandą, antilopė — 60 mylių per val., pantera — 70 mylių, kardžuvė nuplaukia 60 mylių, vanagas nuskrenda 180 mylių per valandą, o viena mūsų rūšis, manoma, gali nuskristi 300 — 400 mylių per valandą.

Bet žmonės jau išrado tokią lėktuvą, kuris per valandą nuskrenda 1,300 mylių!

Negriukų metrikos

Pietų Afrikos negriukai neturi jokių gimimo metrikų, todėl negalima žinoti, kiek jiems yra metų. Tačiau kai jie nori įstoti į misijų mokyklas, tai galima sužinoti jų amžių. Ir štai kaip. Negriukas turi dešine ranka per galvą pesiekti kairę ausį. Jėgu jis pasiekia, reiškia jis turi šešerius metus amžiaus ir yra priimamas į mokyklą.

Nepaprasta atmintis

Vilniuje gyvenęs rabinas Elijah Goan niekad neužmiršdavo knygos, kurią buvo kartą perskaitęs. Jis gerai žinojo apie 2,500 knygų. Galėjo papasakoti bet kurių knygų skyrių.

MOKINIAI KOVOJA

Šiais metais sukanka 100 metų Šiaulių gimnazijai. Per ilgą savo gyvavimo laikotarpį Šiaulių gimnazija išleido daug žymių lietuvių veikėjų. Per tą laiką gimnazija pergyveno visokių dienų. Štai ką pasakoja apie vieną įvykį Šiaulių gimnazijos auklėtinė Ona Zailskienė.

Tai įvyko 1919 metais rugsėjo 30 d. Ta diena ir šiandien dar gyva mano atmintyje. Tada įvyko beginklių mokinių susirėmimas su bermontininkais dėl gimnazijos rūmų. Trumpai tariant, bermontininkai norėjo užimti gimnazijos rūmus savo reikalams. Gimnazija nutarė jų neatiduoti.

Kas buvo tie bermontininkai? Tai stipri jungtinė vokiečių ir rusų kariuomenė, vadovaujama Avalovo-Bermonto, 1919 m. įėjusi į Lietuvos žemę. Ši kariuomenė skelbėsi kovojanti prieš bolševikus už senosios Rusijos atstatymą. Pradžioje ši kariuomenė nerodė savo priešingumo Lietuvai, tuo laiku kariaujančiai su bolševikais, bet 1919 m. rudenį bermontininkai užėmė Šiaulius, Biržus, Radviliškį. Gyventojai gynėsi, kaip įmanydami. Būrėsi į partizanų būrius ir stengėsi išvartyti plėšikaujančių kareivių būrius.

Taip besiautėdami bermontininkai sumanė uždaryti Šiaulių gimnaziją. Gimnazijoje tada mokėsi daug mokinių. Visi troško šviesos ir todėl buvo nutarta bermontininkams pasipriešinti.

Rugsėjo 30 d. susirinkome visi neramūs. Aš tada buvau pirmos klasės gimnazistė. Antrosios pamokos metu į mūsų klasę įėjo direktorius ir klasės auklėtojai kažką tyliai pasakė. Mūsų akys sekė jų veidus ir judesius. Supratome, kad čia jau kas negerai. Direktoriui išėjus mokytojas ir

mums pasakė apie besiaartinantį pavojų ir ragino nebijoti, būti drausmingais.

Palikę klasėje knygas, nuėjome į koridoriaus galą prie lango ir neramiomis širdimis laukėme kas bus toliau. Visas ilgas koridorius buvo mokinių užtvenktas.

Štai vyresnieji mokiniai ir mokytojai sustoja į eilę ir stipriai susiima už rankų. Užpakaliniai stoja žąsele ir tvirtai laikosi už pirmųjų juosmenų. Tuo būdu susidarė neišardoma grandinė.

Laiptais į viršų užlipa būrys bermontininkų. Ak, kaip mes pirmokai tada jų bijojome. Jie mums atrodė baisiai. Stori, ūsoti apsiginklavę vyrai. O tos plieninės kepurės su bokšteliais mus tiesiog į siaubą varė. Jie griežtai įsako mums išeiti. Direktoriaus Klupšas atsako — "ne!"

Tuomet atvedė būrį rusų belaisvių ir jiems įsakė imti po vieną mokinį ir mesti per langus. Belaisviai nejuda iš vietų.

— Egzekuciją pradėti! — sustaugia bermontininkų vadas.

Gimnazistai sudreba. Iš jų krūtininių pasigirsta galingi Lietuvos himno garsai. Mes mažieji springstame nuo ašarų, bet vistiek giedame "Lietuva, Tėvyne mūsų..."

Įsakymą pakartojo dar kartą. Tada vyresnieji mokiniai ėmė prašyti belaisvių, kad jie mūsų neliestų. Belaisvių rankos nepajudėjo (už tai jie paskui buvo uždaryti į karcerį).

Parėkavę, pasikeikę bermontininkai išėjo. O vieną atsilikusį mokinį vikriai sugriebė ir uždarė į sandėliuką. Tai buvo višiams smagu!

Paskui, atsimenu, buvome pašaukti į

Kitame "Tėviškėlės numeryje, kuris
išeis gruodžio mėnesio pradžioje, bus ir
sporto skyrius. Šiame numeryje jis, deja,
nebesutیلpo ...

salę. Vėl giedoję himną, sakę kalbą, rašę
skundus. Ir štai tuo metu atsidarė durys,
ir mes pamatėme kareivius su durtuvais.
Bet mes nebėgom nuo durtojų. Užtvėnkėm
duris ir neleidžiame kareivių į salę. Bet jie
panaudojo ginklus ir mes turėjom pasiduoti.

— Mokysimės po atviru dangum. Rin-
kitės kieme, — įsako mums direktorius.

Mes bėgame laiptais žemyn į kiemą, o
koridoriuose mokiniai dar imasi su karei-
viais. Bet ju kova labai nelygi. Į kiemą at-
nešė sužeistuosius. Mes gaiviname juos kaip
įmanydami, o gimnaziją apsupo didelis bū-
rys žmonių. Tuo metu atvyko raiteliai ir
minią išvaikė.

Taip pasibaigė mūsų kova už gimna-
ziją. Ji buvo kurį laiką uždaryta, tačiau šis
įvykis buvo aprašytas beveik viso pasaulio
spaudoje, atkreipiant pasaulio akis į Lie-
tuvos reikalus. Daug mokinių buvo sužeis-
ta, tačiau jie gavo stiprų kovos krikštą ir
ta kovingumo dvasia iki šiandien juose gy-
va.

Jaunimas, kuriam dabar tenka moky-
tis svetimuose kraštuose, privalo žinoti,
kad dėl Lietuvos laisvės daug buvo kovota,
daug buvo kentėta. Ir toje kovoje dalyvavo
ir suaugę ir mažieji. Todėl ir dabar jauni-
mo pareiga tvirtai stovėti greta suaugusių
ir siekti Lietuvos laisvės. Kovoti galima
įvairiais būdais.

Mokslo šviesa, lietuvių kalba, tėvynės
meilė, — štai mūsų šios dienos ginklai.

Ona Zailskienė

Ką gali vaikai!

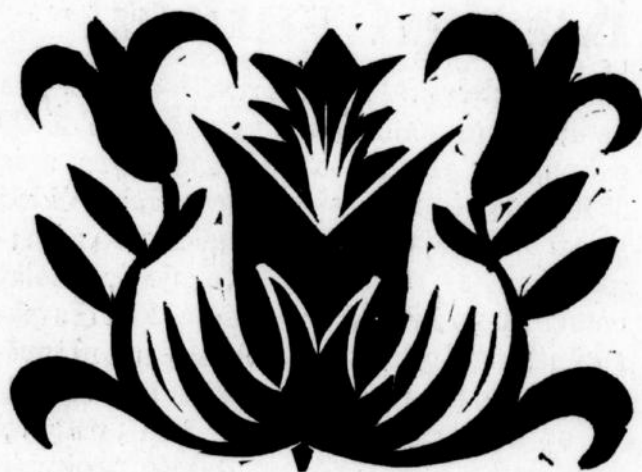
Fitchburgas, Massachusettso vals., yra
nedidelis miestelis. Jame gyvena apie 45000
gyventojų. Pradžios mokyklose yra apie
5000 vaikų, kurie pasirodė beesą labai dideli
knygos mėgėjai. Jie perskaitė visas kny-
gas esančias miesto bibliotekoje ir nuolat
bombardavo bibliotekos vedėją, kad jis pa-
rūpintų naujų knygų. Bet vedėjas neturė-
jo tam tikslui pinigų. Kažkam atėjo į gal-
vą mintis, kad vaikai patys gali pastatyti
sau biblioteką. 1947 m. miesto mokyklų
vaikai pradėjo darbą, užsibrėžę surinkti
per šešis mėnesius vieną milijoną centų.

Buvo nutarta, kad šiuos pinigus vaikai
turi ne išprašyti iš tėvų, bet patys savo dar-
bu uždirbti. Vieni iš jų rinko seną popierių
ir pardavinėjo, kiti padėjo krautuvėse, tre-
ti atsisakė kramtomosios gumos ir saldai-
nių ir viską atidavė bibliotekos statybai.
Vienas berniukas, paklaustas, iš kur jis ga-
vo pinigų, kuriuos aukėjo bibliotekai, at-
sakė: "Aš skatau bulves, ploviau indus,
šlaviau, ir už tai man mama mokėjo po 2
centus". Per šešis mėnesius jis taip surinko
3 dolerius ir 62 centus.

Visi vaikai per tą laiką surinko net
\$10,381 75. (Suskačiuokit, ar išėjo milijonas
centų?) Tokiu vaikų žygiu sujaudinti mies-
to verslininkai ir draugijos sudėjo dar dau-
giau pinigų ir pastatė namus už \$225,000!

Aštuoniolika mėnesių su didžiausiu su-
sidomėjimu vaikai sekė savo naujos bib-
liotekos statybą. Grupėmis ir pavieniui jie
ateidavo pažiūrėti. O kada statyba buvo
baigta ir teko knygas perkelti iš senos bib-
liotekos į naują, tai vaikai patys grįždami
iš mokyklos visas knygas sunešiojo.

Dabar Fitchburg miesto vaikai turi
savo namus, kur jie gali skaityti knygas,
žaisti, dirbti įvairius darbelius. Ir šia bib-
lioteka didžiūojasi ne tik vaikai, bet ir visi
miesto gyventojai. Štai ką gali vaikai.

Viktoras Šimaitis

Iš tenai, iš toli,
Kur pušynai žali,
Kur kvepėjimas sodų baltų,
Lazdynėliai pilni riešutų,
Kur skambėjo skambiausia daina —
Atliūliuoja gaudi aimana!

Iš tenai, iš toli,
Kur gimtojoj šaly
Darbo meile ir laime degas
Brolis varė tiesiausias vagas,
O Sesuo rašė juostas margai —
Šaukias laisvės artojai vergai:

O, gerasis dangau,
O, laisvasis žmogau,
O, pasauli, mums būki teismus!
Tegu nuslenka maras baisus,
Tenutyla gaudi aimana,
Tegu vėl skamba laisvės daina!

DIDELĖ DIENA

P. SURVILA

Mokytoja, kaip ir kiekvieną dieną, atėjo į klasę. Bet šį kartą rankose ji turėjo tris baltus diržus. Visi berniukai sužiūro į mokytoją. Jie jau buvo matę, kad tokius baltus diržus dėvi tie berniukai, kurie po pamokų tvarko gatvėje vaikus, einančius namo.

Algirdas labai norėjo taip pat dėvėti tokį baltą diržą. Šios pareigos atrodė jam labai svarbios ir garbingos. Jis prisiminė, kad pernai mokytoja taip pat buvo atsinešusi tokius baltus diržus ir rinkosi sau reikalingus berniukus. Algirdas labai norėjo patekti į jų tarpą, bet mokytoja pasakė:

— Tu, Algirdai, dar esi perjaunas. Galbūt kitais metais ir tu galėsi dėvėti baltą diržą ir tvarkyti gatvėje judėjimą, kaip tikras policininkas.

Algirdui tada tikrai buvo nesmagu. Todėl dabar jam labai rūpėjo, ką pasakys mokytoja.

Mokytoja apžvelgė visus vaikus ir pasišaukė du berniukus. Paskui mokytojos akys jieškojo trečiojo. Algirdas įtempė savo dėmesį. Štai mokytojos akys jau nebetoli. O ką, jeigu ir šiais metais jam neteks pabūti policininku? Štai mokytoja įdėmiai pažiūrėjo į Algirdą ir pasakė:

— Na, manau, kad šiais metais ir Algirdas galės būti policininku.

Kai Algirdas pakilo iš savo vietos irėjo prie mokytojos, jam atrodė, kad visi mokiniai sekė jį akimis. Jis net truputį paraudo. Tai buvo tikrai iškilmingas momentas.

Paskui mokytoja dar paaiškino kas reikia daryti, bet Algirdas tą jau seniai žinojo. Užsidėjo baltą diržą per pačius. Jis puičiai tiko. Bent jam taip atrodė.

Po pamokų Algirdas tuojau stojo į gatvės kampą ir ėmė tvarkyti judėjimą. O darbo buvo nemaža. Daug vaikų turėjo pereiti per gatvę ir reikėjo žiūrėti, kad jų nepervažiuotų automobiliai. Ypatingai reikėjo saugoti mažuosius ir vesti juos būriais per gatvę. Algirdas, kiek pajėgdamas, stengėsi kogeriau eiti savo pareigas.

Tik štai, kitoje gatvės pusėje, jis pamatė ateinantį Joną Bekampį. Jau seniai Algirdas nebuvo su juo geruoju. Jonas buvo blogas vaikas. Jis dažnai pastumdavo Algirdą. Erzindavo mažesnius ir norėdavo peštis. Algirdas jo nemėgo.

„Štai dabar jis ims juoktis iš manęs“, pamastė Algirdas. Ir tikrai. Jonas jau iš tolo šūktelėjo:

— Tik žiūrėkite į tą pasipūtėlį! Gavo baltą diržą, tai mano, kad generolas. Ei, tu, generole, sustabdyk visus automobilius! Mat, kad aš einu!

Algirdas supyko ir jau manė nebepadėti jam pereiti per gatvę, bet tuojau prisiminė, kad jis turi paskirtas pareigas, ir kad su visais turi vienodai elgtis. Juk jie visi yra pavesti jo globai. Jis ištiesė ranką. Automobiliai sustojo. Jonas Bekampis priėjo prie Algirdo ir timptelėjo jį už diržo. Algirdui buvo labai pikta, bet jis nusprendė nekreipti dėmesio ir toliau ėjo savo pareigas. Bet Jonas Bekampis šiandien buvo ypatingai įkyrus. Jis vėl peštelėjo Algirdą. Čia jis jau neišlaikė ir norėjo griebti Joną, bet išgirdo rimtą balsą:

— Pasitrauk, vaikinė, ir netrukdyk judėjimo.

Tai buvo policininkas. Jonas Bekampis labai susigėdo ir nudūlino gatvę. O policininkas uždėjo Algirdui ranką ant peties ir rimtai pasakė:

— Puikus vyras esi. Kaip tu vadinies?

— Algirdas.

— O mano vardas Peter. Mes būsime geri draugai.

Algirdui labai patiko augštas ir stambus policininkas ir jo malonūs žodžiai. Todėl jis įsidrąsino ir paklausė:

— Iš kur Tamsta esi?

Policininkas nesuprato.

— Aš noriu žinoti iš kurio krašto Tamsta esi? — paklausė ir pridūrė: — Aš esu iš Lietuvos.

O, mano tėvai iš Airijos. O Lietuvoje tu taip pat kada nors tvarkei judėjimą?

— Ne, Lietuvoje aš buvau dar mažas, bet ten buvo taip pat policininkų, kaip jūs, kurie tvarkė judėjimą, — atsakė Algirdas. Jis norėjo dar pridėti, kad Lietuvoje policininkai dėvėjo gražias kepure ir buvo augšti vyrai, tačiau pasirodė pulkelis vaikų ir jis nubėgo pervesti juos per gatvę. Tai buvo atmintina diena.

ŽIRGELIAI

Piešinyje matote du papuošimus, kurie labai panašūs į arklių galvas. Tai yra taip vadinami stogų galų papuošimams. Iš senų senovės lietuviai labai mėgo arklius. Su jais darbus atlikdavo ir taip pat į karus jodavo. Arklys buvo geriausias lietuvių draugas.

Lietuvių kalboje yra du žodžiai arklio vardui. Arklys ir žirgas. Dažniausiai arkliu vadinamas tas, kuris vežimą traukia, aria ir kitus sunkius darbus atlieka, o žirgas — kuriuo į karą joja ir kurį į karietas kinko.

Pabandykite šiuos lietuviškus stogų žirgelius panaudoti kaip papuošimus savo sąsiuviniams ir įvairiems darbeliams.

Alytė stebuklų šalyje

(Alice's Adventures in Wonderland)

Taip vadinasi graži pasaka, kurią parašė Lewis Carroll daugiau kaip prieš 100 metų. Tačiau ir dabar ta pasaka dar nepaseno ir viso pasaulio vaikai su įdomumu ją skaito. Ji išversta į daugelį kalbų. O neseniai pasirodė ir filmas apie tą pačią Alytę. Filmą sukūrė žinomas pieštų filmų gamintojas Walt Disney. Jis yra sukūręs ir daugiau gražių pasakų filmose, kurių jaunimas labai mėgsta žiūrėti.

Tokias pieštas pasakas filmose yra nelengva gaminti. Reikia pripiešti tūkstančius atskirų paveikslėlių, kurie sudaro filmą. Todėl Walt Disney dirba ne vienas. Jam padeda bent keli šimtai dailininkų.

Pradžioje pieštos filmos buvo labai paprastos, vienaspalvės ir trumpos, o dabar jų pagamina spalvotų, trunkančių iki pusantros valandos. Tokias filmas mėgsta ne tik jaunimas, bet ir suaugusieji, ir visi negali atsistebėti jų gamintojų kantrumu ir didele fantazija. Kitą kartą plačiau papasakosime, kaip tokios pieštos filmos gaminamos.

PAGALVOK!

Šis skyrelis yra skiriamas tiems, kurie mėgsta pasukti galvą. Čia rasite uždavinius, kuriuos spręskite ir siųskite "Tėviškėlės" redakcijai atsakymus. Kiekvienas uždavinys yra vertinamas taškais. Kurie pirmieji surinks 50 taškų tie gaus dovanų knygomis. Siųsdami savo sprendimus aiškiai įrašykite savo vardą, pavardę, adresą ir kiek jums metų.

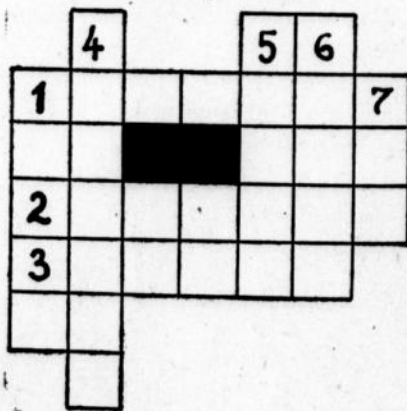
Taigi, pradėkime darbą.

Uždavinys Nr. 1

Esu mažas, įkyrus ir lakioju sparčiai. Jeigu raidę tik pridėsi — tilps į mane barščiai.

Uždavinys vertinamas 2 taškais.

Uždavinys Nr. 2

Į langelius įrašykite: Gulsčiai — 1. Lietuvos miestas. 2. Lietuviškas vardas. 3. Mažiausias dalykas. Iš viršaus žemyn — 1. Ne vaikas. 4. Jūros plėšikas. 5. Augalas. 6. Medis. 7. Pagalbos šauksmas.

Uždavinys vert. 3 taškais.

Uždavinys Nr. 3

PILKAS — LOVYS. Šiems žodžiams pakeiskite po vieną raidę. Kokius gyvulius gausite? Uždav. vert. 1 tašku.

Kas sugebate sugalvoti uždavinių, užrašykite ir atsiųskite "Tėviškėlei".

Šiame "Tėviškėlės" skyriuje, kuris pavadintas laiškeliiais, rasite "Tėviškėlės" redaktoriaus laiškus jums. Bet jūs žinote, kaip yra nemalonu rašyti laiškus ir negauti atsakymo. Todėl jūs turite būtinai parašyti laiškų ir redaktoriui. Parašykite apie save, apie savo mokyklą, apie savo miestą. Parašykite, kas jums geriausiai patinka ir ko jūs dar norėtumėte "Tėviškėlėje" rasti.

Parašykite laiškėlį kitiems "Tėviškėlės" skaitytojams. Jiems bus įdomu sužinoti apie jus.

Kai rašysite laišką "Tėviškėlei", nepamirškite parašyti, kaip jums patiko pirmasis "Tėviškėlės" numeris. "Tėviškėlė" taip pat laukia iš jūsų pačių parašytų eilėraščių ir apsakymėlių.

Kiekvieniame savo laiške įrašykite aiškiai savo vardą, pavardę, kiek jums metų ir kuriame skyriuje esate.

Padėkime savo laikraščiu!

"Tėviškėlė" yra jūsų laikraštis. Savo laikraščiu reikia rūpintis, reikia jam padėti. Kaip tai padaryti? Štai vienas būdas. Jūs turite pažįstamų, kurie dar neskaito "Dirvos" ir, žinoma, negauna "Tėviškėlės". Paraginkite juos, kad jie užsisakytų "Dirvą". Kuo daugiau bus skaitytojų, tuo bus geriau.

Parodykite savo draugams "Tėviškėlę". Tegul jie paprašo tėvelių, kad jie užsakytų "Dirvą". Kartu su "Dirva" gaus ir "Tėviškėlę". Parašykite mums laiškėlį, kaip jums sekasi šis darbas. Žinokite, kad platinti lietuvišką spaudą yra labai naudingas, gražus ir pagirtinas darbas.

V TĖVIŠKĖLĖ V

Visiems skaitytojams linkime sulaukti

DOSNAUS KALĖDŲ SENELIO!

Kalėdų žvakutė

— Kada bus galima uždegti žvakutes?
— klausinėjo Rimutis, jau visą dieną neduodamas mamai ramybės. Tai buvo Kūčių dieną ir Kalėdų eglaitė jau stovėjo papuošta.

— Kai tik sužibės pirmoji žvaigždė, tada prasidės Kalėdos, — atsakė mama. — Lietuvoje tada visi sėdasi prie stalo Kūčių valgyti. Taip ir mes padarysime.

Rimučiui taip prailgo laukti pirmosios žvaigždės, kad rodėsi, jog ji visiškai šį vakarą nebesužibės. Bet pagaliau toli pasirodė mažytė žvaigždėlė.

— Mama, mama, jau žvaigždėlė atsirado!

Mama, tėvelis, dėdė ir tetulė susėdo prie Kūčių stalo, o Rimučiui buvo leista uždegti žvakutes. Jis tuoju užbrėžė degtuką ir uždegė — pirma raudoną, paskui geltoną ir visas kitas žvakutes. Ir kai jis uždegė paskutiniąją, tai jam pasirodė, kad žvakutė

lyg prakalbėjo. Jis įsiklausė. Tikrai; žvakutė kalbėjo. Tiesą pasakius, ji klausinėjo.

— Ar žinai, kodėl aš žibu? Aš žibu todėl, kad prieš daugelį metų gimė Kristus. Jis gimė menkame tvartelyje. O tu ar patenkintas tuo, ką turi? Aš žibu, kad būtų tau linksma. O tu ar padarei, ka nors, kad kitiems būtų linksma?

— Ramuti, ko tu ten stovi? Eikš prie stalo, — pašaukė mama.

Ramutis susimastęs priėjo prie stalo, bet tuoju nubėgo prie židinio, kur kabojo jo kojine. Rytoj ją turėjo pripildyti Kalėdų senelis dovanomis. Jis pakabino dar vieną kojine ir grįžęs paklausė mamos?

— Mama, ar Kalėdų senelis išklausys mano prašymo?

— Aš manau, kad taip. Tu buvai geras vaikas.

— Mama, aš pakabinau dar vieną kojine. Tu parašyk jam raštelį, kad tą kojine aš nusiūsiu į Europą neturtingiems lietuviams. Tegul jis prideda ją pilną dovanų.

TĖVIŠKĖLĖ

1951 m. gruodžio mėn. No. 2.

Redaktorius

VLADAS VIJEIKIS

Redakcijos adresas:

Tėviškėlė, 2313 W. 91 St.
Chicago 20, Ill.

Nauji metai -- nauji žygiai

Šis "Tėviškėlės" numeris šiais metais yra paskutinis. Kitą numerį gausite tik ateinančiais metais. Prasidės nauji 1952 metai. Sutikdami naujuosius metus žmonės susimąsto, ką jie yra nuveikę per praėjusius metus, ir pagalvoja, kaip reikės tvarkytis ateinančiais metais.

Pagalvokime ir mes, ką gero padarėme šiais metais ir kokią programą nustatysime ateinantiems metams. Ar nevertėtų 1952 metams užsibrėžti sau šiuos uždavinius:

1. Būti geresniais mokiniais mokykloje.
2. Kalbėtis su savo draugais (lietuviais) ir namuose tik lietuviškai, nemaišant įvairių svetimų žodžių.
3. Skaityti lietuviškas knygas ir sužinoti daugiau apie Lietuvą.
4. Klausyti savo tėvelių ir vyresniųjų pamokymų.
5. Rinkti lietuviškas knygas ir sudaryti savo knygynėlį.
6. Parašyti "Tėviškėlei" apsakymėlių, eilėraščių ar straipsnių.
7. Paprašyti tėvelių, kad užsakytų sau "Dirvą" 1952 m. (Tada jus lankys "Tėviškėlė").

8. Atsiminti lietuvius, likusius Europoje, ir nusiųsti jiems siuntinėlių.
9. Būti tvarkingais mokykloje ir namie.
10. Pradėtus darbus baigti iki galo.

Štai 10 uždavinių ateinantiems metams, kurių vykdymas suteiks ne tik naudos, bet ir džiaugsmo jums ir jūsų tėveliams.

"TĖVIŠKĖLĖS" PRAŠYMAI

1. Imdami mane į rankas, žiūrėkite, kad jūsų rankos būtų švariai nuplaotos. Purvinom rankom sutepsite mano drabužėlius ir man bus liūdna.
2. Atidžiai išpjaustykite mano puslapius, nes man skauda, kai jūs juos netvarkingai plėšote.
3. Nebraižykite, ir netepkite manęs.
4. Nenumeskite manęs, bet padėkite numerį prie numerio. Metų gale turėsite nemažą knygele.
5. Paprašykite tėvelių, kad jie nusiųstų pinigų kelionei mano mamai "Dirvai". Tada ji ir mane pas jus atves.

KALĖDOS

Leonardas Žitkevičius

Kalėdos it žiedas pražysta
Ir meilę gyvenimui lemia.
Ir laimina Kūdikis Kristus
Mūs brangią ir mylimą žemę.

Kalėdos. Žaigždė sidabrinė,
Į širdį skaisčiai nusileidus.
Džiaugsmu suliepsnoja krūtinė,
Ir spindi pavasario veidas.

Pakluonėj klevai ir berželiai,
Eglaitėmis kloniai nusėti.
Kalėdos. O kaip man berželių,
O kaip man klevų nemylėti!

O kaip mums netrokšti, tėvyne,
Tau laisvės skaisčios ir didybės!
Kalėdos. Žvaigždė sidabrinė
Ir džiaugsmas krūtinėj sužibęs.

Prie marių krašto buvo graži šalis. Ją valdė jauna karalaitė. Bet ji neturėjo nei rūmų nei pilies. Senelio kanklininko paskatinti šalies gyventojai nutarė ir pastatė savo karalaitės rūmus: tokius gražius, kad net saulė nustebę pažvelgusi. Kai pabaigė puošti vidų, pakvietė į juos savo valdovę. Dėkinga karalaitė sušaukė visus gyventojus į puotą. Devynias dienas skambėjo rūmai nuo juoko, muzikos ir dainų. Skambėjo ne vien rūmai. Skambėjo visa gražioji šalis — nuo krašto ligi krašto, nuo marių ligi marių.

II

Apie gintaro rūmus ir apie gražiąją jų valdovę po visas šalis pasklido gandas. Daugelis karalių tuo susidomėjo. Vienus masino nepaprasta pilis, kitus — neregėto gražumo karalaitė. Ir pradėjo iš visų pusių joti pasiuntiniai, siūlydami karalaitės savo valdovų ranką, turtus ir garbę. Tačiau gintaro rūmų valdovė visų siūlymus atmetė. Ji nenorinti svetimųjų meilės, nes esanti prisiekusi saviems. Supyko valdovai, tokį atsakymą sužinoję. Siuntė pulkus plėsti šalies ir pagrobti karaitės. Bet... pernarsiai kovėsi gintaro šalies kariai, pertankūs buvo miškai ir perklaidūs keliai... Nė vienas pasiųstųjų pulkų negrižo! Turėjo liautis svetimieji gintaro šalį terioję.

Tačiau neilgam. Tolimaj didžiulėj ša-

lyj, kurioje saulė ir teka ir leidžiasi, gyvena rūstus barzdotas karalius. Išgirdęs apie gintaro rūmų valdovę, pasiuntė pas ją pasiuntinius. Buvo tikras, kad laimės. Dar niekas nedrįso jam atsisakyti. Puošniuose baltos marmuro rūmuose jis jau turėjo daugiau kaip tūziną žmonių. Jos visos buvo puikios ir kilmingos — karalių ir valdovų dukterys. Bet to nepakako godžiai ir rūšiai barzdoto karaliaus širdžiai. Jis geidė, kad jo rūmų šaltiniuose dar viena karalaitė taškytųsi, kad jo palmių pavėsy dar vienas balsas skambėtų, kad jo veidą dar vienos rankos vėduotų. O ta naujoji būsianti ypatingai puiki. Ji esanti neregėto gražumo šiaurės krašto gėlė.

Gardžiavosi barzdotas valdovas šiaurės gėlės kvapu, kai į rūmus įėjo grįžę pasiuntiniai ir pranešė, kad karalaitė jo ranką atstūmė.

Išiuo karalius. Tris kartus pašoko minkštame soste! Įsakė nukirsti pasiuntiniams galvas ir kilti į žygį prieš gintaro šalį. Prie marių buvo toji šalis. Toli, labai toli. Daug karalysčių reikėjo pereiti. Kaip audra perūžė galiūnas per jas. Kurios pasipriešino, tas pavergė, sutrypė, nuteriojo.

Tuo tarpu gintaro šalį apskriejo bajorai žinia. Ar beatsispirs negausūs būriai prieš valdovą, kuris yra iš visų galingiausias, iš visų pikčiausias ir iš visų labiausiai karalaitės geidžia.

Sušaukė jaunoji valdovė bajorus ir kunigaikščius, galvojo, svarstė, kaip iš pavojaus išsigelbėti. Senelis kanklininkas pasiūlė:

— Sustokim visi prie šalies sienų. Garbingai sutikim atvykstantį. Paaškinsim, kad neteisingas jo noras ir mes negalim jo patenkinti. Jei nieko nepadės — spirkimės. Bet nestokim į atvirą kovą. Iš pasalų pulkime. Bitėmis ir gyvatėmis gelkime. Žalčių gudrumu į pinkles viliokim. Saugokim kiekvieną savo galvą. Daug jų ir taip nukris.

Bet galų gale — laimėsime! Mes kovosim šventą kovą, jis — begėdiška.

Tiesą kalbėjo senelis. Visi su tuo sutiko ir vienu balsu išrinko jį pasiuntiniu. Ne vienas jis išvyko. Su juo iškeliavo bajorai, kunigaikščiai, vyrai, jaunuoliai, seniai ir paaugliai — visi, kurių ranka jietį ar kardą valdyti pajėgė. Be to, lydėjo būrelis mergaičių. Jos nešė gintaro, duonos, midaus ir bičių medaus — piktojo svečio širdžiai suminkštinti.

Kai jie atvyko prie šalies sienų, galiūno pulkai jau juodavo ant netolimos kalvos. Beregint jie sustojo prieš gintaro šalies karius. Jų buvo visa gausybė. Nesimatė nei galo nei krašto! Plačiais žandais, mažomis įstrižomis akimis, plienu kaustyti ir ligi dantų ginkluoti jie su panieka žvelgė į nuogas žaliukų — milžinų krūtines. Nenusigando gintaro šalies kariai nei pikto žvilgsnio, nei jų daugybės. Iš paniūrų sekė geležinius atėjūnus ir nejučiom spaudė ginklus.

Bajorai, pusračių apsupę senelį, tiesūs, kaip uosiai rymojo ant smailių abišalių kardų. O senelis kanklininkas ilgu iki žemės siekiančiu rūbu, balta barzda, žilais pavėjui padrikais plaukais, tarsi, rūstus pranašas stovėjo ir laukė.

Štai, iš blizgančių pulkų išėjo galingasis valdovas ir priėjęs sustojo prieš senelį. Valandėlę juodu žiūrėjo vienas į antrą. Sakytum, susitiko du milžinai. Vienas baltas, pasenęs, žilas, kaip obelis, bet nuostabiai jėga degančiom akim, kitas tamsus, pietų saule nudegęs ruda, veik raudona barzda, krauju pasrūvusiais akių baltymais ir rūšiu grobuonies veidu.

— Sakytum, ką visa tai reiškia, — prabilo pastarasis. Ko čia susirinko tie žmoniukai su smagais? Ar mūsų pasveikinti, ar savo galvų palydėti?

— Aš čia esu tas, kuriam dera klausti,

— kietu ir drąsiu balsu atsakė senelis. — Ko jūs čia atvykstate? Tegu saugo jus mūsų dievai, jei gero mums geidžiat, ir tegu trenkia dangus, jei pikta dūmojat.

— Mes atvykstam karalaitės širdies.

— Jos atsakymą žinote. Ji nenori svetimųjų meilės. Ji nori būti laisva.

— Tada aš ją nugalėsiu ir priversiu pamilti mane.

Kalėdų Eglutė

VINCAS ABRAMIKAS

Laimutė, grįžusi iš mokyklos, padėjo savo knygutes ir išbėgo pasitikti grįžtančių tėvelių iš darbo. Ji laukė tėvelių su Kalėdine eglute. Bet ji nematė žaliuojančios eglutės jų rankose.

— Rytoj jau ir Kūčios, o eglutės ir šiandieną dar neparnešėt — ašarotomis akutėmis Laimutė priekaištavo tėveliui.

— Laimute, rytoj rytą galėsi nuvažiuoti į miestą ir nusipirkti kokią tik norėsi — apkaabinę savo dukrelę paguodė tėvelis.

Laimutė iš džiaugsmo net kelis kartus pašoko nuo žemės ir plodama rankutėmis, pasišokinėdama, lyg ožkytė, parbėgo pirm tėvelių į

namus. Laimutė neapsakomai laukė rytojaus dienos.

Tą vakarą net ir gulti nuėjo anksčiau, kad tik kaip greičiau išauštų tas šventas Kūčių rytas.

Laimutė atsigulusi dar ilgai, ilgai negalėjo užmigti. Jos galvutė buvo pilna gražiausių svajonių apie rytojaus dieną. Kaip ji rinks pačią gražiausią eglutę, kaip ją papuoš, kokias daineles dainuos, eidama rateliu su savo draugėmis, kokias dovanėles atneš Kalėdų Senelis, kaip Dievulį, gimusį Betliejaus stainelėj, sveikins. Ir taip Laimutei besvajojant, merkėsi akutės ir neilgai trukus ji saldžiai užmigo.

Laimutė miega ir sapnuoja. Saulėtas Kūčių rytas. Laimutė važiuoja į miestą pirkti Kalėdinės eglutės. Įėjusi į eglučių parduotuvę, rado daug žmonių. Ten buvo suaugusių vyrų ir moterų, paugusių berniukų ir mergaičių ir net visai mažų "pipirų". Visi rinkosi gražiausias eglutes. Laimutė nepuolė prie eglučių, bet atsistojusi prie sienos netoli durų, žiūrėjo, kaip tie žmonės negailestingai taršė ir mėtė po kampus tas žaliuojančias, lyg žiemos rūteles eglutes. Paima, apvarto, apžiūri ir sviedžia sakydamas "negraži". Tiesa, Laimutei taip pat atrodė, kad čia būta daugiau eglučių, tik žinoma visos gražesnės jau išpirtos. Žiūrėdama į išdraikytas eglutes, Laimutė pagalvojo.

Kuogi kaltos tos eglutės, jei už jas yra dar gražesnių? Ir pamačiusi, kaip vienas vaikėžas net koja paspyrė gulinčią eglutę pasieny, nepasijuto ir pati, kaip toji eglutė atsirado Laimutės rankose. Laimutei jos taip pagailo, kad numesti jos

— Valdove, tu esi galingas ir protingas. Argi gali širdis prievarta pamilti? Palikit mūsų karalaitę ir mūsų šalį ramybėje. Mes nieko daugiau nenorim. Leiskit mums gyventi ir mylėti taip, kaip mes esame įpratę. Nesirūpinkit tuo, kad mūsų karalaitė neturi vyro ir rūtų vainiką tebenešioja. Kai jos širdžiai draugo reikės, susiras ji savųjų tarpe.

Vardan geros bičiulystės priimkit iš mūsų dovanų: gintaro, duonos, midaus ir bičių medaus. Tai mūsų šalies turtai. Jais visados jus gausiai apdovanosim.

— Veltui aušini burną, seni! Karalaitė bus mano! Nesvarbu, ar jinai to nori ar ne! O jūs, jei savo galvas branginate, taikingai mus palydėkit pas ją.

— Valdove! Mes taikingai kalbėjom, o tavo žodžiai mums grasina. Neišsigasim, valdove! Mes kausimės! Ir pelė savo urve ginasi! O jei mus ir nugalėsi, karalaitės nelaimėsi. Jinai atstums tave kaip piktą žvėrį!..

Tačiau nespėjo senelis išlieti viso pykčio: rudabarzdis galiūnas įsmeigė jam smailią durklą tiesiai į širdį. Griuvo senelis, kaip

jau nebegalėjo. Užmokėjusi pinigų, užsidėjo ant pečių ir ėjo į namus pėsčia, nes bijojo, kad važiuodama autobusu galėtų pažeisti jos jaunos šakeles. Kuo Laimutė ėjo toliau, tuo jai toji eglytė atrodė vis gražesnė. Laimutei atrodė, kad jos žalios, linguojančios šakytės dėkojo jai už išgelbėjimą nuo išdykusių vaikėzų.

Pusiaukely į namus, Laimutė, lyg girdi eglytės skundą. — Beširdžiai žmonės, beširdžiai žmonės! Pradžioje Laimutė manė nenugirdusi gerai. Paėjus kiek toliau ir vėl girdi.

— Beširdžiai žmonės, beširdžiai žmonės!

— Eglyte, kas yra, kad taip graudžiai skundies? Ką tie pikti žmonės tau padarė? Sakyk greičiau! — net susigraudinusi Laimutė kreipėsi į eglytę.

— Augau savo gimtinės miško pakrašty tarp daugybės kitų savo sesyčių. Ten grynas ir kvepiantis oras gaivino mano dar jaunas šakeles. Šiltas vasaros lietutis prausė žaliuosius spyglius. Linksmindavo mus margieji paukšteliai. Nebuvo ten nė dūmų, nė purvo. Tiesa, aš negalėjau užaugti tokia graži, kaip kitos mano sesytės. Aš augau palaukėj, kur dažnai užpuolę šiaurės vėjai, negailestingai lankstė ir laužė mano jaunos šakeles. Bet ar aš kalta, kad ten išdygau? Atėjo beširdis žmogus ir nukirto mane. Atvežęs į miestą išvertė ant purvinos žemės prie šaligatvio, kur išgulėjau daugiau kaip savaitę. Po to, buvau įmesta parduotuvėn, kur buvau paniekinta ir mėtoma po visus kampus. Ir jeigu ne tu, geroji mergaitė, tai būčiau buvus jau išmesta į šiukšlyną.

Geroji mergaitė, tu nenusimink, kad aš esu ne tokia graži, kaip kitos, betgi aš esu tikrų eglių giminės. Aš esu neišlepinta, užgrūdinta šiaurės vėjų, todėl pas tave ilgai žaliuosiu, — baigė eglytė savo skundą.

— Miela mano eglyte, tu neliūdėk ir neaimanuok taip skaudžiai. Aš mokėsiu tave mylėti. Aš tave pastatysiu savo kambario šviesiausioj vietoj. Papuošiu tave taip gražiai, kad atrodysi, lyg visų girių karalaitė. Tu atrodysi ne tik labai graži, bet ir turtinga. Tave laikysiu papuoštą tol, kol tu būsi gyva. O po to, neišmesiu į šiukšlyną, bet, nuskabiusi tavo šakeles, sulaužiusi liemenėlį, garbingai sudeginsiu, kaip senovėje Lietuvoj vaidilutės degindavo, kūrendamos amžinąją ugnį.

Tu esi našlaitė. Atskirta nuo tėvynės miško ir kitų tavo sesučių. Tu daugiau nebematysi miško žalumo. Nebežais saulės spinduliai po tavo jaunučių spygelių.

Žalioji eglyte, ir aš esu tokia pat našlaitė, kaip ir tu. Aš irgi esu ištremta iš savo tėvynės Lietuvos. Mudvi esame abi lygios našlaitės. Tu čia negirdėsi paukštelių giesmių, bet už tai girdėsi mano ir mano draugių daineles. Tu matysi būrelį mažyčių mergaičių, kurios lyg įvairiaspalvės aguonėlės rateliu apie tave šoks. Mes stengsimės priminti tau tavo tėvynę — mišką, o tu, savo grožiu ir žalumu priminsi mums mūsų tėvynę — Lietuvos žaliąsias girias.

Saulutės spinduliai, prasiskverbę pro lango stiklus pažadino Laimutę iš miego. Laimutė, pramerkusi akutes, tuojau suprato, kad tai būta sapno. Aušo Kūčių rytas.

vėtros palaužtas ažuolas! Nuostabiai žybelėjo jo akys! Suriko bajorai, pašoko kariai ir puolė į žmogžudžio pusę. Užvirė šturpi, laukinė kova. Dūzgė strėlės, kaukė akmenys, švilpė jietys ir ugnį skėlė kardai. Tačiau trupėjo jie, atsimušę į atėjusių krūtines. Pamatė žaliukai, kad nieko nebus, metė kardus ir jietis, stvėrė ažuolaičius, rovė juos iš šaknų ir tokiomis kuokomis bereginti išklojo pirmąsias eiles. Kaip tvanas užgriuvo antros, trečios eilės... Jas visas stiprios rankos kaip dalgiais išskynė. Bet dabar nebe juokais įpyko ateiviai! Puolė visi kar-

tu. Į mūšį paleido niekur nematytus ilganosius gyvulius, šarvuotus raitelius, šunis ir erelius. Nebeatsilaikė žaliukai; kaip kertami rugiai krito, kaip medžiai griuvo, žingsnis po žingsnio atgal traukėsi. Vienas po kito žuvo senelį atlydėję bajorai. Kai liko jų tik vienas įsakė šaukliams bėgti per šalį, gelbėti moteris, vaikus, senelius... Šaukti visus į gintaro pilį. O kariai, jo vedami, traukėsi tik jiems žinomais miškų keliais. Paskui juos veržėsi staugianti rudabarzdžio gauja.

(Pabaiga bus kitame numeryje)

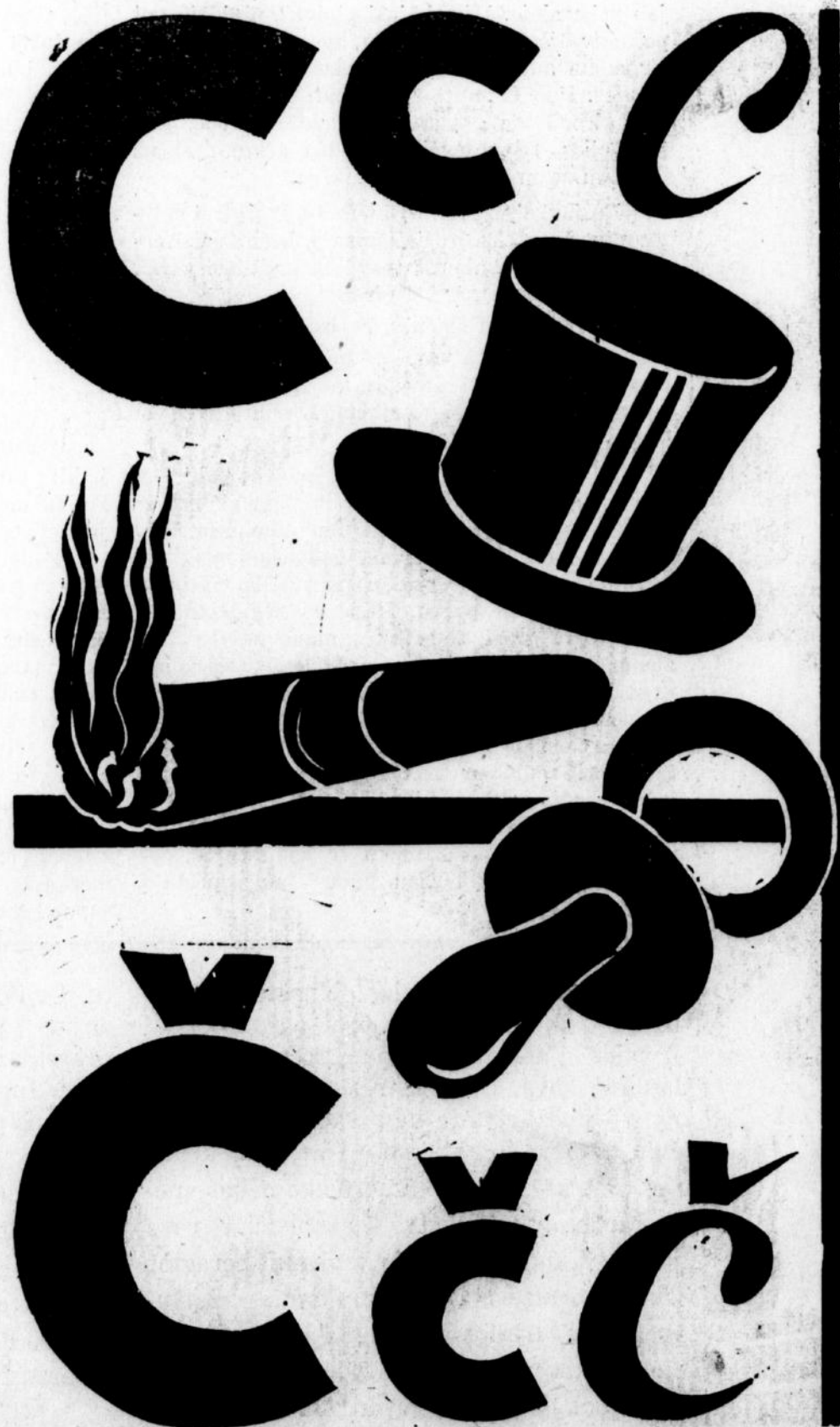
ABĖCĖLĖ

Štai ir vėl trys naujos raidės. Jums tai ne naujos, bet naujos jūsų mažiesiems broliukams ir sesutėms, kurie dar nemoka nei skaityti, nei rašyti. Pabandykite būti jų mokytojais. Žiūrėkite, Ina Mackevičiūtė iš Chicagos rašo, kad raidės A ir B jos trejų metų sesutė ne tik pažįsta, bet ir parašyti moka! Tos raidės buvo pirmame "Tėviškėlės" numeryje. Šitoks mokytojo darbas dar nevėlu pradėti ir dabar. Naudokitės tais piešiniais. Pamatysit, kitais metais ir jūsų mokiniai jau skaitys "Tėviškėlę" patys.

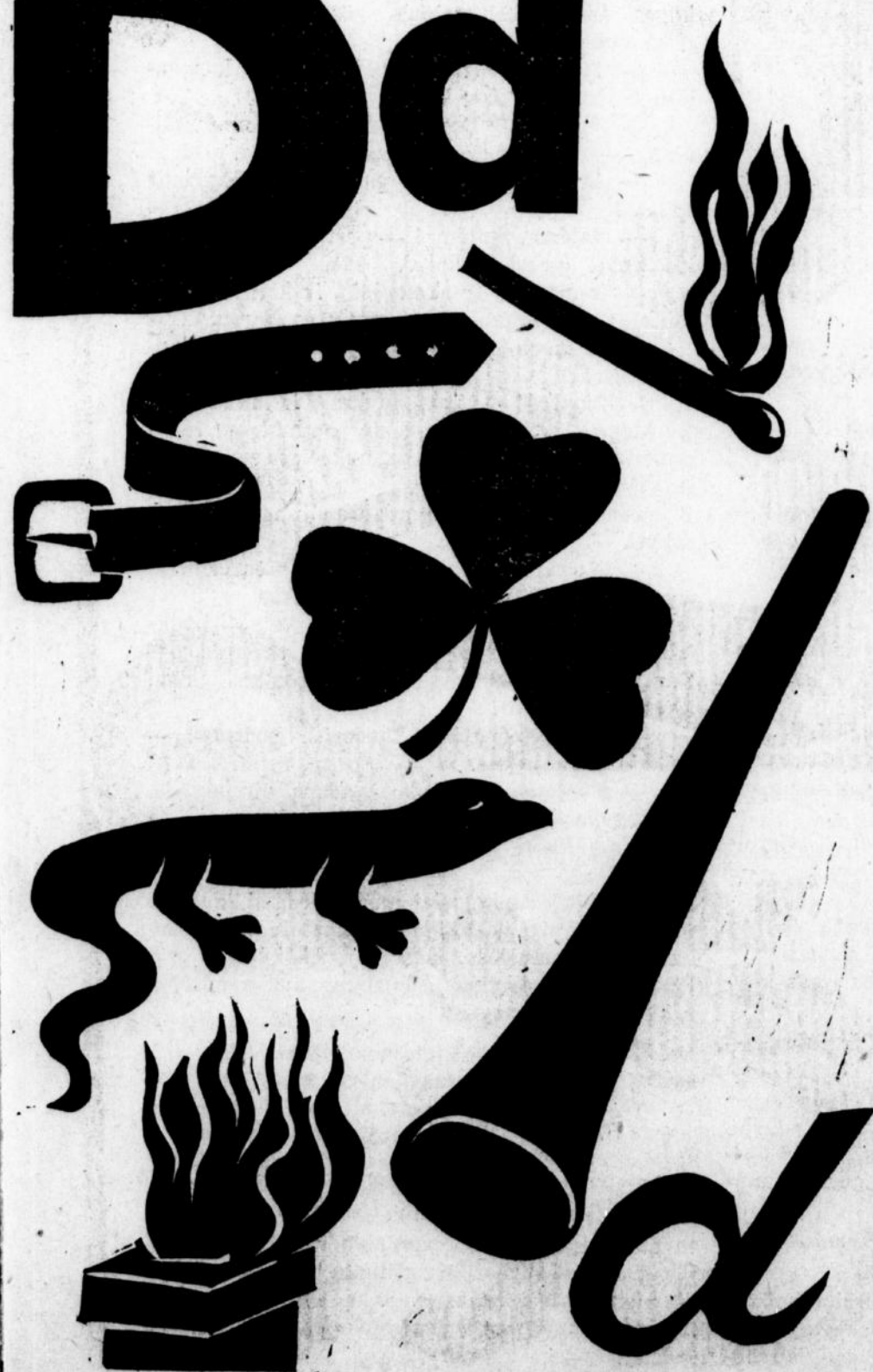
MŪSŲ KNYGOS

Mark Twain — Princas ir Elgeta	\$1.20
P. Andriušis — Vabalų vestuvės	\$1.00
V. Pietaris — Algimantas, I-II d.	\$3.50
V. Krėvė — Dainavos šalies senų žmonių padavimai	\$1.50
A. Krauzā — Gyvulių draugas	\$0.50
Gerutis — Rūtelė (skaitymai)	\$2.00
J. Burkus — Mažųjų dienelės	\$0.50
St. Zobarskas — Aušrelė	\$1.50
V. Nemunėlis — Tėvų nameliai	\$0.50
K. Čukovskis — Daktaras Aiskauda ir jo žvėrys	\$1.00
Daili Saulutė (spalvoti piešiniai)	\$1.00
A. Giedrius — Kelionė į Lietuvą	\$0.50
Jonas Balys — Istoriniai padavimai	\$1.25
Jonas Rutkauskas — Gintarėliai	\$0.75
A. Giedrius — Taunienės bičiuliai	\$0.50
Pr. Imšrys — Vilkas meškeriotojas	\$0.50
B. Voveraitė — Žirgonė ir Gailė	\$1.00
V. Šimaitis — Vyturėliai laukuose	\$1.00
VI. Vijeikis — Mano Tėvynė	\$1.00
VI. Vijeikis — Lituanica	\$0.40

Šias knygas gausite paštu atsiuntę nurodytą sumą pinigų "Tėviškėlės" redakcijai.

Dd

Ina Mackevičiūtė

DANUTĖS DRAUGĖS

Danutė buvo vikri mergaitė. Ji mėgo daug žaisti ir retai tebedavo namie. Ji turėjo tik vieną artimą draugę, bet ir ta nelabai norėjo draugauti su Danute, nes ji buvo nuobodė ir tuščia.

Kartą likusi namie Danutė prisiminė savo knygas, kurių ji daug turėjo. Bet jos buvo išmėtytos. Jų buvo pilnos pakampės. Danutė ilgai žiūrėjo į tas išmėtytas knyges ir pagaliau nutarė pažiūrėti kas ten rašoma. Paėmė vieną ir ėmė skaityti. Danutei patiko tie pasakojimai, kuriuos ji skaitė. Taip Danutė ėmė daugiau ir dažniau skaityti.

Nuo to laiko knygos buvo geriausios Danutės draugės. Tačiau kartu su knygomis atsirado ir daugiau draugių, kurias pamėgo Danutė už jos pasakas, kurias ji perskaitė knygoje ir papasakodavo savo draugėms. Pamėgo ją taip pat ir už gerą būdą ir elgesį, kurio ji išmoko iš knygų. Knygos Danutei atvėrė naujus idomius pasaulius.

Šį pasakojimą, parašė 4-jo skyriaus mokinė Ina Mackevičiūtė gyvenanti Chicagoje. Pabandykite ir jūs parašyti "Tėviškėlei".

NEBEIŠKERTAMAS UŽRAŠAS

Tegul saulė Lietuvos
tamsumus prašalina,
ir šviesa ir tiesa
mūs žingsnius telydi.

— Žiopliai! — tarė Naumiesčio viršinininkas, pasišaukęs savo žandarus. — Ir nieko ligi šiol nepastebėjot?

— Pastebėjom, pone viršininke, pastebėjom! — stuktėlėjęs kulnimis atsakė vyresnysis žandaras.

— Ką? — paklausė viršinininkas.

— Žmogų, — atsakė sumišęs vyresnysis.

— Žmogų?

— Taip, pone viršininke, tokį žmogų! — patvirtino jaunesnysis žandaras.

— Kada? — paklausė viršinininkas.

— Šįryt, auštant, — atsakė žandarai.

— Ką jis veikė?

— Važiavo, pone viršininke! — aiškino vyresnysis.

— O ką jis vežė?

— Tris maišus! — atsakė žandarai.

— Kas gi tuose maišuose buvo?

— Grūdai, pone viršininke, — paaiškino vyresnysis žandaras.

— Taip, grūdai, pone viršininke, — tvirtino jaunesnysis.

— Ką su tais maišais padarėte?

— Supjaustėme, pone viršininke!

— Supjaustėme! — patvirtino jaunesnysis.

— Mes manėme, kad jis veža draudžiamas knygas ar laikraščius.

— Žiopliai... — sumurmėjo viršinininkas. — Kam tuos maišus pjaustėte?

— Kad jie neturėtų kur knygas slėpti, — paaiškino vyresnysis žandaras.

— Kad jie neturėtų kur knygas beslėpti, — tvirtino jaunesnysis, — nes po kaimus jie maišais knygas vežioja.

— Žiopliai... Ir nieko svarbesnio nepastebėjote? — klausinėjo viršinininkas.

— Didžiules laidotuves, pone viršininke!

— Taip, dideles laidotuves, — pakartojo jaunesnysis žandaras. — Karste nieko daugiau ne-

buvo, tik lavonas, pone viršininke. Ir maldaknygių niekas neturėjo. Visi atmintinai giedojo. Tik kunigas su vargonininku giedojo iš lotyniškų knygų. Lietuviškos maldaknygės jau išnaikintos, pone viršininke.

— Ar kapuose nepastebėjote nieko, kas galėtų užrūstinti mūsų šviesiausiąjį carą?

— Nieko... Daugiau nieko... pone viršininke, — lyg sumišęs teisinosi žandarai.

— Ar nematėte tokio paminklo ar kryžiaus su...?

— Matėme, matėme! — pertraukė viršinininko klausimą, gyrėsi žandarai.

— Ir medinių ir akmeninių, ir kryžių ir paminklų! — pasakojo vyresnysis žandaras.

— Ir medinių ir geležinių! — tvirtino jaunesnysis.

— Žiopliai! — tarė įpykęs viršinininkas. — Aš klausiu, ar nematėte tokio paminklo su tokiu prakeiktu lietuvišku užrašu, nukreiptu prieš mūsų valdžią!

Žandarai stovėjo lyg apstulbę ir nežinojo, ką sakyti.

— Nematėte, žiopliai! Dantimis turėsite jį išgraužti! — rėkė žandarų viršinininkas.

— Sunaikinsime, pone viršininke! — trinkelėjęs kulnimis tarė vyresnysis žandaras. — Dantimis jį išgraušime, kad neužrūstintų mūsų šviesiausiojo caro!

— ...ir mūsų šviesiausiosios carienės! — pridėjo jaunesnysis.

— Tuoju! — sušuko žandarų viršinininkas.

Žandarai greitai apsisuko ir tuoju pasileido į kapus jį ieškoti paminklo su tuo prakeiktu užrašu.

Iš eilės smulkiausiai apžiūrinėdami kiekvieną kapų kryžių, pagaliau jie priartėjo prie vieno akmeninio paminklo, vaizduojančio vėtros nulažtą ažuolo kamieną, kuriame aukso spalvos raidėmis buvo įrašyta:

**Tegul saulė Lietuvos
Tamsumus prašalina,
Ir šviesa ir tiesa
Mūs žingsnius telydi.**

— Šitas! — tarė vyresnysis žandaras.

— Šitas! — patvirtino jaunesnysis, ir durtais pradėjo kapoti paminklo užrašą.

Žandarai dirbo ligi sušilimo, bet iš paminklo nė viena raidė neiškrito: toks kietas buvo paminklo akmuo, taip tvirtai buvo įrašyti lietuviški žodžiai.

— Pašaukti kalvį! — tarė vyresnysis žandaras.

— Kalvį! — pritarė jaunesnysis. — Bet jau vakaras. Ar jis eis?

— Duosim tris rublius, ir eis, — tarė vyresnysis žandaras, ir pustekiniai pasileido per kapus miestelio link.

Po kokio pusvalandžio žandarai sugrižo į kapus kalviu vedini. Vienoje rankoje jis nešėsi ilgą geležinį kaltą, kitoje — didelį kirvį.

Artėjant prie paminklo, kalviui pasidarė nejauku. Jį apėmė kažkoks neramus jausmas ir baimė. Staiga jam prisiminė žmonių pasakojimai apie vaiduoklius, mirtinai išgąsdinančius žmones, apie piktašias dvasias, šokančias naktimis parkuoklių kapuose. Jam prisiminė dar vaikystėje girdėtas jo motinos pasakojimą apie kapų išniekintojus, kurie po mirties pavirsta geležiniais vanagais, draskančiais naktimis kapų sienų akmenis.

— Gal be reikalo sutikau... — baimingai pagalvojo kalvis. — Gal atsisakyti... Bet tie trys rubliai... Nepatogu beatsimesti... Juk užsigaus viršininkas...

— Turi iškirsti šitą prakeiktą užrašą, — tarė vyresnysis žandaras, rodydamas pirštu į paminklą. — Jis kursto žmones prieš valdžią, prieš mūsų šviesiausiąjį carą.

— Taip... Prieš mūsų šviesiausiąjį carą, — atsidusdamas pakartojo kalvis.

Ir viena po kitos trupėjo ant žemės auksinės raidės, ir paminklo akmenyje liko tik kelios eilės tamsių skylių.

— Už tris rublius... Už tris rublius... — šnibždėjo iš kapų eidamas kalvis. — Negerai... Negerai... Kapų išniekintojų vėlės pavirsta į geležinius vanagus... Ir amžinai drasko kapų sienų akmenis...

Grižęs namo, jis išgėrė butelį degtinės ir užmigo. Užmigęs sapnavo tokį sapną:

Jis sapnuoja, kad patekęs į tamsią girią, kuri greitai pavirsta į kapus: iš medžių pasidaro kryžiai, o viršuje — skraido geležiniai vanagai. Jis stovi priešais vėtrų nulaužtą medžio kamieną ir kirviu užsimodamas daužo kažkokius neįskaitomus ženklus. Jam nesuprantami ženklai kibirkštėmis pakyla augštyr ir vaivorykštės lanku rikiuojasi viršum kryžių.

— Nelaimingasis žmogau, ką darai! — iškirtus paskutinįjį ženklą, pasigirdo balsas po jo kojomis. — Tu iškapojai šį užrašą, tu gali sutrupinti ir šį akmenį, bet tu nesutrupinsi šios

žemės vaikų laisvės troškulio ir neneiškirsi tų žodžių iš jų širdies... Žus visi, kurie taip daro, nes jie užsitrauks ir Dievo ir žmonijos rūstį.

Kalvis norėjo bėgti, bet negalėjo pajudėti iš vietos. Jis norėjo mesti iš rankų kirvį, bet rankos laikė jį suspaudusios lyg replės. Taip virš galvos iškeltų kirviu jis ir sustingo.

Ore pasirodė milžiniškos kartuvės, siekiančios dangų. Kartuvėse kabojo caras, o šalia jo — Naumiesčio žandarų viršininkas.

Į kapus ėmė plūsti minia su vėliavomis, giedodama "Te Deum laudamus", skambindama varpais, varpeliais. Procesijos priekyje ėjo vaikai su baltomis lelijomis rankose ir artėjo prie išniekinto kapo.

Kalvis skaudžiai sudejavo, bet nebepabudo. Rytą žmonės jį rado negyvą.

D. Vk.

Čia skaitėte apie Dr. Vinco Kudirkos paminklą. Dr. Vincas Kudirka gimė 1858 m. gruodžio 31 d. Pažėriuose, Veiverių val., mirė 1899 m. lapkr. 19 d. Kudirkos Naumiestyje. Jis buvo žymus lietuvių tautos žadintojas. Didžiausias jo kūrinys yra lietuvių tautos himnas.

Ar girdėjot apie tai?

Brooklyno mieste (New Yorke) lietuviškos šeštadieninės mokyklos mokiniai (jų mokykla vadinama Maironio vardu) sutarė mokėti solidarumo mokestį, regis, kas savaitę po 5 ar 10 centų. (Solidarumas reiškia — visur ir visada padėjimas kitiems savo draugams, tautiečiams ir panašiai) Taip sudėti pinigai bus naudojami pagalbėti sunkesnį gyvenimą turintiems lietuviukams. Tai labai gražus darbas. Reikia, kad ir kitur lietuviškų mokyklų mokiniai pasektų tuo pavyzdžiu.

Kai kurie brooklyniskiai vaikai norėjo pasižadėti mokėti po 25 centus ir net po dolerį, bet mokytojai pasakė: "Nereikia per daug pasižadėti, nes galit neištesėti. Verčiau pasižadėkit po mažai, bet visada ištesėkit, ką pažadate!"

Iš gyvulių pasaulio

Apie dramblio iltis

Afrikos drambliai turi stiprias iltis, kuriomis jie gali gana toli nešti apie 200 svarų. Jų iltys taip pat gana ilgos. Ilgiausios dramblio iltys žinomos iki 11 pėdų ilgio. Tokias ilgas iltis drambliui nelengva nešioti, todėl jis pailsi, pasidėjęs jas tarp medžio šakų.

Nebilė žirafa

Augščiausias gyvulys pasaulyje yra žirafa. Yra žirafų 18 pėdų aukščio. Ji turi ilgą kaklą, tačiau visiškai neturi balso stygų ir negali rėkti. Bet jos ilgas kaklas jai nekliudo bėgti apie 30 mylių greitumu per val., o spirdama ji gali sunkiai sužeisti liūtą.

Ilgaamžiai vėžliai

Labai retas žmogus išgyvena daugiau kaip 100 metų. Tuo tarpu vėžliai gyvena 150 metų. O kai kurie vėžliai pasiekia net 400 metų amželio.

Meška greitakojė

Manoma, kad meška yra nerangus gyvulys. Ir galima tuo patikėti, nes yra meškų, sveriančių iki 1,200 svarų. Tačiau meška nėra jau tokia lėta, kaip atrodo. Ji gali bėgti 35 mylias per val.

Pelytė dainininkė

Tam tikra rūšis pelių šūkauja balsu, kuris labai panašus į paukščių čiulbėjimą.

Tinginėlis

Gyvuliukas, kuris vadinamas tinginėliu, negali pykti dėl tokio savo vardo nes tai nėra joks pravardžiavimas, o tikra tiesa. Tinginėlis beveik visą savo gyvenimą praleidžia kabėdamas medyje.

Darbeliai dirbti įdomu ir smagu. Tik reikia trupučio kantrybės. Prieš pradėdami ką nors dirbti pirmiausia gerai įsiskaitykite nurodymus. Pirmą pabandykite padaryti tai iš paprasto popieriaus, o kai pavyksta — imkitės gero.

Žvaigždutė Kalėdų eglaitėi

Iš storesnio spalvoto popierio iškirpkite dvi žvaigždes (1 pieš.) ir įpjaukite iki vidurio. Sukabinę ir pervėrę su atada siūlą viename kampe, gauname daugiakampę žvaigždę, kuri tiks eglaitėi papuošti (2). Tokių žvaigždelių galima pagaminti įvairiais kampais. Paimkite paprasto plono popierio ir sulenkite į keturias dalis, (3) paskui dar perlenkite įstrižai (4) ir iškirpkite žirkklėmis (5) atlankstę gausite žvaigždę (6), kurią padėję ant storesnio popierio apveskite pieštuku, o paskui iškirpkite. Tokiu būdu jas iškirpti iš blizgančio popieriaus.

JUOKDARIO GALVA

Kai mama naudos kiaušinius, paprašykite, kad ji jų nesudaužytų, bet paliktų lukštus sveikus. Nupieškite ant jų veidą (7) ir pridėkite kepuraitę (8). Kaip pagaminti kepuraitę parodyta 9 ir 10 piešinėlyje. Tokias galvutes galite pakabinti ant eglaitės.

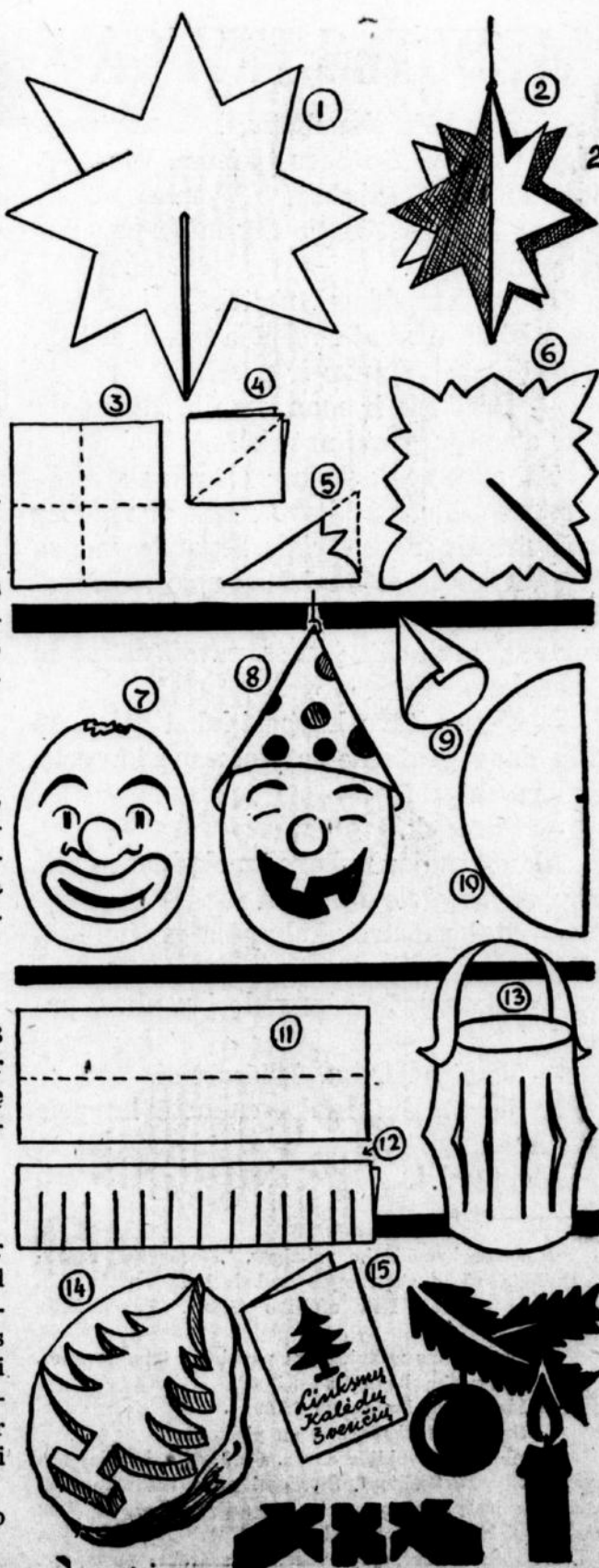
KIBIRĖLIS

Paimkite spalvoto popierio juostelę apie 3 colių pločio ir 6 ilgio (11). Perlenkite pusiau ir įkirpkite (12). Sulenkę, sulipdę galus ir pridėję juostelę gauname kibirėlį, kuris tiks eglaitėi papuošti (13).

KALEDŲ SVEIKINIMAI

Paimkite didelę bulvę ir perpiaukite per pusę. Nupieškite eglaitę ir išpjaukite taip, kad eglaitė būtų iškilusi (14). Patepkite ją vandeniniais dažais ir atspauskite ant sulenkto popieriaus lapelio (15). Apačioje užrašykite sveikinimą. Štai ir turite Kalėdų sveikinimą, kurių galite prispausdinti kiek norite. Tam galima panaudoti ir kitokius piešinėlius. Galima taip pat pajvairinti spausdinant keliomis spalvomis.

Parašykite "Tėviškėlei", kaip jums pavyko šie darbeliai.

ALDUTĖS KNYGA

Suskambėjo skambutis. Pamoka pasibaigė. Visi vaikai išbėgo į kiemą. Vieni bėgiojo, kiti mėtė sviedinį. O Vytukas atsisėdęs ant žolės pasienyje žiūrino į paveikslą knygelėje.

Aldutė praedama pastebėjo, kad Vytukas labai atidžiai žiūrino į paveikslėlius. Ji priejo prie Vytuko ir pasakė.

— Parodyk ir man, ką čia žiūrini? — ir atsisėdo greta ant žolės.

Tai buvo nedidelė knygelė pilna spalvotų paveikslėlių. Čia buvo nupiešti žmonės su šautuvais, revolveriais begaudą vienas kitą. Vienur buvo nupieštas negyvas žmogus su peiliu krūtinėje. Aldutei net baisu pasidarė, bežiūrint į tuos paveikslėlius ir ji pasakė:

— Vytuk, tavo knygelė labai baisi. Aš turiu daug gražesnę ir įdomesnę knygelę. Nori pamatyti?

— Parodyk.

Aldutė tuojau nubėgo į mokyklą ir greit grįžo su knygele rankose.

— Štai pažiūrėk kokių čia gražių eilėraščių yra.

Vytukas paėmė knygelę į rankas, pavartė.

— Visai neįdomu. Eilėraščiai.

Ir jis atgalia ranka numetė knygelę ant žemės.

Aldutė...

Štai apsakymėlis be pabaigos. "Tėviškėlės" redakcija kviečia visus skaitytojus pabaigti šį apsakymėlį. Kaip jums atrodo? Kas atsitiko toliau? Pabandykite parašyti.

Už geriausius rašinius yra paskirtos trys dovanos.

1. Lietuviškų knygų už \$10.00,

2. Lietuviškų knygų už \$5.00,

3. Gražus plunksnakotis su pieštuku.

Taigi visi griežkitės darbo. Geriausi rašiniai bus išspausdinti "Tėviškėlėje". Siųdami savo rašinėlius nepamirškite įrašyti savo vardą, pavardę, adresą ir kiek jums metų. Neužmirškite, kad "Tėviškėlės" redakcija yra ne Clevelande, o Chicagoje. Adresas antrame puslapyje.

SPORTAS

Apie krepšinį

Krepšinis, arba angliškai — basketball, yra vienas populiariausių žaidimų netik Amerikoje, bet ir visame pasaulyje. Ypatingai jis buvo mėgiamas žaisti ir Lietuvoje. Lietuva net buvo tapusi Europos krepšinio čempionu.

Krepšinis atsirado Amerikoje. Jį sugalvojo James Naismith Springfielde, Mass. Buvo norima turėti tokį žaidimą, kuris galima būtų žaisti po stogu žiemos metu. Jį populiarinti pradėjo Y.M.C.A. organizacija ir greitai laiku jis išplito po visą pasaulį. 1899 m. buvo sudaryta specialios taisyklės moterims.

Krepšiniui žaisti laukas turi turėti daugiausiai 94x50 pėdų ir nemažiau 74x24 pėdos. Krepšys, pakabintas su geležiniu lanku, kuris turi būti 18 colių skersmenyje. Pakeltas 10 pėdų nuo žemės. Krepšinio žaidimui naudojamas odinis sviedinys turi būti 30-32 colių apimties ir turi sverti tarp 18 ir 21 unijos.

14-18 metų amžiaus žaidėjai žaidžia 4 puslaikius po 8 min. Virš 18 m. amž. žaidžia 2 puslaikius po 20 min. su 15 min. pertrauka.

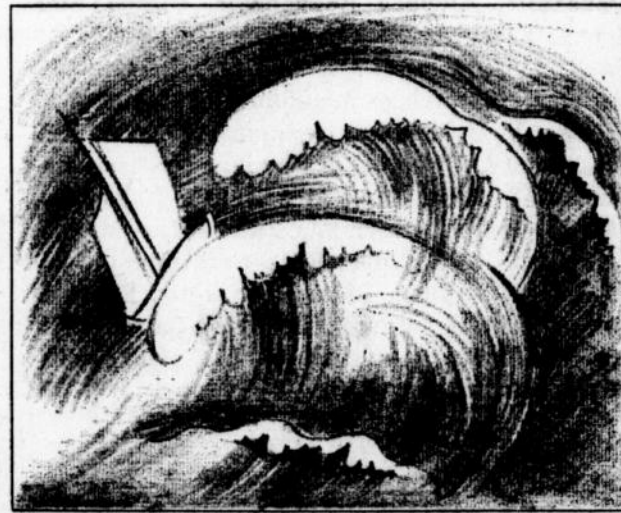

MAIRONIS JURATĖ KASTYTIS

ILIUSTRAVO
VL. VIJEIKIS

Bet nenusiminė bailiai
Kastyčio vyriška krūtinė;
Akių tik žiebė spinduliai
Ir jėga tryško begalinė;
O atsikvėpęs sau plačiai,
Irklavo į aną stačiai.

Pakilo viesulas staigus;
Sujudo bangos apmaudingos;
Nustebo net patsai dangus,
Kada Jūratės daug galingos
Kasa ir lūpų geiduliai
Kastytį palietė meiliai.

Vos Jūratė
Jį pamatė
Priešais milžinu galiūnu,
Užsimiršusi skaistybės,
Savo dieviškos didybės,
Pamylėjo žemės sūnų.

Jis laimingas!
Stebuklingas
Marių pasakas sapnuoja,
O Jūratė prie jo šono,
Rūmuos gintaro geltono,
Jam akis saldžiai bučiuoja!...

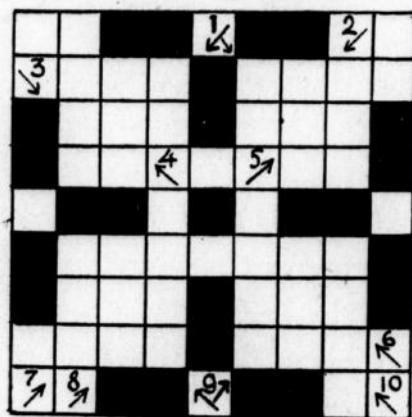
(Bus daugiau)

PAGALVOK!

Pereito numerio uždavinius teisingai išsprendė ir po 5 taškus laimėjo: L. Šmukštys, Palmira Petrauskaitė, Alvydas Bogdanskis, Vitolis Budrevičius, Vytautas Vitkus, Rima Kašubaitė, Rimantas Židžiūnas, Onytė Valaitytė, Kęstutis Bliudnikas, Romualdas Liaudanskis, Algimantas Balčiūnas, V. Svalbonas, Gediminas Senuta, Elžbieta Česnaitė, Vytautas Nalivaika, Kristina Sabaliauskaitė, Rūta Mockutė, Jolita Kavaliauskaitė, Edward A. Freeman, Vidimantas Morkūnas, Kęstutis Gaidžiūnas, Rūta Gaidžiūnaitė, Algimantas Motiejūnas, Vidas Pranskėtis, Kęstutis — Jurgis Česonis, laimutė Kerulytė, Dainius Kerulis, Vida-Judita Janulevičiūtė, Ina Mackevičiūtė, Vytautas Lukaševičius.

Uždavinys Nr. 4

Atsiuntė Vitolis Budrevičius

I langelius strėlių kryptimi įrašykite: 1. (kairėn) Rusijos upė (dešinėn) Gėrimas. 2. Vietoje kepurės. 3. Mezgimui reikalingas. 4. Užmokestis. 5. Įėjimas. 6. Vokietijos miestas. 7. Medis. 8. Kur būna rašalas. 9. (kairėn) Prašymas. (dešinėn) Priešingumas tiesiai. 10. Žemės plotas išsikišęs iš vandens. Uždavinys vertinamas 4 taškais.

Uždavinys Nr. 5

Atsiuntė Palmira Petrauskaitė

Skrenda pulkas žąsų, o viena tupėdama ant žemės šaukia: sveikos, šimtas žąsų. O tos atsakė: Mūsų ne šimtas, bet kad būtų dar tiek, dar pusė tiek, dar ketvirtadalis ir tu, tai tuomet būtų šimtas. Kiek žąsų skrido? Uždavinys vert. 3 taškais.

Kviečiame visus spręsti uždavinius. Kurie pirmieji surinks 50 taškų gaus dovanų knygomis.

Laiškeliai

"Tėviškėlė" jau gavo pirmuosius laiškėlius iš savo skaitytojų.

Štai ištraukos iš skaitytojų laiškėlių.

Valdonė Karosaitė su broliukais ir tėveliais (Cleveland) rašo:

Patiko mums "Tėviškėlė". Gėrėjomės ja ne tik vaikučiai, bet ir tėveliai. Pageidautume, kad "Tėviškėlė" ateityje būtų pusiau šeštadieninė lietuviška mokyklėlė.

Romualdas Liaudanskis (Detroit) — Jūsų "Tėviškėlės" visi straipsneliai buvo labai malonūs skaityti, tačiau turiu nepaprastą norą ir "galvą pasukti".

Kęstutis Jurgis Česonis (Baltimore) — "Tėviškėlė" man labai patinka. Norėčiau, kad kituose numeruose būtų įdėta ir mįslių. Daugiau parašysiu, kai gausiu antrą numerį.

Dainius Kerulis (Chicago) — Aš esu perskaitęs daug knygų ir man labiausiai patinka apie karžygius. "Tėviškėlėje" man labai patiko Pasaka apie Gintaro Šalį. "Tėviškėlė" bus mano labai laukiamas ir mylimas svečias.

Laimutė Kerulytė (Chicago) — Man labai patiko Pasaka apie Gintaro Šalį. Norėčiau, kad būtų pasakų apie našlaites.

Vida-Judita Janulevičiūtė (Paterson, N. J.) — Aš siunčiu 1 dol. "Tėviškėlės" padažninimui, bet ne pagerinimui (nes ji ir taip gera). Aš labai prašyčiau "Dirvos", kad ji neleistų suaugusiems jokių priedų, bet duotų mums, mažiesiems. Suaugę ir taip turi daug laikraščių.

Ina Mackevičiūtė (Chicago) — Mano mažoji sesutė buvo labai susidomėjusi, kai aš jai parodžiau tas raides, kurios buvo "Tėviškėlėje". Ir ji jau moka jas parašyti. Ji yra trijų metelių ir vadinasi Birutė.

VISIEMS

Labai malonu buvo gauti jūsų laiškėlius su sveikinimais ir linkėjimais, už kuriuos nuoširdžiai dėkoju. Jūsų pageidavimai bus pildomi ir Jūs tai pastebėsite jei ne šiame "Tėviškėlės" numeryje, tai kitame. Tačiau turite žinoti, kad "Tėviškėlės" redagavimas yra visų mūsų darbas. Todėl man labai buvo malonu gauti jūsų apsakymėlius, eilėraščius ir uždavinius. Kai kurie jau yra šiame nr., o kitus pamatysite vėliau. Aš dar kartą kviečiu visus mėgstančius rašyti ar piešti būti "Tėviškėlės" bendradarbiais. Laukiu.

Jūsų redaktorius